

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**FİNANSAL ARAÇLARIN MUHASEBE
STANDARTLARINA GÖRE İNCELENMESİ, TİCARİ
ALACAKLAR VE BORÇLARLA İLGİLİ VAKA
ANALİZİ**

Semih TURAN

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Serap Sebahat YANIK**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE DENETİM BİLİM DALI**

AĞUSTOS 2020

**FİNANSAL ARAÇLARIN MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE
İNCELENMESİ, TİCARİ ALACAKLAR VE BORÇLARLA İLGİLİ
VAKA ANALİZİ**

Semih TURAN

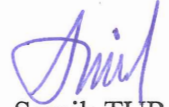
**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE DENETİM BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

AĞUSTOS 2020

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarımı kabullendiğimi beyan ederim.

Semih TURAN

13.08.2020

Finansal Araçların Muhasebe Standartlarına Göre İncelenmesi, Ticari Alacaklar ve Borçlarla
İlgili Vaka Analizi
(Yüksek Lisans Tezi)

Semih TURAN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Ağustos 2020

ÖZET

Uluslararası Muhasebe Standartları ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın dilimize çevrilmesi, devam eden süreçte yerli kurum ve kuruluşların katkısıyla ve aynı zamanda belirli hadleri aşan firmalarda uygulama zorunluluğu getirilmesiyle birlikte uluslararası arenada muhasebesel anlamda aynı dilin konuşulması sağlanmıştır. Yayınlanan standartlar, yapısı gereği zaman içerisinde gelişim göstermiş ve değişime uğramış olmasına karşın yerel mevzuatımızda son versiyonlar yönetmelik olarak kabul edilmekte ve kullanılmaktadır. Finansal araçlar standartları TFRS ve TMS çerçevesinde değerlendirildiği zaman TMS 32, TMS 39, TFRS 7 ve TFRS 9 olmak üzere 4 standarttan oluşmaktadır. TMS 39, zaman içerisinde anlaşılması güç ve karmaşıklığı gibi sebeplerden ötürü birçok özelliğini TFRS 9'a devir etmiştir. TFRS 9 kapsamı ile finansal araçlar standartının en özellikli standardı olması yanında, finansal tablolara doğrudan etki eden bileşenleri de üzerinde barındırmaktadır. Aynı zamanda BOBİ işletmeler için BOBİ FRS yayınlanmış ve TFRS 9'un yalınlaştırılmış hali olarak nitelendirebileceğimiz Finansal Araçlar ve Özkaynaklar bölümünde ilgili alanlar açıklanmıştır. Araştırma bölümünde oluşturulan hayali firmalarda ticari alacaklar ve ticari borçlar çerçevesinde vaka uygulamaları yapılmıştır. Bu uygulama neticesinde TFRS 9'a ve BOBİ FRS 9.Bölüme göre KGK tarafından hazırlanan taslak hesap planı çerçevesinde standart uygulanmış ve uygulanmamış bilançoları hazırlanmış ve çeşitli oran analizleriyle birlikte karşılaştırmalar yapılarak etkiler incelenmiştir. Araştırma neticesinde BOBİ FRS'nin gerçekleşen kredi yaklaşımı, TFRS 9'un ise beklenen kredi yaklaşımını baz aldığı belirlenmiş ve etkileri sonuç bölümünde karşılaştırmalı olarak açıklanmıştır.

Bilim Kodu : 112204, 112209, 112211, 112213
Anahtar Kelimeler : BOBİ FRS, TFRS 7, TFRS 9, TMS 32, TMS 39, Finansal Araçlar
Sayfa Adedi : 117
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Serap Sebahat YANIK
Orcid ID : <https://orcid.org/0000-0002-0165-3148>

Analysis of Financial Instruments According to Accounting Standards, Case Study of Trade
Receivables and Payables

(M.Sc. Thesis)

Semih TURAN

ANKARA HACI BAYRAM VELI UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

August 2020

ABSTRACT

The same language could be spoken in the international area although the published standards have developed and changed over time due to their structure, our local legislation has translated the latest versions and adopted them as regulations with the translation of International Accounting Standards and International Financial Reporting Standards into our language and the implementation of compulsory application in companies exceeding certain terms with the contribution of local institutions and organizations in the ongoing process. There are consists of 4 standards as IAS 32, IAS 39, IFRS 7 and IFRS 9. IAS 39 has transferred many of its features to IFRS 9 over time due to its difficult understanding and complexity when financial instruments standards are evaluated within the framework of IFRS. It is the most specific standard of financial instruments standard but it has components that directly affect the financial statements as a result of the scope of IFRS 9. At the same time, LMSE FRS has been published for LMSEs and the relevant areas are explained in the Financial Instruments and Equity section, which it can be described as the simplified version of IFRS 9. Case studies were carried out within the framework of commercial receivables and commercial debts in imaginary companies created in the research section. As a result of this application, standard applied and unapplied balance sheets were prepared within the framework of the proposed accounting plan according to IFRS 9 and LMSE FRS 9th Section, and the effects were examined by making comparisons with various rate analyzes. It was determined that the credit approach of the LMSE FRS was realized and IFRS 9 was based on the expected credit approach and the effects were explained comparatively in the conclusion section.

Science Code : 112204, 112209, 112211, 112213
Key Words : LMSE FRS, IFRS 7, IFRS 9, IAS 32, IAS 39, Financial Instruments
Page Number : 117
Supervisor : Prof. Serap Sebahat YANIK
Orcid ID : <https://orcid.org/0000-0002-0165-3148>

TEŞEKKÜR

Tez çalıŐmalarım sűresince bana desteklerini esirgemeyen baŐta deęerli danıŐman hocam Prof. Dr. Serap YANIK'a, deęerli hocalarım Prof. Dr. Yıldız AYANOęLU'na ve Prof. Dr. Nalan AKDOęAN'a, her zaman varlıęıyla bana gű ve yűn veren kıymetli babam Hakan TURAN'a, manevi desteęini her zaman hissettięim sevgili annem AyŐe TURAN'a, beni yűksek lisans sűresince motive eden niŐanlım Vűsale GULIYEVA'ya teŐekkűr ederim. Bu sűrete iŐ ve űęrenim hayatımdaki dengeyi kurabilmem adına katkıda bulunan MAN Tűrkiye A.Ő. ve tecrűbeleriyle beni yűnlendiren deęerli iŐ arkadaŐlarım Mehmet Nuri ATALAY'a, Dursun YŪKSEL'e, Mehmet GŪK'e ve Ūmit Gűke ERDİM'e de ūkranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLoların LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xi
1. GİRİŞ	1
2. MUHASEBE STANDARTLARI VE İLGİLİ SÜREÇLER	3
2.1. Muhasebe Bilimi ve Standartlar.....	3
2.1.1. Muhasebenin Tanımı.....	3
2.1.2. Muhasebe Standartları Kavramı ve Önemi	3
2.1.3. Muhasebe Standartlarının Uyumlaştırılması	4
2.1.4. Paydaşlar Açısından Muhasebe Standartlarının Değerlendirilmesi	5
2.2. Muhasebe Standartlarına Uluslararası Düzeyde İhtiyaç Duyulmasının Sebepleri	5
2.3. Muhasebe Standartlarının Uluslararası Düzeyde Tarihsel Gelişimi.....	7
2.4. Muhasebe Standartlarına Ulusal Düzeyde İhtiyaç Duyulmasının Sebepleri	8
2.5. Muhasebe Standartlarının Ulusal Düzeyde Tarihsel Gelişimi.....	10
2.6. Muhasebe Standartlarıyla İlgili Uluslararası ve Ulusal Kuruluşlar	13
2.6.1. Uluslararası Kuruluşlar.....	13
2.6.2. Ulusal Kuruluşlar	15
2.7. Finansal Araçlar ile İlgili Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler.....	17
2.7.1. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT)	17
2.7.2. Türk Ticaret Kanunu (TTK).....	17

	Sayfa
2.7.3. Sermaye Piyasası Kanunu (SPK)	17
2.7.4. Vergi Usul Kanunu (VUK)	18
2.7.5. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Mevzuatı.....	19
2.8. Finansal Araçlar Kavramı, Özellikleri ve Kullanım Amaçları	19
2.8.1. Finansal Araçlar Kavramı	19
2.8.2. Finansal Araçlar Özellikleri	20
2.8.3. Finansal Araçların Kullanım Amaçları	23
3. FİNANSAL ARAÇLAR STANDARTLARI	25
3.1. Türkiye Muhasebe Standardı 32 Finansal Araçlar: Sunum	25
3.2. Türkiye Muhasebe Standardı 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme.....	26
3.3. Türkiye Finansal Raporlama Standardı 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar .	31
3.4. Türkiye Finansal Raporlama Standardı 9 Finansal Araçlar	34
3.4.1. Finansal Araçların Sınıflandırılması.....	34
3.4.1.1. Türev nitelikte olmayan finansal araçlar	36
3.4.1.2. Türev finansal araçlar	41
3.4.2. İlk Muhasebeleştirme	49
3.4.3. İlerleyen Dönemlerde Muhasebeleştirme.....	49
3.4.4. Ölçümleme	50
3.4.5. Değerleme	52
3.4.6. Riskten Korunma.....	56
3.4.7. Beklenen Kredi Zararı	57
3.4.8. Finansal Tablolardan Çıkarma	57
3.5. BOBİ FRS 9. Bölüm Finansal Araçlar ve Özkaynaklar	58
3.5.1. Tanımlar	59
3.5.2. Finansal Varlık ve Yükümlülüklerle İlişkin Muhasebe İlkeleri	59

	Sayfa
3.5.3. Değer Düşüklüğü.....	60
3.5.4. Riskten Korunma Muhasebesi.....	60
3.5.5. Gerçekleşen Kredi Zararı	60
3.5.6. Finansal Tablolardan Çıkarma	61
3.5.7. BOBİ FRS'nin Özkaynaklara Etkisi	61
4. UYGULAMA ÇALIŞMASI.....	63
4.1. Literatür Taraması.....	63
4.2. Uygulamanın Amacı	80
4.3. Uygulamanın Önemi	80
4.4. Uygulamanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	81
4.5. Uygulamanın Yöntemi.....	81
4.6. Vaka Uygulaması.....	81
4.7. TFRS 9 ve BOBİ FRS-9 Karşılaştırma Analizi	102
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	103
KAYNAKLAR	107
ÖZGEÇMİŞ	117

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 3.1. TMS 32 Zaman içerisindeki gelişmeler.....	26
Tablo 3.2. TMS 39 Zaman içerisindeki gelişmeler.....	30
Tablo 3.3. TFRS 7 Zaman içerisindeki gelişmeler	32
Tablo 3.4. TFRS 9 Zaman içerisindeki gelişmeler	34
Tablo 3.5. Değerleme farkları tablosu.....	56
Tablo 4.1. Turan A.Ş.- 31.12.2018 tarihli TFRS uygulanmamış finansal durum tablosu	82
Tablo 4.2. Turan A.Ş. - 31.12.2018 tarihli ticari alacaklar yaşlandırma tablosu .	84
Tablo 4.3. Turan A.Ş.- 31.12.2019 tarihli TFRS uygulanmamış finansal durum tablosu	91
Tablo 4.4. TFRS 9 Karşılık oranları tablosu	92
Tablo 4.5. Turan A.Ş.- 31.12.2019 tarihli TFRS 9 karşılık tablosu.....	92
Tablo 4.6. Turan A.Ş.- 31.12.2019 tarihli TFRS uygulanmış finansal durum tablosu.....	93
Tablo 4.7. Turan A.Ş. – Karşılaştırmalı finansal tablo analizi- 2019	94
Tablo 4.8. Turan A.Ş.- Karşılaştırmalı finansal tablo kalem analizi – 2019.....	94
Tablo 4.9. Turan A.Ş.- Oran analizleri tablosu 2019	95
Tablo 4.10. Semih A.Ş.- BOBİ FRS Uygulama bilançosu – 31.12.2018	96
Tablo 4.11. Semih A.Ş.- Ticari alacaklar tablosu	97
Tablo 4.12. Semih A.Ş.- BOBİ FRS Uygulanmamış bilançosu – 31.12.2019	99
Tablo 4.13. Semih A.Ş.- BOBİ FRS Uygulanmış bilançosu – 31.12.2019	100
Tablo 4.14. Semih A.Ş. - Karşılaştırmalı finansal tablo analizi - 2019	100
Tablo 4.15. Semih A.Ş.- Karşılaştırmalı finansal tablo kalem analizi- 2019.....	101
Tablo 4.16. Semih A.Ş.- Oran analizleri tablosu – 2019	101
Tablo 4.17. BOBİ FRS- TFRS Karşılaştırmalı finansal tablo analizi- 2019	102
Tablo 4.18. TFRS 9- BOBİ FRS 9 Karşılaştırmalı oran analizleri	102

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
AB	Avrupa birliği
ABD	Amerika birleşik devletleri
AICPA	Association of international certified professional accountants (Uluslararası sertifikalı muhasebe meslek mensupları birliği)
APB	Accounting principles board (Muhasebe ilkeleri kurulu)
BDDK	Bankacılık denetleme ve düzenleme kurulu
BİST	Borsa İstanbul
BOBİ	Büyük ve orta büyüklükte işletmeler
CAP	Committee on accounting procedure (Muhasebe prosedürü komitesi)
EBA	European banking authority (Avrupa bankacılık kurumu)
ECL	Expected credit loss (Beklenen kredi zararı)
ERP	Enterprise resource planning (Kurumsal kaynak planlama)
EUR	Currency of European union (Avrupa birliği para birimi)
FAS	Financial accounting standard (Finansal muhasebe standartı)
FASB	Financial accounting standard board (Finansal muhasebe standartları kurulu)
FINREP	Financial reporting (Finansal raporlama)
FRS	Finansal raporlama standartları
FTSE	Financial times stock exchange (Financial times borsası)
GAAP	Generally accepted accounting principles (Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri)
GAAS	Generally accepted auditing standards (Genel kabul görmüş denetim standartları)
GOS	Gelir ortaklığı senedi
GUD	Gerçeğe uygun değer
IAS	International accounting standards (Uluslararası muhasebe standartları)

Kısaltmalar	Açıklamalar
IASB	International accounting standards board (Uluslararası muhasebe standartları kurulu)
IASC	International accounting standards committee (Uluslararası muhasebe standartları komitesi)
IFAC	International financial accounting committee (Uluslararası finansal muhasebe komitesi)
IFRS	International financial reporting standards (Uluslararası finansal raporlama standartları)
İMKB	İstanbul menkul kıymetler borsası
IOSCO	International organization of securities commissions (Uluslararası menkul kıymetler komisyonları örgütü)
KGK	Kamu gözetimi kurumu
KHK	Kanun hükmünde kararname
KOB	Kar zarar ortaklığı belgesi
KOBİ	Küçük ve orta büyüklükte işletmeler
LGD	Loss given default (Teminat verilen zarar)
MSUGT	Muhasebe sistemi uygulama genel tebliği
OCI	Other comprehensive income (Diğer kapsamlı gelir)
SPK	Sermaye piyasası kurulu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet merkez bankası
TDHP	Tekdüzen hesap planı
TFRS	Türkiye finansal raporlama standartları
TL	Türk lirası
TMS	Türkiye muhasebe standartları
TMSK	Türkiye muhasebe standartları kurulu
TMUD	Türkiye muhasebe uzmanları derneği
TMUDESK	Türkiye muhasebe ve denetim standartları kurulu
TTK	Türk ticaret kanunu
TÜRMOB	Türkiye serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler odaları birliği
UFRS	Uluslararası finansal raporlama standartları
UK	United Kingdom (Birleşik Krallık)
UMS	Uluslararası muhasebe standartları

Kısaltmalar**Açıklamalar****UR**

Uygulama rehberi

VİOP

Vadeli işlem ve opsiyon piyasası

VUK

Vergi usul kanunu

WEB

World wide web (Dünyayı saran web)

1. GİRİŞ

Çift taraflı kayıt sistemi, 13. ve 15. yüzyıllarda, Leonardo Fibonacci, Francesco Balducci ve sonrasında Luca Pacioli gibi bilim adamları tarafından ortaya çıkarılmış, ilerleyen dönemlerde ülkelerin içinde bulunduğu ekonomik gelişmişlik, kültürel faktörler ve ülkelerin ihtiyaçları doğrultusunda muhasebe bilimi gelişerek değişime uğramıştır. Devam eden süreçte muhasebe işleyişine direkt etkileri olan ve dünya ekonomisini doğrudan etkileyen Sanayi Devrimi, Ekonomik Buhran, 2. Dünya Savaşı gibi önemli olaylar meydana gelmiştir. Küreselleşen ve artık ekonomik anlamda ülkeler arasındaki sınırların kalktığı yeni dünyada muhasebe tablolarının ortak dili konuşabilmesi için zaman içerisinde ortak standartlara gereksinim duyulmuştur. Bu amaçla standartları belirlemek üzere IASB, IFAC ve FASB gibi yapılar oluşturulmuştur.

Muhasebe standartları, firmaların finansal tablolarına gerçekleşen olayları nasıl ele alacağı konusunda yol göstermektedir. Standartlar; hasılat, finansal tablolar, vergiler, ilişkili taraflar, kur değişimi ve finansal araçlar gibi ana başlıklar altında toplanmıştır. Türkiye’de günümüzde Kamu Gözetimi Kurumu (KGK) tarafından yayınlanan muhasebe standartları, TFRS’ler ve TMS’ler, dilimize bire bir çevrilerek Resmi Gazete’de yayınlanmıştır ve belirli hadleri sağlayan firmalara standartları uygulama yükümlülüğü getirilmiştir. Bu hadlere ulaşan firmaların uluslararası piyasalarla aynı dili konuşabilmesi ve yatırımcıların aynı dilde tabloları okuyabilmesinin sağlanması gibi ihtiyaçlarından dolayı standartların uygulanmaya başlaması paydaşlara fayda sağlayan önemli bir unsur olmuştur.

Finansal araçlar; türev finansal araçlar ve türev olmayan finansal araçlar olmak üzere 2 grupta sınıflandırılabilirken, TMS 39 kapsamında 4’lü, TFRS 9 kapsamında ise 2’li sınıflandırmaya tabidir. Finansal araçlar terimi gerek gündelik ve gerekse iş hayatının her aşamasında yer alan unsurlardandır. Finansal varlıklardan nakit para; hem şirketlerin faaliyetlerini devam ettirebilmek için gerekli birçok unsuru; mal/hizmet alım ödemeleri, personel ödemeleri, vergi ödemeleri gibi konularda önemliyken hem de günlük hayatımızda da benzeri şekilde ihtiyaçlarımızı giderebilmek için kullanılan bir ödeme aracıdır.

İlk bölümde muhasebe bilimi, muhasebe standartları ve finansal araçlar arasındaki ilişkiyi kurmak üzere hazırlanmıştır. Bu kapsamda öncelikle muhasebe bilimi ve muhasebe standartları kavramsal olarak açıklanmıştır. Sonrasında muhasebe

standartlarının neden önemli olduğu, ihtiyaç duyulmasının sebepleri, ulusal ve uluslararası düzeyde tarihsel gelişimi, konuyla ilgili yerli ve yabancı kuruluşlar, ülkemizde bulunan yasal düzenlemeler, uyumlaştırma yapılmasının önemi açıklanmış ve son olarak tüm bu süreçlerin paydaşlar açısından değerlendirilmesi yapılmıştır.

İkinci bölümde TMS, TFRS ve BOBİ FRS kapsamındaki finansal araçlar standartları ve özellikleri açıklanmıştır. Bu kapsamda TMS 39'un günümüzde uygulamada kalan son bölümü olan riskten korunma ve sınıflandırma özellikleri incelenmiş olup 2008 krizinden sonra eleştirilere maruz kalması neticesinde yerini birçok kavramı açısından TFRS 9'a bıraktığı açıklanmıştır. TMS 32 çerçevesinde bakıldığında ise standart ve tarihsel gelişimi açıklanmıştır. TFRS 7'nin işletme açısından önemi ve maruz kalınan riskler ile ilgili inceleme yapılmıştır. Aynı zamanda muhasebesel işlemlerin TFRS 9 kapsamında finansal tablolara alınması, standart kapsamında sınıflandırılması, ölçülmesi, değerlendirilmesi, riskten korunma çerçevesi, beklenen kredi zararı modeli ve finansal tablolardan çıkarılması irdelenmiştir. Son olarak BOBİ FRS'nin finansal araçlar standartını açıklayan 9. bölümü olan finansal araçlar ve özkaynaklar hakkında sınıflandırma, değer düşüklüğü, gerçekleşen kredi zararı, finansal tablolardan çıkarma ve standartın özkaynaklara etkisi bölümleri incelenmiştir.

Son bölümde ise TFRS 9 ve BOBİ FRS 9'un ticari alacaklar ve ticari borçlar çerçevesinde, KGK tarafından hazırlanan "Taslak Hesap Planı" kapsamında finansal tablolara etkisinin araştırılıp karşılaştırılabilmesi için hayali 2 firma oluşturulmuştur. Bu firmalara günümüz piyasa koşullarında yaşanabilecek ticari alacaklar/ticari borçlar vaka çalışmaları uygulanmış olup, TFRS ve BOBİ FRS yönetmeliği çerçevesinde atılması gereken kayıtlar aşamalar halinde gösterilmiştir. Ayrıca kayıtların bilanço etkilerinin gözlemlenmesi için TFRS 9 uygulanmamış taslak hesap planı bilançosu, TFRS 9 uygulanmış taslak hesap planı bilançosu ve BOBİ FRS taslak hesap planı bilançoları ayrı ayrı hazırlanmış ve finansal araçlar açısından ilgili hesapların değişimi çeşitli oran analizlerinin yardımıyla incelenmiştir. Bu yaklaşım TFRS ve BOBİ FRS kapsamındaki beklenen kredi zararı ve gerçekleşen kredi zararı hesaplamalarının finansal tablolara hangi oranlarda etki ettiği, TFRS ve BOBİ FRS'nin finansal araçlar düzeyinde aralarında bulunan farklılıkları gösterilmiştir.

2. MUHASEBE STANDARTLARI VE İLGİLİ SÜREÇLER

2.1. Muhasebe Bilimi ve Standartlar

Ticari faaliyetler nedeniyle ortaya çıkan olayların belgelendirilmesi, sınıflandırılarak kayıt altına alınması, raporlanması ve yorumlanması muhasebe biliminin konusunu oluşturmaktadır. Zaman içerisinde gelişen ve değişen dünyada muhasebe bilimi ile ilgili belirgin yorum farklılıkları ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu durum paydaşlar açısından belirgin problemler yaratmaya başlamasıyla birlikte uluslararası düzeyde kabul gören muhasebe standartları ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

2.1.1. Muhasebenin Tanımı

Muhasebe, şirketlerin elinde bulundurduğu aktif ve pasifte yazılı tüm unsurlarda oluşan değişimleri ve mali yapıdaki durumları öncelikle ortak para cinsinden tanımlar. Sonrasında ise bunların kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenip raporlanmasını yaparak elde ettiği verilere bağlı olarak analizlerini yapıp, değerlendirerek şirkete ve paydaşlara elde ettiği sonuçları belirli kurallara çerçevesinde sunan bilim dalıdır¹.

2.1.2. Muhasebe Standartları Kavramı ve Önemi

Muhasebe standardı, muhasebenin genel kabul görmüş ilkeleri, kuralları ve usullerine dayanarak hazırlanan kendi içinde tutarlılığı bulunan, muhasebe uygulamalarında birlik sağlayacak şekilde düzenlenecek finansal tabloların uygulayıcılar bakımından birliktelik oluşturacak şekilde belirli bir düzende sunulması ve değerlemede uyulacak kuralların bütünüdür².

Finansal tabloların; muhasebesel anlamda karşılaştırılabilir, gerçeği yansıtan ve şeffaf şekilde finansal tablo öğelerini aynı muhasebe kurallarına göre finansal tablolarda göstermesi gerekmektedir. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nı kullanarak şirketler; paydaşlarına güvenilir, şeffaf ve karşılaştırılması mümkün bilgiler sunabildiği için muhasebe standartları önemli ve gerekli bir kavramdır.

¹ Bayrak, N. (2016). *Adli Muhasebecilik Mesleği ve Türkiye'de Uygulanabilirliğinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 5.

² Kocamaz, H. (2012). "Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünya'da ve Türkiye'de Oluşum ve Gelişim Süreci" *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 107.

2.1.3. Muhasebe Standartlarının Uyumlaştırılması

Finansal bilginin sürekliliği ve karşılaştırılabilmesine ilişkin problemleri çözmek ve farklı dünya ülkelerinde de uygulanan muhasebe biliminin ilke ve yöntemlerinin standartlarını belirlemek amacıyla kullanılan terim muhasebe standartlarının harmonizasyonu olarak ifade edilmektedir.

Standartlar, devlet kurumları ya da standart belirleyici özel sektör kuruluşları tarafından hazırlanıp yayınlanan finansal raporlama kuralları olarak tanımlanmıştır. İktisadi bir işletme finansal faaliyetlerini kayda alıp raporlarken kullanacağı standart, şirket için belirledikleri muhasebe politikaları ile doğrudan ilişkilidir. Şirketlerde muhasebe politikalarının belirlenmesi sürecinde muhasebe standartları sınırlayıcı bir rol üstlenmektedir.

Muhasebe standartlarının belirlenmiş olması finansal raporlamanın uyumlaştırılmasını da sağlamaktadır. Böylece standartlar sadece finansal raporlama araçlarının başarılı uygulanması değil, aynı zamanda standartları kullanan ülkeler için bir uyumlaştırma çalışması olarak da kabul edilmektedir. Her ülkenin kendine has standartlarının bulunması çok uluslu şirketler açısından bazı sorunlar yaratmaktadır. Bu nedenle, şirketler açısından standartlara uyumun olması ya da harmonizasyonun sağlanması taraflar için faydalı olduğu görülmektedir.

Muhasebe standartlarına uyumun artması, finansal bilginin kullanıcıları için şeffaflık ve finansal bilginin karşılaştırılabilme özelliğini artırmaktadır. Standartlara uyum alanında yapılan çalışmaların amacı, kurallar arasındaki farklılıkların azaltılmasını belirginleştirerek, farklılık ve çeşitlilik karşısında uyumun ve finansal raporlamanın karşılaştırılabilirlik kabiliyetini arttırmaktır³.

TFRS'ye uyum süreci, şirketler açısından maliyet gerektiren bir durum olmakla birlikte, şirketlerin finansal tabloların şeffaflığını ve karşılaştırılabilirliğini artırmak için önemlidir. Bu durum, TFRS'ye uyum sürecinde yatırımcıların korunmasını sağlamak, sermaye piyasasına yabancı yatırımcıların daha çok katılımını temin etmek, finansal bilgilerinin karşılaştırılabilirlik ve anlaşılabilirlik özelliklerini geliştirmek için gereklidir.

³ Akgün, A.İ. (2013). "Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkisi: İMKB'ye Yönelik Bir Araştırma", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 13.

2.1.4. Paydaşlar Açısından Muhasebe Standartlarının Değerlendirilmesi

Organizasyonların; şirketin faaliyetlerinden, kurum ve kuruluşlardan, izlediği politikalarından, hedeflerinden, ulaştığı sonuçlardan etkilenen ya da bunları etkileyebilen kişi, grup, organizasyonlar ya da sistemler olarak tanımlanan paydaşlar, organizasyondan meşru hak ve kanuni menfaatleri olan özel ve tüzel kişiler olabileceği gibi, organizasyon faaliyetleri ile ilişkili olan, bağlantısı bulunan herkes olabilmektedir.

Aşağıdaki listede paydaşlar açıklanmıştır.

- Şirket sahipleri, hissedarları, şirket hisselerine yatırım yapan kişiler ve kuruluşlar,
- Şirket yöneticileri, çalışanlar, mal ve hizmet üretiminde, dağıtılmasında, satılmasında katkı veren kişiler,
- Şirkete ait ürün ve hizmetleri satın alan veya kullanan kişiler ya da organizasyonlar ile şirket müşterileri,
- Tedarikçiler, taşeronlar,
- Şirketlere finansman ve kredi sağlayan kişi ve kuruluşlar,
- İşçi sendikaları ve işveren sendikaları, sivil toplum örgütleri, medya kuruluşları ile aktivist gruplar,
- Şirketin faaliyet gösterdiği sektörle ilgisi bulunan, meşru yetkilere sahip baro, meslek odaları gibi profesyonel kuruluşlar,
- Şirket faaliyetleri sonucu elde ettiği sonuçlar gereği vergi ödeme, izin, onay, bildirim, mahsup, raporlama, sertifikasyon ve benzeri amaçlarla ilişkiye girdiği devlet daireleri,

Listede görüldüğü üzere şirketler ile ilgisi olan herkes paydaş olarak tanımlanmaktadır. Muhasebe standartları ve bu kapsamda yapılan denetim neticesinde oluşan raporlar, doğru ve güvenilir veriler ürettiği için paydaşlar açısından önem arz etmektedir.

2.2. Muhasebe Standartlarına Uluslararası Düzeyde İhtiyaç Duyulmasının Sebepleri

Ülkelerin muhasebe uygulamalarında yer alan farklılıkları, çok uluslu şirketler ve denetim firmaları açısından problem arz etmiştir. Aynı zamanda finansal bilgi kullanıcıları kendi ihtiyaçlarına uygun, anlaşılabilir ve karşılaştırma yapabileceği

formatta finansal tablolara ihtiyaç duymaya başlamıştır. Bu problemler ve ihtiyaçlar muhasebe dünyasını uluslararası düzeyde geçerli olacak muhasebe standartlarını oluşturmaya itmiştir. TFRS'nin belirlenerek bütün dünyada uyumlu bir şekilde kullanılmaya başlanması da finansal piyasaları geliştirmekte, küreselleşme, çok uluslu şirketler kurulmaya başlamakta ve sermaye piyasalarındaki gelişmeler, finansal tabloların doğru, güvenilir ve karşılaştırılabilir olarak hazırlanma ihtiyacını doğurmaktadır.

Son senelerde muhasebe uygulamaları ve bağımsız denetimlerde ortaya çıkarılan usulsüzlükler uluslararası standartları daha da önemli hale getirmektedir. TFRS'nin belirlenerek bütün dünyada kullanılmaya başlanmasında etkisi olan diğer bir sebep ise, işletmelerin düzenlemiş oldukları finansal raporların birbirleriyle uyumlu, güvenilir, şeffaf ve karşılaştırılabilir olmalarını sağlayarak finansal tablo kullanıcılarına faydalı olmaktır. Bu konuda dikkat çeken diğer bir amaç ise, uluslararası şirketlerin değişik ülke uygulamaları sebebiyle karşılaştıkları sıkıntıları ortadan kaldırmaktır⁴.

Muhasebe standartlarının ortaya çıkmasına ve gelişmesine etki eden önemli olaylar aşağıdaki gibi açıklanmaktadır.

1980-82 Ekonomik Daralmasının ve Asya Krizinin Etkileri

Günümüzün gelişmiş Asya ülkeleri, 1960-90 yılları arasında hızlı büyümeyle birlikte sanayileşmelerini gerçekleştirmiştir. Ancak bu serbestlik dalgası, Asya'nın gelişmiş 4 ülkesini vurarak daha sonrasında Rusya, Brezilya, Arjantin ve diğer Latin Amerika ülkelerini de etkilemiştir.

İlgili ülkeler tarafından o dönemde Asya'nın yerel denetim standartları kullanılmış ve bu standartları kullanan 6 büyük uluslararası firma eleştiri konusu olmuştur. Zira bu ülkelerin denetimlerini yapan muhasebe firmaları tarafından, çok sayıda Asya firma ve bankalarına, krizin meydana geldiği tarihe kadar koşulsuz raporlar verilmiştir. 1997 yılında gerçekleşen Asya krizi, kurumsal yönetimlerin önemini artırmış ve dikkatlerin bu kuruluşlar üzerinde toplanmasına sebebiyet vermiştir⁵.

⁴ Poroy Arsoy, A. (2008). "Kurumsal Şeffaflık ve Muhasebe Standartları", *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 30-31.

⁵ Durmuş, H., Aytulun, A. (2016). *Muhasebe Mesleğini İlgilendiren Ulusal ve Uluslararası Kuruluşlar*, İstanbul: Muhasebe Uzmanları Derneği, Kitap No:11, 7-8.

2001 Enron Olayının Etkileri

Enron'un 2001'de iflasını, Sunbeam, The Baptist Foundation of Arizona, Waste Management ve son olarak wold.com şirketleri takip etmiştir. Bu şirketlerin denetimini Arthur Anderson adlı denetim şirketi yapmış ve sonrasında bu denetim firması yok olmuştur. Bu tip olaylar, denetim firmalarına olan güveni krize dönüştürmüş, aynı zamanda kamu güveninin yıpranmasına ve yatırımcıların milyarlarca dolarına mal olmuştur. Kaybolan güveni yeniden kazanmak için 2002 "Sarbanes-Oxley Act" Kanunu çıkarılmıştır⁶.

2007-08 Büyük Finansal Daralmanın Etkileri

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa'da meydana gelen konut krizi, büyük varlık kayıplarına sebebiyet vermiştir. 2008'de Washington Mutual ve Lehman Brothers firmalarının iflas etmesine sebep olmuştur. Yatırım bankalarından Bear Stearns iflastan kurtarılamamıştır. Burada kriz meydana gelmesinin temel nedenlerinden birinin makul piyasa fiyatı uygulamasının (fair market value) olduğu söylenebilmektedir. Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB), 2006'da 157 numaralı "Fair Value Measurements" düzenlemesini yayınlamıştır. İlerleyen dönemde yerine TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Standardı çıkarılmıştır⁷.

2.3. Muhasebe Standartlarının Uluslararası Düzeyde Tarihsel Gelişimi

1972 yılında Uluslararası Muhasebeciler Kongresi toplantısında, standartların tek bir kuruluş tarafından belirlenmesi fikri ortaya atılmıştır. Fikir kabul görmüş ve 1973 yılında uluslararası alanda muhasebe standartlarında birliktelik sağlamak ve ülkeler arası uygulama farklılıklarını gidermek gayesiyle Avustralya, Fransa, Almanya, Kanada, Meksika, Hollanda, Japonya, İngiltere, ABD ve İrlanda gibi ülkelerin katılımı ve toplam 71 ülkeden 97 adet muhasebe ile ilişkili kuruluş tarafından imzalanan anlaşma ile IASC kurulmuştur.

IASC üyesi ülkelerin yerine getirmesi gereken hususlar aşağıda açıklanmıştır.

- IASC'nin kamuoyuna sunduğu standartların kullanımını yaygınlaştırmak,
- IASC'nin belirleyip yayınladığı standartları kullanan şirketlerin bu standartlara göre tabloları yapmaları, uyumsuzluk olması halinde bunu tablolarda ne oranda

⁶ Durmuş, Aytulun, a.g.e., 2016, 8.

⁷ Durmuş, Aytulun, a.g.e., 2016, 8.

olduğunu göstermek ve menkul kıymet borsalarının da TMS'leri kullanmalarının sağlamak,

- Denetçilerin ticari işletmelerin hazırladıkları finansal tabloların TMS'ye uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı hususunda görüş vermelerini sağlamak,
- Denetimde finansal tabloların TMS'ye uygun olarak hazırlanmamış olduğu tespit edilmesi halinde denetçilerin bu durumu raporlamalarını sağlayabilmek⁸,

IASC'nin kurulduktan sonra finansal raporlamalarda birliktelik sağlaması gayesiyle geçirdiği üç evre bulunmaktadır. IASC ilk olarak 1973-1988 yılları arasında 26 adet alternatifli standartlar hazırlayarak kullanıma sunulmaktadır. IASC ikinci aşama olan 1989-1995 yılları arasında daha önceden kullanıma sunduğu standartların çoğunu iptal eden "Karşılaştırılabilirlik / İyileştirme Projesi" ve "Finansal Tabloların Hazırlanması ve Sunum Çerçevesi"ni kamuoyuna sunmaktadır. Son olarak, IOSCO tarafından 1995'de üye olan ülkelerin TMS'leri kullanması sağlanmıştır⁹.

IASC tarafından 2000'e kadar yayınlamış standartlar "Uluslararası Muhasebe Standartları-International Accounting Standards –IAS" olarak tanımlanmaktadır. IASB 2001 yılından geçerli, tüm toplum kesimlerince kolayca anlaşılabilir, herkes için faydalı, şeffaf, karşılaştırılır, tüm ülkelere uygulanabilen finansal raporlamaların hazırlanması amacıyla standartlar geliştirip yayınlamıştır. Netice olarak, bahse konu kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanıp yayınlanan ve Uluslararası Muhasebe Standartları olarak ve sonrasında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları olarak isimlendirilen standartları halen günümüzde de yayınlamaya devam etmektedir¹⁰. Komite tarafından tüm süreçte toplam 58 adet TMS (IAS) ve TFRS(IFRS) yayınlanmıştır¹¹.

2.4. Muhasebe Standartlarına Ulusal Düzeyde İhtiyaç Duyulmasının Sebepleri

Muhasebe uygulamaları arasındaki farklılıklar dönem dönem dünyanın değişik ülkelerinde gözlenebilmektedir. Dünyada küreselleşmenin hızlandığı bir dönemde

⁸ Akgün, A.İ. (2007). *Vadeli İşlemlere Yönelik Uluslararası Finansal Muhasebe Standartlarının Türkiye Açısından Değerlendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 99.

⁹ Gönen, S., Uğurluel, G. (2007). "Türkiye'de Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) Uygulamalarına Geçişte Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Vergi Dünyası Dergisi*, (316), 230.

¹⁰ Karabayır, M., Ertugay, E. (2010). "Finansal Raporlama Standartlarının Dünü ve Bugünü", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(04), 195-196.

¹¹ Kocamaz, a.g.m., 2012, 107.

ülke içlerindeki farklılıkların aynı ülke için büyük bir dezavantaj olduğu belirlenmiştir. Dünya’da bütün ülkelerin kabul edip uygulamaya alacağı standartları oluşturma amacıyla gayret gösterilmiştir. Bunu gerçekleştirebilmek gayesiyle kurumsallaşma yoluna gidilmiştir. Standartlara olan gereksinim, öncelikle ülke içinde olduğundan dolayı ilk olarak o ülke içindeki muhasebe uygulamalarında bulunan farklılıkları ortadan kaldırmak gerekmektedir. Muhasebe standartlarına duyulan ihtiyacın temel sebepleri aşağıdaki gibidir¹²:

- Uygulamadaki muhasebesel farklılıklara son vermek,
- Muhasebe ilkelerinin bütünlüğünü gerçekleştirmek,
- Finansal tablolar şeffaf, her kesimin rahatça anlayabileceği ve karşılaştırma yapabileceği şekilde olmasının gerekliliğini sağlamak,
- Uluslararası düzeyde finansal bilgi üretimi için ortak dil geliştirmek,
- Paydaşların finansal tablolarla ilgili hatalı yorumlama ile birlikte hatalı kararlar almalarının önüne geçmek¹³.

2005 yılı itibarıyla Avrupa Birliği (AB), TMS’lerin AB üye ülkelerinde kullanılmasına ilişkin düzenlemeyi kabul etmiştir. Bütünleşme eğiliminin artmakta olduğu dünyada, muhasebe standartlarının kullanılması yatırımcıların piyasalara duyduğu güveni ve finansal açıklamaların kalitesini arttırmaktadır.

Muhasebe standartlarının uygulanması, sektörde faaliyet gösteren çok uluslu şirketlerin finansal tablolarının karşılaştırılmasını kolaylaştıracağından yatırımcılar için önem arz etmektedir. Özellikle gelişmekte olan ve yabancı yatırımları ülkesine çekmek isteyen piyasalar için çok önemli bir husustur.

Türkiye’nin AB ile üyelik müzakerelerine başlamış olması ve tarih verilmesi sermaye piyasalarımızın gelişimi için önemli etkileri olmuştur. Üyelik bakış açısında, ilk olarak Türkiye’nin dünyanın en gelişmiş ve büyük ekonomik entegrasyonuna dahil edildiği, siyasi ve ekonomik ölçütler yönünden evrensel kuralların işlediği, istikrarlı ülke olduğu doğrultusunda bir mesajın finans çevrelerine iletilmesi anlamını taşımaktadır.

¹² İnternet: Çakır, H. (2005). “Muhasebe Standartlarına Duyulan İhtiyaç ve Avrupa Birliği Uyum Sürecindeki Gelişmeler (II)”. <http://www.muhasetr.com/yazarlarimiz/hulya/003/> adresinden 01 Mart 2020’de alınmıştır.

¹³ İnternet: Çakır, H. (2005). “Muhasebe Standartlarına Duyulan İhtiyaç ve Avrupa Birliği Uyum Sürecindeki Gelişmeler (II)”. <http://www.muhasetr.com/yazarlarimiz/hulya/003/> adresinden 01 Mart 2020’de alınmıştır.

Ülkemizde Uluslararası Muhasebe Standartlarının kabul edilmesiyle, şirketlerimizin finansal yapısı, ilgililerine uluslararası standartlarda sunulmuş bulunmaktadır. Yapılan değişiklikler sadece AB'ye uyum için değil, bunun yanında yatırımcıların korunduğu, güvenin arttığı bir sermaye piyasası oluşumuna da katkı sağlamıştır.

2.5. Muhasebe Standartlarının Ulusal Düzeyde Tarihsel Gelişimi

Türkiye'de muhasebe standartları belirlemede ilk önemli girişim 1942 yılının ekim ayında kurulan Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği'nin, komiteye 1974 yılında üye olarak Uluslararası Muhasebe Standartlarını Türkçe çevirisini yayınlamasıyla birlikte olmuştur. Derneğin hazırladığı bu çeviri, yasal zemine oturtulmadığı için akademik bir eser olarak kalmasına sebep olmuştur. Buna rağmen dernek önemli bir amacını gerçekleştirerek, ülkemizde çoğu insanın uluslararası muhasebe standartlarının varlığından haberlerinin olmasını sağlamıştır¹⁴.

1990'da çeşitli kurum ve kuruluşların temsilcilerinin katılımıyla Muhasebe Standartları Komisyonu kurularak, mevcut muhasebe standartlarına ilişkin karmaşayı bitirecek bütün kesimlerce benimsenecek ve tek elden sunulacak standartları hazırlanmıştır. Maliye Bakanlığınca, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) ve Tekdüzen Hesap Planı (TDHP) ve finansal tabloların düzenlenmesine ilişkin temel prensipleri belirleyen 10 tane tebliğ yayınlanmış, bu sayede muhasebede ortak bir dilin kullanılması, işletmelerin faaliyetleriyle ilgili sonuçların karşılaştırılabilir, denetlenebilir, doğru şekilde muhasebeleştirilmesi ve finansal tablolara aktarılması sağlanmıştır¹⁵.

1994'de Sigorta Denetleme Kurulu, Sigorta ve Reasürans Şirketleri, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği ile Hazine Müsteşarlığının katılımıyla "Tekdüzen Hesap Planı Komitesi" toplanmıştır. Komite tek tipte bilanço ve gelir tablosu hazırlayarak sigortacılık sektöründe ortak dilin konuşulmasını sağlamış ve bu sayede de sektörün finansal gelişimlerini gözlemlemek gayesiyle tekdüzen hesap plan sistemini geliştirmiştir.

Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK), ülkemizde 09.02.1994'de kurulmuştur. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odaları

¹⁴ Elitaş, C., Karakoç, M., Özdemir, S. (2011). "Muhasebe Meslek Mensuplarının Perspektifinden Türkiye Muhasebe Standartları", *World Of IFRS (UFRS Dünyası Dergisi)*, 1(5), 4.

¹⁵ Kışalı, Y. (2001). "SPK ve TMS Hedeflerindeki Farklılıkları ve Bunu Finansal Tablolara Yansıtması", *MUFAD Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (10), 46.

Birliği(TÜRMOB) çatısı altında 1994 yılında TİMDESK kurulmuş olup bu kurulun görevi, ülkemizde denetim görmüş finansal tabloların sunulmasında ihtiyaç duyulan, herkesçe kolayca anlaşılabilen, karşılaştırılabilir, güvenilir muhasebe ilkelerini geliştirmek, her kesimce benimsenecek şekilde yerel muhasebe standartlarını oluşturmak ve denetim faaliyetlerinde meslek mensuplarınca belirli bir disiplin içinde yürütülebilmesi gayesiyle ulusal denetim standartlarını belirlemek ve yayınlamaktır¹⁶.

Sermaye Piyasası Kanunu'nda değişikliğe neden olan 4487 sayılı kanunda bulunan ek 1'inci maddeye istinaden Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) kurulmuştur. Bu kurula yerel muhasebe standartları oluşturma görevi verilmiş ve kurul 07.03.2002 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. Kurul ilk toplantısında TMSK'nın yapılanmasını tamamlamaya kadar Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)'ndan evrak işlerinin yürütülmesinde yardım talep edilmesi kararlaştırılmış ve bu kararlar 14.04.2002 tarih ve 24726 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

TMSK, TMS/TFRS'lerin Türkçeye çevirisi için kurulan çalışma komisyonlarına katkı vermesi için akademisyen, bağımsız denetçi ve çeşitli uzmanlar davet edilmiştir. İlgili komisyonlar tarafından TMS'leri oluşturulabilmesi adına çeviri çalışmaları yapılmıştır. Bu çeviriler yapılırken IASB tarafından kabul gören ortak muhasebe terimleri özellikle kullanılmıştır. Bu çalışmalar kamuoyuna sunulurken, eksikliklerinin tespit edilmesi ve giderilmesi sağlanarak standartlara son şekli verilmiş, sonrasında IASB ile telif anlaşması yapılarak Türkçe çeviri ile yazılan TMS'ler Resmi Gazete'de yayınlanarak ülke mevzuatında yer alması sağlamıştır.

SPK, muhasebe standartlarına ilişkin temel prensipleri belirleme yetkisine sahip bir kuruldur. 15.11.2003 tarihli ve 25290 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Seri:11, No:25 Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ'e göre muhasebe standartları hazırlanırken TMSK'dan görüş sorulması gerekliliği belirtilmiştir. SPK tarafından belirlenen muhasebe standartları 2005 yılından sonra ilk finansal tablo düzenlenmesinden geçerli olmak üzere, borsaya açılmış şirketler, aracılık eden tüm kurumlar, yatırım ortaklıkları, portföy yönetimi yapan şirketler ve ortaklıkları,

¹⁶ Başpınar, A. (2004). "Türkiye'de ve Dünyada Muhasebe Standartlarının Oluşumuna Genel Bir Bakış", *Maliye Dergisi*, (146), 43-44.

müşterek yönetimli ortaklık, iştirakleri konumundaki ve konsolidasyon uygulama zorunluluğu olan şirketler tarafından kullanılması gerekmektedir¹⁷.

2003 yılında çıkarılan bir tebliğ ile Sermaye Piyasası Kurulunca, TFRS'ye uyumu gözetilerek 33 standart yayınlanmıştır. Kurul, 2003 yılından 2008'e kadar kullanılan Seri:11, No:25 tebliğ uygulamadan kaldırılarak, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile uyum içerisinde bulunan Türkiye Muhasebe Standartlarını temel alan tebliğ taslağını hazırlayarak kurumun internet sitesinde yayınlamıştır¹⁸.

Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu (BDDK) 2002 yılında, Muhasebe Uygulama Yönetmeliği ile uluslararası muhasebe standartlarından faydalanarak 19 adet muhasebe tekniğini yayınlamıştır. Bu çalışmada temel amaç, Türkiye'de bulunan bankaların kayıt ve hesap sistemlerini şeffaf ve faaliyetlerini gerçek maliyetlerine göre sağlıklı ve güvenilir şekilde kayıt altına alınması, kayıt dışı işlemlerin önüne geçilmesi, finansal tabloların zamanında hazırlanarak raporlanması ile yayımlanmasında kullanılacak usul ve esasları belirlemektir. Belirlenen bu usul ve esaslar 01.11.2006 tarihinde Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in yayınlanması ile birlikte uygulamadan kaldırılmıştır. Bankaların, 01.11.2006 tarihinden sonra TMSK tarafından yayınlanan TMS'lere göre finansal tabloları düzenleyecekleri kabul edilmiştir¹⁹.

Sigorta Şirketlerinin Muhasebesi Hakkında Kanun ile Türkiye'de faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin düzenlenme yapılmıştır. Bu kanun ile sigorta ortaklıkları Ticaret Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı'nın görüşlerini almak suretiyle standartlara uygun şekilde düzenleyecekleri bilanço, kâr ve zarar tabloları en az iki Resmi Gazete'de yayınlayarak ilan etme zorunluluğu getirilmiştir. 31.12.2004 tarihinde yayınlanan Sigortacılık Muhasebe Sistemi Yönetmeliği'ne göre 01.01.2005 tarihinden geçerli olmak üzere sigortacılık muhasebe sisteminde de TMS/TFRS'lerin kullanılması hedeflenmiştir. Bu yönetmelik ile halka açık olup olmadığına bakılmaksızın tüm sigorta şirketleri, sigorta sektörüne ilişkin özel standartlar belirleninceye kadar SPK'nın 11. Serisinde bulunan 25 numaralı tebliği esas alınarak finansal tabloların hazırlaması konusunda yükümlü tutulmuşlardır²⁰.

¹⁷ Gürdal, K. (2005). "Muhasebe Dünyasından Haberler", *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, (14), 162-163.

¹⁸ Kocamaz, a.g.m., 2012, 114.

¹⁹ Kocamaz, a.g.m., 2012, 115.

²⁰ Kocamaz, a.g.m., 2012, 115.

Maliye Bakanlığı bünyesinde bulunan Devlet Muhasebe Standartları Kurulu 2005’de 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolü Kanunu ile kurulmuştur. Kurulun hazırlamış olduğu standartlar; niteliksel olarak güvenilir, anlaşılabilir, tutarlı, örnek uygulamalarla konuları soru işareti bırakılmadan açıklanan, çözüm odaklı ve uluslararası standartlarla uyumlu olarak hazırlanmıştır. Kurulun, “Devlet Muhasebe Standartları” adı altında yayınlamış olduğu toplam 17 tane standardı bulunmaktadır. Bu standartlara tabi kamu kurumları ilgili standartları yasal nedenlerle kullanmaktadırlar.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurumunca tespit edilen ve yayımlanan TMS/TFRS’lere, 2007’de 26582 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik’in 01.01.2008 tarihi itibarıyla uygulanması ve bu vesileyle sigorta sektörünün de uyum esasını kabul edilmiştir.

KGK, uluslararası muhasebe standartlarıyla uyum içinde olacak şekilde Türkiye Muhasebe Standartları’nı hazırlamak, yayınlamak, bağımsız denetimde ortak bir uygulama standardı sağlamak, bağımsız denetçileri seçerek bu kuruluşlara yetki vermek ve ilgili kuruluşların denetimini yapmak, bağımsız denetim çerçevesinde kamu denetimi yapmak maksadıyla 26.09.2011 tarihli 660 numaralı kanun hükmünde kararname ile kurulmuştur. Aynı zamanda KGK, günümüzde değişen ve gelişen standartlara ilişkin son gelişmeleri takip etmekte ve çevirilerini yaparak ülkemiz mevzuatına kazandırılmasını sağlamaktadır. Bağımsız denetçilerin gelişimini sağlayacak eğitim faaliyetleri düzenlemekte ve kamuoyunun konuyla ilişkili soru işaretlerini giderek açıklamalar yayınlamaktadır.

2.6. Muhasebe Standartlarıyla İlgili Uluslararası ve Ulusal Kuruluşlar

2.6.1. Uluslararası Kuruluşlar

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu- International Accounting Standards Board (IASB)

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu özel kesim standart hazırlayıcı olarak; muhasebe standartlarının yeknesaklığını sağlayarak uluslararası muhasebe standartlarının kullanımını yaygınlaştırmayı, bu sayede muhasebe standartlarında tekdüzeliği sağlamayı kendine hedef olarak belirlemiştir. Komite tarafından 2000’e kadar kamuoyuna sunulan standartlar “Uluslararası Muhasebe Standartları-TMS

(IAS)” olarak ve 2000 sonrasında kamuoyuna sunulan standartlar “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları-TFRS(IFRS)” olarak adlandırılmıştır.

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu- International Federation of Accountants Association (IFAC)

IFAC, muhasebe mesleği açısından, uluslararası standartlar geliştirerek kamu menfaatlerini korumak amacıyla etik değerlere teşvik eden ve dünya üzerinde tüm sektörlerin gelişimini destekleyen bir kurumdur. IFAC, muhasebe mesleğinin global kuruluşudur. Bu federasyon, 157 üyeden ve bu üyelerin ortakları 123 ülkenin yetki alanları ve dünyadaki muhasebecilerin yüksek kalitede uygulamalar kullanmalarını teşvik ederek kamu çıkarlarını korumak için çalışmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri Kuruluşları (AICPA, APB ve FASB)

ABD’de, muhasebe standartlarını tespit etme yetkisi kanunen Menkul Kıymetler Borsası Komisyonu’na verilmiş olmasına rağmen, kuruluş yetkisini daha ziyade muhasebe örgütlerine bırakmıştır. Diğer birçok ülkede olduğu gibi, ABD’de de muhasebe standartları belirlenme aşamasında birçok kurum ve kuruluş katkı vermiş, bunlardan en etkin Amerikan Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Birliği (The American Institute of Certified Public Accountants-AICPA) olmuştur. ABD’de muhasebe standartlarının oluşturulmasında ve geliştirilmesinde söz sahibi olan kuruluşlar 3 dönem halinde incelenmektedir²¹.

Bu kuruluşlar ve bunlara ilişkin dönemler aşağıdaki gibidir;

- 1939 ve 1959 yıllarında: AICPA
- 1959 ve 1973 yıllarında: APB
- 1973 ve günümüzde: FASB

FASB günümüzde halen standartların belirlenmesinde ve geliştirilmesinde ABD’de çalışmalarına devam etmektedir.

²¹ Üstündağ, S. (2000). “Muhasebe Standartları Oluşturulması Süreci”, *Muhasebe ve Denetim Bakış*, (1), 38.

2.6.2. Ulusal Kuruluşlar

Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD)

Muhasebe mesleğinin devlet tarafından yasal bir zemine oturtulmasında istenilen netice alınamayınca 1942 yılında O. F. Arkun mesleğin disipline edilmesi gerektiği düşüncesine ulaşmış ve Alrona Bey'e bir tüzük çalışması yaptırmıştır. Konuya ilişkin kendisinden ve arkadaşlarından farklı teklifler gelmiştir. Dr. İsmet Alkan tarafından, yalnız muhasebeciler değil, aynı zamanda işletme organizatörlerinin de birlikte hareket etmesi gerektiği fikrini savunmuştur. Türkiye'nin o dönemdeki şartlarında bu fikir problemleri görülmeyerek, hazırlanan taslakta küçük değişiklikler yapıldıktan sonra kesinleştirilerek ilgili kuruma verilmiştir. Bu gelişmeler sonrasında TMUD, 1942 yılının ekim ayında kurulmuştur²².

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile kurulan ve bir kamu kurumu olan Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), aynı zamanda mali ve idari özerkliğe sahip denetleyici ve düzenleyici kuruluştur. İlgili kanuna göre Sermaye Piyasası Kurulu'nun amacı; halkın ekonomik kalkınmaya etkili ve yaygın olarak katılmasını sağlamak için tasarrufları menkul kıymetlere yatırılmasını, böylece sermaye piyasasının gelişimini sağlayarak yatırımcılara güven vermek, piyasanın şeffaf ve kararlılıkla çalışmasını temin ederek yatırımcıların hak ve çıkarlarını korumak, bu konuda düzenlemeler yapmak ve denetimlerini gerçekleştirmektir.

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB)

Yıllardır verilen mücadelelerin neticesinde çağdaş dünyanın önemli kavramlarından biri olan mali müşavirlik, 13.06 1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Yasası sayesinde yasal hale getirilmiştir. Meslek mensupları yıllar boyu yaptıkları çalışmalarla sağlamış oldukları bilgilerle kısa sürede örgütlenmesini tamamlamış ve odaların çatı yapısı olan TÜRMOB altında toplanmıştır.

Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMMOB)

TÜRMOB tarafından 1994 yılında, uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu yerel standartlar geliştirmesi amacıyla muhasebe bilgileriyle alakalı kişilerin katıldığı

²² Durmuş, Aytulun, a.g.e., 2016, 36.

bağımsız özellikleri olan Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu kurulmuştur. Kurul bünyesinde 19 adet "Türkiye Muhasebe Standardı" hazırlandıktan sonra 2002 yılında yetkilerini devretmiştir. Dünya çapında faaliyetlerine devam eden işletmeler ile finansal tabloların düzenlenmesi ve muhasebe ilkelerindeki bütünlüğün sağlanması TMUDESK'in temel görevleri arasında olduğu görülmüştür. TMUDESK'in yaptırım gücünün bulunmaması nedeni ile kamuoyu tarafından standartlar kabul görmemiş ve uygulamaya alınamamıştır²³.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK), Sermaye Piyasası Kanunu'na 4487 Sayılı Kanun'la eklenen maddeye istinaden ulusal muhasebe standartları belirleme konusunda yetkilendirilerek kurulmuştur. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, TMUDESK'in görevlerini devir alarak 07.03.2002'de faaliyete başlamıştır.

Devlet Muhasebe Standartları Kurulu (DMSK)

Devlet Muhasebe Standartları Kurulu, Türkiye'de 2005 senesinde Maliye Bakanlığı bünyesinde 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolü Kanunu ile kurulmuştur. Kurul tarafından hazırlanan standartlar; niteliksel olarak güvenilir, anlaşılabilir, tutarlı, bölümleri herkesin kolayca anlayacağı şekilde oluşturularak tereddüte mahal vermeden karşılaşılabilecek problemlerle ilgili çözüm örnekleriyle birlikte uluslararası gelişmeleri de dikkate alarak hazırlanmıştır. Kurulun "Devlet Muhasebe Standartları" adı altında toplamda yayınlanan 17 adetten oluşan standartlara tabi kamu kurumları ilgili standartları yasal nedenlerle kullanmaktadırlar.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)

KGK, uluslararası muhasebe standartlarına uyumlu olacak şekilde Türkiye Muhasebe Standartları'nı hazırlamak ve yayınlamak, bağımsız denetimde ortak bir uygulama standardı sağlamak, güven ortamı ve kaliteyi sağlamak, bağımsız denetçileri seçmek, bağımsız denetim kuruluşlarına yetki vermek, ilgili kuruluşların denetimini yapmak ve bağımsız denetim çerçevesinde kamu denetimi yapmak amacıyla 26.09.2011'de 660 numaralı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuştur.

²³ Elitaş, Karakoç, Özdemir, a.g.m., 2011, 4-5.

2.7. Finansal Araçlar ile İlgili Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler

Finansal araçlar ile ilgili mevzuatımızda çeşitli yasal düzenlemeler bulunmaktadır.

2.7.1. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT)

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanan 26/12/1992 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş olan 1 sıra numaralı Muhasebe Sistemi Genel Tebliği ile bilanço usulüne göre defter tutan ticari işletmelerin faaliyetlerine ilişkin en doğru şekilde muhasebe kayıtlarının tutulması, bu şekilde hazırlanan finansal tabloların paydaşlara sağlıklı bilgiler verilmesi, mukayese edilebilirliklerini sağlayarak işletmelerin gerçek durumlarının ortaya koyulması, işletmelerde denetim faaliyetlerinin standartlaştırılması ve basitleştirilmesi için hazırlanmıştır. Tebliğ çerçevesinde; muhasebenin temel kavramları, muhasebe politikalarının nasıl açıklanacağı, mali tablo ilkeleri, mali tabloların düzenlenmesi ve sunulması, tekdüzen hesap çerçevesi ve hesap planı detayları açıklanmıştır.

2.7.2. Türk Ticaret Kanunu (TTK)

14.02.2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren güncellenmiş Türk Ticaret Kanunu'nda, finansal araçlara ilişkin bazı kanuni düzenlemeler bulunmaktadır. Türk Ticaret Kanunu'nda, maddi duran varlıkların değerlemesine ait açıklayıcı bir hüküm bulunmamasına rağmen, menkul kıymetlerin değerlemesinde kullanılacak borsa rayiç ve maliyet değerine göre iki çeşit değerlendirme yönteminden bahsedilmektedir.

Kıymetli evrakların değerlendirme yöntemleri TTK'nın 462'inci Maddesinde açıklanmaktadır. Bu maddede açıklandığı üzere, borsa değeri bulunan kıymetli evrakların kaydının yapılmasında kullanılacak değer en son bilanço hazırlanma gününden bir ay öncesindeki "ortalama rayiç" değerlerinden bilançolara kaydedilebilmektedir. Borsa değeri bulunmayan kıymetli evrakların kazançları (faiz, temettü ve benzeri gelirler), değerlerindeki azalmalar dikkate alınmak ve "maliyet değerini" geçmemek şartıyla kayıtları, raporlanabilmektedir.

2.7.3. Sermaye Piyasası Kanunu (SPK)

Sermaye Piyasası Kanunu çıkarılırken amaçlanan sermaye piyasalarını düzenlemek, denetim altına almak, her kesime güven veren, adil, şeffaf, istikrarlı, rekabetçi ortamda faaliyette bulunarak gelişmelerinin temini ile piyasaya yatırım yapanların haklarını

korumaktır. Bu amaçla hazırlanan ve 06.12.2012 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren bu kanuna göre işletmeler; TMS’ye uygun olarak Kurulun esaslarını belirlediği finansal tablo ve raporlamaları, zamanında, istenilen muhteviyatta, eksiksiz ve doğru olarak hazırlayıp teslim etmek mecburiyetindedirler. Bu çerçevede, işletmelerin finansal araçlar standartlarını da ilgili bölümlerde açıklaması gerekmektedir.

2.7.4. Vergi Usul Kanunu (VUK)

Finansal araçların değerlendirme yöntemleri ve hisse senedi yatırım sınıflandırması, VUK’a göre aşağıdaki gibi açıklanmaktadır.

Maliyet bedeli; ekonomik bir kıymete sahip olunması veya değerinin artırılması gerekçesi ile ödeme gerçekleştirilmesi ile bunlara ait her çeşit masrafların toplamını kapsamaktadır.

Borsa rayici; Ticaret borsaları, kambiyo ve menkul kıymetler borsalarında kaydı bulunan ekonomik varlıkların değerlendirme işlemi yapılacağı günden önceki işlem günündeki borsada gördüğü işlemlerin ortalama değeri olarak ifade edilmektedir.

Tasarruf değeri; ekonomik değeri bulunan kıymetin, değerlemenin yapıldığı zamandaki sahibi açısından ifade ettiği reel değeridir.

Mukayyet değer; ekonomik değeri bulunan kıymetin muhasebeleştirilirken kullanılan kayıt değeridir. Mukayyet değer, defter değeri veya muhasebe değeri şeklinde ifade edilmektedir.

İtibari değer; her çeşit senet ile tahvilin üstünde yazılı değerdir ve pratikte nominal değer ya da yazılı değer olarak da isimlendirilmektedir.

Finansal durum tablosu, dönen varlıklar bölümüne kaydedilen kısa vadeli menkul kıymet yatırımlarını içermektedir. İşletme, kısa vadede fiyat değişimlerinden faydalanmak ve sermaye iradı sağlamak gayesiyle satın aldığı hisse senedi yatırımıyla kamu ve özel şirketler tarafından piyasaya sunulan tahvil, bono ile kar/zarar ortaklık belgeleri gibi finansal araçlara yapılan yatırımları finansal tablolarda göstermektedir²⁴.

²⁴ Bahadır, O. (2012). “KOBİ’ler için UFRS/IFRS Kapsamında Temel Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm”, *Mali Çözüm Dergisi*, (111), 44.

İşletmelerin finansal durum tablosunda duran varlıklar bölümünde gösterdikleri uzun vadeli yatırımlar, piyasadaki diğer bir işletmeye ortak olmak gayesiyle satın aldıkları hisse senetleridir. Bu tip yatırımlar şu şekilde sınıflandırılmaktadır;

Bağlı ortaklık: Sahibine, yatırım yaptığı işletmeye %50 oranından daha fazla ortaklık hakkı tanıyan hisse senedi yatırımı olarak tanımlanmaktadır.

İştirak: Sahibine, yatırım yaptığı işletmeye %10 ile %50 oranları arasında (%10 ve %50 dahil) ortaklık hakkı tanıyan hisse senedi yatırımı olarak tanımlanmaktadır.

Bağlı menkul kıymet: Sahibine yatırım yaptığı işletmeye %10 oranından az ortaklık hakkı tanıyan hisse senedi yatırımı olarak tanımlanmaktadır.

2.7.5. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Mevzuatı

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayınlanan aşağıdaki standartlar, standart setleri, açıklayıcı materyaller, taksonomiler ve kurul kararları mevzuat hükmündedir;

- Türkiye Muhasebe Standartları / Türkiye Finansal Raporlama Standartları
- Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standartı
- Faizsiz Finans Muhasebe Standartları
- Türkiye Muhasebe Standartlarına İlişkin Sunum ve Diğer Açıklayıcı Materyaller
- Taksonomiler
- Kurul Kararları

2.8. Finansal Araçlar Kavramı, Özellikleri ve Kullanım Amaçları

2.8.1. Finansal Araçlar Kavramı

İngilizce’de “Financial Instruments” olan kavram “Finansal Araçlar” olarak çevrilerek literatüre kazandırılmıştır. Günümüzde bütün şirketleri ilgilendiren önemli bir kavram olan finansal araçlar aşağıdaki şekillerde değerlendirilmektedir.

Bir ülkenin ekonomi alanında para ve sermaye piyasalarının gelişmişliği, finansal araçlarda çeşitlilik seviyesini artırıcı yönde etki yapmaktadır. Finansal araçlardaki çeşitlilik; bunların temin edilmesi, getirileri ve geri ödemelerine ait özelliklerini de

farklılaştırmaktadır. Bu durum, işlemlerin para ile ölçülen kıymetleri muhasebeleştirme ve raporlamaları bakımından önemli olmaktadır²⁵.

Finansal araç kavramı, uluslararası global sermaye hareketliliğinin büyük ölçüde genişlemesiyle, bu yoğun sermaye hareketliliğinin taşıyıcı olma özelliğiyle yükünü kaldıracak vasıtaların da çeşitlilik göstermesi gereğiyle bu kavram doğmuştur. Elbette her ülkenin, sektörün ve yönetimin ihtiyaçlarına hitap etmesi açısından yani şirketlerin ve insanların hayatını kolaylaştıracak ödeme araçlarının gerekliliğinden dolayı bu finansal araçların çok sayıda türü ve çeşidi oluşmuştur²⁶.

2.8.2. Finansal Araçlar Özellikleri

Finansal araçların temel özellikleri: Adı, vadesi, taşıdığı hak, teminatı, kupon ödeme aralığı, pazarlanabilme yeteneği ve faiz ödeme yöntemidir.

Adı

Finansal araçlar yayımlayan kişi ya da kurumun kimliği, son ödeme tarihi, sahibin sağladığı haklar ve teminatlar, kupon ödeme dönemi, satılabilir özellikte olup olmadığı gibi değişik esaslara göre değişik isimler altında toplanabilmektedir. Bu bölümde anlatılmak istenen finansal araçların kategorik bir şekilde niteliğine göre isimlendirildiği hususudur.

Vadesi

Finansal aracın vadesi, finansal aracın satın alındığı günden itibaren geri ödemenin yapılacağı tarihe kadar geçen süreyi ifade etmektedir. Geri ödeme tarihleri üzerlerinde yazılı olan bono, tahvil, mevduat cüzdanı gibi ürünler finansal araçlardır. TTK' ya göre ticari senetlerde vadeler aşağıdaki şekillerde olabilmektedir.

- Üzerinde yazılı tarihte ödenecekler
- Görüldüğünde ödenecekler
- Görüldükten belirli bir zaman sonra ödenecek olanlar.
- Düzenlendiği tarihten sonra ileri bir tarihte ödenecek olanlar.

²⁵ Zaif, F., Torun, S. (2015). "Bileşik Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi, IAS-32 Kapsamında Finansal Tablolarda Sunumu", *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 1(1), 45.

²⁶ Saygın, O. (2010). *Finansal Araç Kavramının Uluslararası Mevzuat ve Türk Mevzuatı Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 25.

Vade kavramı, finansal araçlar açısından değerlendirildiğinde oldukça önemli olmakla birlikte ilgili belgelerin yasal süreler dikkate alınarak işleme koyulması firma menfaatleri açısından kritik bir konudur. Zamanında işleme koyulmayan finansal ürünlerin tahsilinde problemler yaşanabilmekte ve işletmeler zor durumda kalabilmektedir²⁷.

Taşıdığı Hak ve Yükümlülük

Finansal araçlar; sahiplilik, alacaklı olmak, intifa ve bir şeyden faydalanma hakkı vermektedir. Elinde hisse senedi bulduran şirket ortağı kabul edilmektedir. Bu nedenle, şirket yönetimi ve denetiminde söz sahibi olmaktadır. Tahvil ve bono gibi finansal araçlar ise alacak hakkı vermektedir. Alacaklılık hakkı ile yatırımcı genel olarak önceden miktarı belli olan oranda faiz geliri elde etmektedir²⁸.

Finansal araçlarda teminat, finansal aracın kalite göstergesidir. Bütün finansal araçların temel teminatı fon kullanıcısına sağladığı gelir yaratma kapasitesidir. Alacaklılık hakkına sahip finansal araçlarda teminat, finansal aracı piyasaya süren firmanın varlıkları ve gelirleridir. Alacaklılık hakkına sahip olan, firmanın varlıklarına ilk dereceden hak sahibidir. Alacaklılar açısından kısa vadede firmanın nakit gücü, uzun vadede ise alacaklılar için firmanın gelir yaratma gücü önem taşımaktadır. Tahvil sahibi yatırımcı için uzun vadeli alacaklılık hakkına sahip olanlar açısından en önemli risk firmanın iflası, diğer risk ise tahvil faiz kuponlarının zamanında ya da hiç ödenmemesidir²⁹.

Kupon Ödeme Aralığı

Bono ve tahvil gibi faize dayalı finansal araçlarda, faiz ödemesi aracın türüne göre vade sonunda veya vade süresi içerisinde belirli aralıklarla ödenmektedir. Örneğin, bonolarda faiz dönem sonunda ödenirken, tahvillerde ara dönemlerde faiz ödemesi yapılabilir. Tahvillerde faiz ödemeleri, vade boyunca standart dönemler olarak belirlenmektedir. Anapara geri ödemeleri ise genellikle vade sonunda yapılmaktadır. Faiz ödemelerinde dönemler yıllık, üç aylık veya altı aylık dönemler biçiminde belirlenebilmektedir³⁰.

²⁷ Çıkrıkçı, M. (2005). *Finansal Kurumlar ve Piyasalar*, Trabzon, 83.

²⁸ Babuşçu, Ş. (2017). *Finansal Yönetim Temel Teoriler ve Açıklamalı Örnekler*, Ankara, 92.

²⁹ Çıkrıkçı, a.g.e., 2005, 84.

³⁰ Kaya, Gamze A. (2013). *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları'na Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi*, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya, 12.

Pazarlanabilme Kabiliyeti

Pazarlanabilme kabiliyeti, finansal aracın, geri ödemenin yapılacağı tarihten evvel ikincil piyasada (borsada) ortaya çıkacak alım-satım maliyetleri arasındaki farka bağlıdır. Bir finansal aracın pazarlanabilme yeteneği, pazarlama maliyeti ne kadar düşük olursa, o kadar yüksek olduğu manasına gelmektedir. Bir finansal aracın pazarlanabilme yeteneğini birçok faktör etkilemektedir:

- Finansal aracı piyasaya sunanın mevcut piyasada herkesçe tanınmışlık seviyesi ve imajı işlem maliyetini doğrudan etkilemektedir.
- Piyasaya sunulan finansal araç miktarı ne kadar fazla ise araştırma ve işlem maliyetleri o derece düşmektedir.
- Finansal araç piyasaya sunulmadan standardizasyonu belirlenmiş ise, analiz ve izleme maliyetleri düşmektedir.

Bir finansal aracın likidite düzeyi ne kadar yüksek ise, pazarlanabilme yeteneği de yüksek olan finansal araç olarak kabul edilmektedir³¹.

Faiz Hesaplama Yöntemi ve Ödeme Şekli

Çoğu kez finansal aracın türü ve vadesine göre finansal araçların faizi, farklı biçimlerde hesaplanmaktadır. Örneğin, tahviller ve banka mevduatının faiz hesaplamalarında bir yıl, üç yüz altmış beş gün, bonolar ile banka kredilerinin faiz hesaplamalarında ise bir yıl, üç yüz altmış gün olarak alınmaktadır. Kısa vadeli işlemlerde ıskonto günlük, uzun vadeli ise yıllık olarak ele alınmaktadır³².

Faiz ödemeleri, faiz kuponlarının kesilmesi şeklinde ya da finansal araç bedelinin vadeye göre ıskontosu şeklinde yapılabilmektedir. Bonolar satılırken vade sonu getirisi hesaplanarak satış bedelinden düşülerek yani ıskontolu olarak satılmaktadır. İskonto edilmiş değer ise, ikincil ya da üçüncül piyasalarda faiz düşüldükten sonra geriye kalan bedeldir. Tahvillerde faiz ödemesi tahvilin nominal değeri üzerinden hesaplanan kuponun ayrı olarak tahsil edilmesi biçiminde yapılmaktadır.

Vergilendirme

Tahviller ile bonoların faizleri üzerinden kesilen stopaj ve işlem giderleri finansal yatırımcısını değil ihraç eden şirketi ilgilendirmektedir. Vergi kesintisi, 193 Sayılı

³¹ Çıkrıkçı, a.g.e., 2005, 85.

³² Kaya, 2013, 12.

GVK Md. 94 ve 5520 Sayılı KVK Md. 15’de düzenlenmektedir. 193 Sayılı GVK Md. 94/7’ye göre tahvillerin faizleri %10 stopaj vergisine tabidir. Hazine bonoları ile devlet tahvillerinin faizlerinden gelir vergisi kesintisi yapılmaz. Ancak, diğer şirketlerin bono ve tahvillerinin faiz ödemeleri ile hisse senetlerinin temettü ödemeleri gelir vergisine tabi olmaktadır³³.

2.8.3. Finansal Araçların Kullanım Amaçları

Riskten Korunma: Riskten korunma işleminin temel amacı; faiz, fiyat ve kur değişimlerinden kaynaklı belirlenmiş bir evrede varlıklar ya da yükümlülüklerle ilişkin ileride doğacak zararı minimuma indirmektir. Riskten korunma işleminin, ileride yapılacak ödemeler veya tahsilatlarda parasal değerini muhafaza etmek, önceden belirlenmiş dönemlerde yapılacak yatırımlardan sağlanacak gelir ya da borç alımında oluşacak faiz maliyetlerini garanti altına almak ve/veya döviz olarak alınan borcun ödeneceği zamandaki değerini sabitlemek gibi sebepleri bulunmaktadır. Burada önemli olan, kendisini koruyan tarafın, daha önceden almış olduğu bir varlık ya da girmiş olduğu yükümlülükler karşısında; oluşacak faiz, fiyat ya da kur değişimlerinin oluşturacağı olumsuz etkilerden korunmaktır³⁴.

Spekülasyon: Önceden ileride oluşacak olayları tahmin ederek fiyatların düşüşünden ya da yükselişinden faydalanarak kazanç elde etmek gayesiyle alım veya satım yapma işlemi olarak ifade edilmektedir. Başarılı bir tahmin yapabilmek için piyasada bulunan diğer kişilerden daha nitelikli bilgiye ve sahip olduğu bilgiyi daha iyi analiz edebilme yetkinliğine sahip olmak gerekmektedir. Spekülatörler, ileride bir varlığın vade sonundaki ederinin spot fiyata göre daha az olacağını değerlendiriyorsa, ilgili varlığa ilişkin vadeli işlem sözleşmesini satın alıp, anlaşma fiyatının vade bitiminde spot fiyatıyla aynı olacak şekilde artacağını beklemekte ve sonuçta sözleşmeyi yüksek değerden satarak getiri sağlamayı hedeflemektedir³⁵.

Arbitraj: Bir piyasadaki bir ürünü ucuzca alıp, daha pahalı fiyata başka bir piyasada satım olarak tanımlanmaktadır.

³³ Kaya, 2013, 12.

³⁴ Önce, S. (1995). *Türev Ürünlerin Muhasebe Sorunları ve Bankalar İçin Muhasebeleştirme Şekilleri*, Eskişehir, 46.

³⁵ Emir Tuncay, F., Cengiz, H. (2015). “Faize Dayalı Swap Sözleşmeleri ve Muhasebeleştirilmesi”, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (16), 6.

3. FİNANSAL ARAÇLAR STANDARTLARI

Finansal araçlar konusunda uygulamada TMS 32, TMS 39, TFRS 7, TFRS 9 ve BOBİ FRS 9. Bölüm finansal araçlar ve özkaynaklar olmak üzere 5 adet standart ve standartlar seti bölümü bulunmaktadır.

3.1. Türkiye Muhasebe Standardı 32 Finansal Araçlar: Sunum

Bu standart ile amaçlanan, finansal tablo kullanıcıları bilanço ya da bilanço dışı finansal kalemlerinin işletmenin performansına, finansal durumuna ve nakit akışlarına yapmış olduğu etkileri anlamalarını sağlamaktır. Bu amaç kapsamında standartlarda, bilançolarda bulunması gerekenlerin yanında bilanço dışına çıkarılacak finansal kalemler ile ilgili nelerin yapılacağı hususlarında gerekli olan açıklama ve bilançolarda bulunması gerekli olan finansal kalemlerin sunumunun nasıl yapılacağına dair mecburiyetler bulunmaktadır. Bunların yanında standartların sunum şekli, borç ve öz kaynaklar arasındaki enstrümanları sınıflandırılma, faizler, kar payları, kayıp ve kazançların sınıflandırılmasıyla birlikte finansal varlık ve borçlar hakkında gerekli açıklamalar yapılmıştır³⁶.

Taslak metni 1991’de yayınlanmış olan TMS 32’nin zaman içerisindeki gelişimi aşağıdaki gibidir.

³⁶ Akgül, A., Akay, H. (2003). *Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye’de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma*, İstanbul, 35.

Tarih	Gelişme
30.09.1991	Finansal araçlar taslak metni E40 yayınlanmıştır.
31.01.1994	E40 yürürlükten kaldırıldı ve E48 finansal araçlar taslağı olarak yeniden yayınlanmıştır.
30.06.1995	E48'in açıklama ve sunum kısmı TMS 32 Finansal Araçlar: Açıklama ve Sunum bölümünde geçerli olacak şekilde yayınlanmıştır.
31.01.1996	TMS 32'nin yürürlük tarihi 1996 olarak belirlenmiştir.
31.12.1998	1 Ocak 2001 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere TMS32 ile birlikte TMS 39 revize edilmiştir.
17.12.2003	IASB tarafından TMS 32'nin revize edilmiş hali yayınlanmıştır.
31.01.2005	TMS 32'nin yürürlük tarihi 2005 olarak belirlenmiştir.
18.08.2005	TMS 32'nin açıklama hükümleri TFRS 7 Finansal Araçlar ile değiştirilmiştir.
22.06.2006	Tasfiye araçları ve tasfiyeye ilişkin yükümlülüklerle ilişkin önerilen değişikliklerin taslağı yayınlanmıştır.
14.02.2008	TMS 32 Tasfiye Edilen Borçlar ve Tasfiye Edilen Borçlar Yükümlülüğü bölümleri değiştirilmiştir.
31.01.2009	Tasfiye araçlarına ilişkin değişikliklerin yürürlüğe girme tarihi ve tasfiyeye ilişkin yükümlülükler yayınlanmıştır.
6.08.2009	TMS 32'de değişiklik yapılmasını öneren hakların sınıflandırılması yayınlanmıştır.
8.10.2009	TMS 32'de hakların sınıflandırılması konusunda değişiklikler yayınlanmıştır.
16.12.2011	Finansal varlıkların ve finansal yükümlülüklerin netleştirilmesi konusunda değişiklikler yayınlanmıştır.
17.05.2012	Yıllık iyileştirmelerden kaynaklanan değişiklikler 2009-2011 Döngüsü (özkaynak dağıtımlarının vergi etkisi) yayınlanmıştır.
1.01.2013	Mayıs 2012'de yapılan değişiklikler yürürlüğe girmiştir.
1.01.2014	Aralık 2011'de yapılan değişiklikler yürürlüğe girmiştir.

Tablo 3.1. TMS 32 Zaman içerisindeki gelişmeler³⁷

3.2. Türkiye Muhasebe Standardı 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme

TMS 39'un amacı; finansal varlık ve finansal borç kapsamındaki finansal araçların muhasebeleştirme ve ölçülmesi kapsamındaki kuralları belirlemektir. Standart kapsamında yapılan sınıflandırma ve finansal riskten korunma hükümleri aşağıdaki gibidir.

Sınıflandırma

TMS 39 kapsamında finansal varlıklar 4'lü sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bunlar aşağıdaki gibidir;

- 1- Ticari Amaçlı Elde Tutulan Finansal Varlık veya Yükümlülükler: Fon fazlasını değerlendirmek ve kısa vadeli dalgalanmalardan kar sağlamak amacıyla edinilen spekülasyon yatırımlardır³⁸.

³⁷ İnternet: "IAS 32 Financial Instruments: Presentation". IFRS. Web: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-32-financial-instruments-presentation/> adresinden 01 Mart 2020'de alınmıştır.

³⁸ T.C. Resmi Gazete. (2006). Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ, Sıra No:41, 03/11/2006 Tarihli ve 26335 Sayılı, 3.

- 2- Vadeye Kadar Elde Tutulan Yatırımlar: İşletmenin vade tarihine kadar elinde tutma niyetinde ve yeteneğinde olduğu, sabit veya belirlenebilir nitelikte ödemeler içeren ve sabit bir vadesi bulunan diğer finansal varlıksınıflandırmalarının dışında kalan ve türev olmayan finansal varlıklar, vadeye kadar eldetutulacak finansal varlıklar olarak sınıflandırılmıştır. Hazine bonusu, devlet tahvili gibi finansal varlıklar bu grupta değerlendirilebilir³⁹.
- 3- İşletme Kaynaklı Krediler ve Alacaklar: Sabit veya belirlenebilir nitelikte ödemelere sahip olan ve aktif bir piyasada işlem görmeyen, aşağıdakiler dışında kalan türev olmayan finansal varlıklardır.
- (a) İşletmenin derhal veya yakın bir tarihte satmak niyetinde olduğu alım satım amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan varlıklar ile işletme tarafından ilk muhasebeleştirme sırasında gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflanan türev olmayan finansal varlıklar;
- (b) İşletmenin ilk muhasebeleştirme sırasında satılmaya hazır varlık olarak sınıfladığı türev olmayan finansal varlıklar;
- (c) Satılmaya hazır olarak sınıflanması gereken ve alacaklının, kredi değerliliğindeki kötüleşme dışındaki nedenlerden ötürü yapılan ilk yatırımın tamamına yakın bir kısmını geri kazanamayabileceği türev olmayan finansal varlıklar⁴⁰.
- 4- Satışa Hazır Finansal Varlıklar: satılmaya hazır olarak tanımlanan veya işletme kaynaklı krediler ve alacaklar, vadeye kadar elde tutulacak yatırım veya gerçeğe uygun değer farkı kar veya zarara yansıtılan finansal varlık olarak sınıflandırılmayan türev olmayan finansal varlıklardan oluşmaktadır⁴¹.

Finansal Riskten Korunma Muhasebesi

Muhasebe kaydına alınmış olan varlıklar ya da borçlar, muhasebe kaydı yapılmamış olan kesinleşmiş taahhütler, gerçekleşme olasılığı fazla olan tahmin edilen işler ya da yurtdışındaki işletmenin net yatırımı finansal riskten korunma kalemi olarak

³⁹ T.C. Resmi Gazete. (2006). Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ, Sıra No:41, 03/11/2006 Tarihli ve 26335 Sayılı, 4.

⁴⁰ T.C. Resmi Gazete. (2006). Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ, Sıra No:41, 03/11/2006 Tarihli ve 26335 Sayılı, 4.

⁴¹ T.C. Resmi Gazete. (2006). Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ, Sıra No:41, 03/11/2006 Tarihli ve 26335 Sayılı, 4.

sayılmaktadır. Varlıklar, borçlar, kati taahhütler, gerçekleşme ihtimali yüksek olan tahmin edilebilen işlemler ya da yurtdışındaki işletmelerin net yatırımları, riskleri benzer özelliklere sahip varlıklar ya da faiz risklerinden korunan portföylerde, korunan finansal riskin paylaşıldığı finansal varlıklar ya da borçlar finansal riskten korunma konusu kalem olarak portföylere dahil edilebilmektedir⁴².

Normal şartlarda finansal risklerden korunma araçlarının tamamında bir tane gerçeğe uygun değer bulunmakta, bu gerçeğe uygun değer üzerinde değişiklik oluşturan bütün faktörlerle ilişkisi bulunmaktadır. Bu ilişki, finansal riskten korunma araçlarının tümüne ait olmak üzere tanımlanmaktadır. Bu tanımın istisnaları aşağıdaki gibi açıklanmaktadır;

- Forward sözleşmelerindeki faiz bileşenini spot fiyatından ayrı düşünmek gerekmektedir. Bu istisnaya müsaade edilmesinin sebebi, opsiyon fiyatıyla piyasa fiyatının arasında bulunan fark ile forward sözleşmelerindeki primlerin ayrı olarak ölçülebilmesinin olası olmasıdır. Opsiyon sözleşmelerinde hem içsel değer hem de zamana bağlı değer dikkate alınarak dinamik yapıda finansal riskten korunma stratejileri, riskten korunmalarda yeterli görülebilmektedir.
- Opsiyon sözleşmelerinde uygulanan fiyat ile piyasa fiyatı arasında oluşan fark ile zaman değerini birbirinden ayırarak zaman değerini dışarıda bırakıp sadece opsiyon uygulama fiyatıyla piyasa fiyatı arasında bulunan farktaki değişimi finansal riskten korunma aracı olarak göstermektedir⁴³.

Finansal riskten korunma ilişkileri 3'e ayrılmaktadır;

1- Gerçeğe uygun değer riskinden korunma

Korunma aracının gerçeğe uygun değerinin yeniden ölçülmesinden (türev nitelikli bir finansal riskten korunma aracı için) veya korunma aracının defter değerine ilişkin yabancı para bileşeninin TMS 21'e göre ölçülmesinden kaynaklanan kazanç veya kayıplar, kâr veya zararda finansal tablolara alınır.

⁴² T.C. Resmi Gazete. (2017). Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçmeye İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ Sıra No: 41'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Sıra No: 107, 19/12/2017 Tarihli ve 30275 Sayılı (Mükerrer), 2.

⁴³ T.C. Resmi Gazete. (2017). Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçmeye İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ Sıra No: 41'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Sıra No: 107, 19/12/2017 Tarihli ve 30275 Sayılı (Mükerrer), 2.

Korunan kalemden kaynaklanan ve korunulan riskle ilişkilendirilebilen kazanç veya kayıp, korunan kalemin defter değerini düzeltir ve kâr veya zararda finansal tablolara alınır. Bu yöntem, korunan kalemin maliyet değerinden başka bir değerle ölçülmüş olması durumunda uygulanır. Korunan kalemden kaynaklanan korunma kazancı veya kaybının kâr veya zararda finansal tablolara alınması, korunan kalemin TFRS 9'un 4.1.2A paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen finansal varlık olması durumunda uygulanabilir⁴⁴.

2- Nakit akış riskinden korunma

Finansal riskten korunma konusu kalemin özkaynak ile ilgili kısmı aşağıdakilerden düşük olanına göre düzeltilir (mutlak değer itibariyle);

- Finansal riskten korunma işleminin başlangıcından itibaren finansal riskten korunma aracının toplam kazanç ya da kaybı
- Finansal riskten korunma işleminin başlangıcından itibaren finansal riskten korunma aracının gelecekteki tahmini nakit akışlarının gerçeğe uygun değerinde (bugünkü değerinde) meydana gelen toplam değişim⁴⁵

3- Yurtdışındaki işletmede bulunan net yatırım riskinden korunma

Finansal riskten korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kaybın etkin olduğu tespit edilen kısmı diğer kapsamlı gelir içerisinde muhasebeleştirilirken finansal riskten korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kaybın etkin olmayan kısmı kâr veya zararda muhasebeleştirilir.

TMS 39'un zaman içerisindeki değişim ve gelişimi aşağıdaki tabloda açıklanmıştır.

⁴⁴ T.C. Resmi Gazete. (2017). Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçmeye İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ Sıra No: 41'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Sıra No: 107, 19/12/2017 Tarihli ve 30275 Sayılı (Mükerrer), 5.

⁴⁵ T.C. Resmi Gazete. (2017). Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçmeye İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ Sıra No: 41'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Sıra No: 107, 19/12/2017 Tarihli ve 30275 Sayılı (Mükerrer), 6.

Tarih	Gelişme
31.10.1984	E26 Yatırım Muhasebesi taslak metni yayınlanmıştır.
31.03.1986	TMS 25 Yatırım Muhasebesi 1 Ocak 1987 sonrasındaki dönemleri kapsayacak şekilde geçerlilik kazanmıştır.
30.09.1991	E40 Finansal Araçlar taslak metni yayınlanmıştır.
31.01.1994	E40 yürürlükten kaldırıldı ve E48 Finansal Araçlar taslağı olarak yeniden düzenlenmiştir.
30.06.1995	E48'in açıklama ve sunum kısmı TMS 32 olarak kabul edilmiştir.
31.03.1997	Finansal Varlıklar ve Finansal Borçlar Muhasebesi konusunda tartışma yapılmıştır.
30.06.1998	E62 Finansal Araçlar: Tanımlama ve Ölçümleme taslak metni yayınlanmıştır.
31.12.1998	IAS 39 Finansal Araçlar: Tanımlama ve Ölçümleme(1998) yürürlüğe girmiştir.
30.04.2000	TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkulün onaylanmasının ardından TMS 25 geri çekilmiştir.
31.10.2000	TMS 39 için sınırlı revizyon yapılmıştır.
17.12.2003	TMS 39 Finansal Araçlar: Tanınma ve Ölçme (2004) yayınlanmıştır.
31.03.2004	TMS 39 Makro riskten korunmayı yansıtmaya yönelik revize edilmiştir.
17.12.2004	Geçiş ve kar veya zararın ilk muhasebeleştirilmesi için TMS 39'da yapılan değişiklik yayınlanmıştır.
14.04.2005	Grup içi işlemlerin tahmin edilen nakit akış riskinden korunma riskleri için TMS 39'da yapılan değişiklik yayınlanmıştır.
15.06.2005	Gerçeğe uygun değer opsiyonu için TMS 39'da değişiklik yapılmıştır.
18.08.2005	Finansal garanti sözleşmelerinde TMS 39'da değişiklik yapılmıştır.
22.05.2008	TMS 39, TFRS 2007 yılı gelişmelerinde değişiklik yapılmıştır.
30.06.2008	Uygun riskten korunma kalemleri için TMS 39'da değişiklik yapılmıştır.
13.10.2008	Finansal varlıkların yeniden sınıflandırılması için TMS 39'da değişiklik yapılmıştır.
12.03.2009	Finansal varlıkların yeniden sınıflandırmasına ilişkin gömülü türevler için TMS 39'da değişiklik yapılmıştır.
16.04.2009	TMS 39, 2009 TFRS'lerde yıllık iyileştirmelerde değişiklik yapılmıştır.
12.11.2009	TMS 39'un finansal varlık hükümlerinin sınıflandırılması ve ölçülmesinin yerine geçen TFRS 9 Finansal Araçlar yayınlanmıştır.
28.10.2010	TFRS 9 Finansal Araçlar, finansal yükümlülüklerin muhasebeleştirilmesi ile ilgili yeni gereklilikleri içeren ve TMS 39'dan finansal varlıkların ve finansal borçların finansal durum tablosu dışı bırakılma şartlarını yerine getirecek şekilde yeniden düzenlenmiştir.
27.06.2013	Türevlerin novasyonu ve riskten korunma muhasebesinin devam edilmesi konularında değişiklik yapılmıştır.
19.11.2013	TFRS 9 Finansal Araçlar bir işletmenin, yüksek faiz oranına maruz kalmasının gerçeğe uygun değer riskinden korunmak için TMS 39'daki riskten korunma muhasebesi şartlarını uygulamaya devam etmeyi seçmesine izin verilmiştir.
24.07.2014	TFRS 9 Finansal Araçlar, sınıflandırma ve ölçme, değer düşüklüğü, finansal riskten korunma muhasebesi ve kayıtlardan çıkarma konularında TMS 39'un yerine geçmiştir.

Tablo 3.2. TMS 39 Zaman içerisindeki gelişmeler⁴⁶

TFRS 9'a İhtiyaç Duyulma Sebepleri

TMS 39'a getirilen en büyük eleştiri, standartların birden fazla alternatif uygulamaya yer vermesidir. Alternatif muhasebeleştirme teknikleri finansal tabloların karşılaştırılabilirliğini olumsuz etkilemekte sonuç olarak da finansal tabloları değerleyecek olan kişi ve kurumları yanlış yönlendirmektedir. TMS 39'a getirilen diğer bir eleştiri ise rayiç değer belirlenmesinde tek bir yöntemin belirlenmemiş

⁴⁶ İnternet: "IAS 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement". IFRS. Web: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-39-financial-instruments-recognition-and-measurement/> adresinden 01 Mart 2020'de alınmıştır.

olmasıdır. Bu durum, türev ürün piyasalarının etkin bir şekilde işlediği ve derinlik kazandığı ülkeler açısından büyük sorun olmamakta fakat bu piyasaların henüz etkin çalışmadığı ve sığ olduğu gelişmekte olan ülkelerde ciddi karışıklıklara neden olmaktadır. Bu durumda, bu ürünlerin değerinin belirlenmesinde birden fazla istatistik model kullanılabilirliği üzerinde durulmuş bu da uygulamada aynı ürünler için bile farklı değerlere ulaşılmasına yol açmıştır⁴⁷.

TMS 39 kapsamında birçok mali tablo denetçisi ve kullanıcısı finansal araçların raporlaması için TMS 39 gerekçelerinin çok karmaşık, eksik ve zor olduğu geribildiriminde bulunmuştur. TMS 39'un uygulanmasında çok fazla istisna olması ve şirketlerin doğru ve tutarlı bir şekilde uygulamaya zorlanmaları sebebi ile IASB tarafından, TMS 39 Finansal Araçlar Muhasebeleştirme ve Ölçme standardının yerini alacak yeni bir standart için çalışma başlatılmıştır. Yaklaşık 10 yıl süren çalışmalar sonrasında IASB tarafından 24 Temmuz 2014 tarihinde TMS 39 Finansal Araçlar Muhasebeleştirme ve Ölçme standardı yerine TFRS 9 Finansal Araçlar standardının son ve tamamlanmış versiyonu yayınlanmış ve 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren geçerli olmuştur. TMS 39'a göre TFRS 9 uygulamasındaki değişikliğe örnek olarak her iki standartta da yapılan reeskont çalışması TFRS 9 ile birlikte ileriye dönük belirsizliklerin ortadan kalkmasında şirketin geçmiş dönem verileri ve mevcut finansal araçların doğası gereği riskler dikkate alınması, banka mevduatları ve ticari araçlar için risk kavramı geliştirildiği gösterilebilmektedir.

3.3. Türkiye Finansal Raporlama Standardı 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar

TFRS 7 bir açıklama standardı olmakla birlikte amacı; finansal araçlar nedeniyle işletmelerin karşılaştığı olduğu riskleri, risklerin niteliği, risklerin düzeyi ve işletmenin bu riskleri nasıl yönettiği hakkında bilgileri paydaşların işletmeyi bu açıdan değerlendirebilmeleri için finansal tablolar aracılığıyla birlikte ilgili gruplara ulaştırılmasıdır.

İlk olarak 2004 yılında yayınlanmış olan TFRS 7'nin zaman içerisindeki gelişmeleri aşağıdaki tablodaki gibidir.

⁴⁷ Haftacı, V., Pehlivanlı, D. (2007). "UMS 39 ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar", *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 149.

Tarih	Gelişme
22.07.2004	Finansal araçlar taslak metni yayınlanmıştır.
18.08.2005	TFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar yayınlanmıştır.
22.05.2008	Müştereken kontrol edilen işletmelerdeki payların gerçeğe uygun değeri ile kar veya zarara yansıtılan, finansal maliyetlerin sunumu durumuyla ilgili açıklamalar bölümünde değişiklik yapılmıştır.
13.10.2008	Finansal varlıkların yeniden sınıflandırılması alanında TMS 39 ve TFRS 7 iyileştirmeleri yayınlanmıştır.
23.12.2008	Borçlanma araçlarına yatırımlar taslak metni yayınlanmıştır.
5.03.2009	Finansal araçlarla ilgili açıklamaların geliştirilmesi yayınlanmıştır.
6.05.2010	TFRS'lerde yapılan iyileştirmelerde yapılan değişiklikler açıklanmıştır.
7.10.2010	Finansal varlık transferlerine ilişkin açıklama yayınlanmıştır.
16.12.2011	Finansal varlıkların ve finansal yükümlülüklerin netleştirilmesi konusunda açıklama yayınlanmıştır.
16.12.2011	Zorunlu yürürlük tarihi ve geçiş açıklamaları yayınlanmıştır.
19.12.2013	TFRS 9 Finansal Araçlar (Riskten korunma muhasebesi ve TFRS 9, TFRS 7 ve TMS 39'da yapılan değişiklikler) yayınlanmıştır.
25.09.2014	Hizmet sözleşmeleri ve TFRS 7'deki değişikliklerin yoğunlaştırılmış ara dönem finansal tablolarında uygulanabilirliği konusunda değişiklikler yayınlanmıştır.

Tablo 3.3. TFRS 7 Zaman içerisindeki gelişmeler⁴⁸

Maruz Kalınan Risklerin Niteliği ve Kamuoyuna Açıklama

İşletmeler TFRS 7 kapsamında maruz kaldıkları riskler ile ilgili niteliksel ve sayısal açıklamaları kamuoyuna yapmaları gerekmektedir. Bu bağlamda yapılan niteliksel ve sayısal açıklamalar aşağıdaki gibidir.

Niteliksel açıklamalar kapsamında işletme tarafından, finansal araçlar nedeniyle oluşan her bir risk türü için maruz kalınan riskleri ve ortaya çıkış şekillerini, bu risklerin yönetimi kapsamındaki hedef, politika, süreçler ve bunların ölçümünde kullanılan yöntemleri ve son olarak dönemler arasında meydana gelen değişiklikler kamuoyuna açıklanmaktadır.

Sayısal açıklamalar kapsamında işletme, raporlama dönemi sonunda ilgili risklere ve maruz kalınan duruma ilişkin özet sayısal verileri kamuoyuna açıklamaktadır. Bu yapılırken yönetim kurulu, icra kurulu gibi kilit rollerdeki personele verilen bilgiler esas alınmaktadır.

⁴⁸ İnternet: "IFRS 7 Financial Instruments: Disclosures". IFRS. Web: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-7-financial-instruments-disclosures/> adresinden 01 Mart 2020'de alınmıştır.

İşletmeler aynı zamanda maruz kaldıkları kredi riski, likidite riski, piyasa riski ve duyarlılık analizlerini de kamuoyu ile paylaşmaktadır.

Kredi Riski

İşletme, finansal araç sınıfları nedeniyle elde tutulan hiçbir teminat ya da kredi güvenilirliğinde artışa sebep olan diğer unsurlar dikkate alınmadan, raporlama dönemi sonunda karşılaşılabilecek azami kredi riskinin neler olacağını kamuoyu ile paylaşmaktadır.

Likidite Riski

İşletme; türev finansal borçları için vade analizi, türev olmayan finansal borçları için sözleşmeye bağlı vadelerden geriye kalan kısmına ilişkin vade analizleri ile tüm işlemlere ait likidite riskinin nasıl yönetileceğini kamuoyu ile paylaşmaktadır.

Piyasa Riski

İşletmeler riske maruz kaldığında ilgili riskin birbirleriyle olan bağımlılıklarını gösteren bir duyarlılık analizi oluşturarak bunları finansal riskleri yönetirken kullanması halinde duyarlılık analizi yöntemini kullanmadan kamuoyuna sunabilmektedir. İşletme bunu yaparken ayrıca aşağıda durumları da kamuoyu ile paylaşmaktadır;

- Bahse konu duyarlılık analizinin meydana getirilmesinde kullanılan usul ile elde edilen verilerin dayanağı temel parametre ve varsayımlar,
- Kullanılan yöntem ile sunulan bilgilerin söz konusu varlık ve borçları gerçeğe uygun değer ile tamamen yansıtamamasına neden olabilecek sınırlamalar.

İşletmeler yukarıda bahsedilen şartları sağlamadığı durumlarda duyarlılık analizi yaparak kamuoyu ile paylaşmaktadır. Bunu yaparken aşağıdaki durumları da kamuoyuna paylaşması gerekmektedir.

- Duyarlılık analizinin hangi yöntem ve varsayımları kullanacağı,
- Test tarihinde kullanılan risk parametrelerine ait yeterli seviyede muhtemel değişimlerinin kâr veya zarar ile öz kaynaklara ne şekilde etki edeceğini gösteren duyarlılık analizi,
- Analizdeki yöntem ve varsayımların geçmiş dönemle kıyaslandığında oluşan değişim ve bu değişimin nedeni.

3.4. Türkiye Finansal Raporlama Standardı 9 Finansal Araçlar

Finansal tablo kullanıcılarına, işletmenin gelecekteki nakit akış tutarları ve bu tutarların zamanını ve belirsizliğini değerlendirebilmelerine katkı sağlayacak faydalı bilgi sunmayı hedefleyen TFRS 9 standardı; finansal varlık ve finansal yükümlülüklerle ilişkin raporlama prensiplerini açıklamaktadır⁴⁹.

Tarih	Gelişme
14.07.2009	Finansal araçlar sınıflandırma ve ölçüm taslak metni yayınlanmıştır.
12.12.2009	Finansal varlıkların sınıflandırılması ve ölçülmesini kapsayacak şekilde TFRS 9 yayınlanmıştır.
11.05.2010	Finansal borçlar için gerçeğe uygun değer seçeneği taslağı yayınlanmıştır.
28.10.2010	TFRS 9 Finansal Araçlar, finansal yükümlülüklerin muhasebeleştirilmesi ile ilgili yeni gereklilikleri içeren ve TMS 39'dan finansal varlıkların ve finansal borçların finansal durum tablosu dışı bırakılma şartlarını yerine getirecek şekilde yeniden hazırlanmıştır.
4.08.2011	TFRS 9'un zorunlu yürürlük tarihinin 1 Ocak 2013'den 1 Ocak 2015'e ertelenmesi önerilmiştir.
16.12.2011	TFRS 9'un yeni yürürlük tarihi olan 1 Ocak 2015 ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri TFRS 7'deki karşılaştırmalı dönemlerin ve bunlara ilişkin açıklamaların yeniden düzenlenmesi için değiştirilmiştir.
28.12.2012	TFRS 9: Sınıflandırma ve Ölçüm'de sınırlı değişiklikler taslağı yayınlanmıştır.
19.12.2013	IASB, yeni genel riskten korunma muhasebesi modelini içerecek şekilde TFRS 9'u yayınlanmıştır.
24.07.2014	IASB, TFRS 9 Finansal Araçlar'ı tekrar yayınlanmıştır.
12.09.2016	IASB, TFRS 9'un yeni geçerlilik tarihleriyle ve yeni sigorta sözleşmeleri standardıyla ilgili endişeleri gidermek için TFRS 9 "Finansal Araçlar" ı ve TFRS 4 "Sigorta Sözleşmeleri" ile birlikte yayınlanmıştır.
12.10.2017	IASB, TFRS 9'un belirli bir ön ödemeli finansal varlığın nasıl sınıflandırıldığına ilişkin kaygıları gidermek için olumsuz tazminatlı ön ödeme özellikleri konusunda açıklama yayınlanmıştır.

Tablo 3.4. TFRS 9 Zaman içerisindeki gelişmeler⁵⁰

3.4.1. Finansal Araçların Sınıflandırılması

TFRS 9'a göre finansal varlıklar iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Bunlar, gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen ve itfa edilmiş maliyetle ölçülen finansal varlıklar şeklindedir.

⁴⁹ Özerhan, Y., Yanık, S. (2013). *Türkiye Finansal Raporlama Standartları*, Ankara, 377.

⁵⁰ İnternet: "IFRS 9 Financial Instruments: Disclosures". IFRS. Web: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/> adresinden 01 Mart 2020'de alınmıştır.

İtfa edilmiş maliyetle ölçülen finansal varlıklar

Finansal varlıklar, sözleşmelere bağlanan nakit akışını elde etmeyi hedefleyen iş modelleri çerçevesinde elde tutulmuş olması durumunda finansal varlığın sözleşmeye bağlanan şartlarının, önceden belirlenmiş olan vadelerde yalnızca anapara ile anaparadan geriye kalan miktardan kaynaklı faiz ödemelerinden dolayı oluşan nakit akışından kaynaklı itfa edilmiş maliyet değeriyle ölçülmektedir⁵¹.

Gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen finansal varlıklar

Finansal varlık, sözleşmeye bağlı olarak finansal varlığın satılması ile nakit akışlarının tahsil edilmesini hedefleyen bir iş modeli çerçevesinde elde tutulmuş olması durumunda ve sözleşmeye bağlı olarak, belirlenmiş vadelerde sadece anapara ile anapara bakiyesinden kaynaklı faiz ödemelerini içermesiyle nakit akışlarına sebep olması durumunda gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülmektedir⁵².

Finansal yükümlülükler, TFRS 9'a göre aşağıdaki gibi üç şekilde sınıflandırılmaktadır.

Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan finansal yükümlülükler

İşletme, devam etmekte olan ilişki yaklaşımının uygulanması durumunda belirlenen finansal yükümlülükler ya da finansal varlıkların devir işlemiyle finansal tablo dışına bırakılma şartlarını taşımaması haricindeki tüm yükümlülüklerini bu kategoride sınıflandırmaktadır.

İtfa edilmiş maliyet değerine göre ölçülen finansal yükümlülükler

İşletmeler finansal yükümlülüklerini sınıflandırırken sonradan yapacağı muhasebeleştirmelerde itfa edilmiş maliyetten ölçülenler olarak belirlemektedir.

Net defter değeri ile ölçülen finansal yükümlülükler

İşletmeler, bir yükümlülüğü finansal tablolarda göstermeye devam etmesi gerektiği durumlarda, bununla ilişkili yükümlülük olarak kaydetmektedirler. Standartlarda gösterilen diğer ölçüm kurallarını kullanmadan, devredilen varlıklar ile bunlara ait yükümlülükler, işletmenin elinde tuttuğu hak ve sorumlulukları gösterecek şekilde

⁵¹ T.C. Resmi Gazete. (2019). Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun 03/01/2019 Tarihli ve 75935942-050.01.04 – [01/29] Sayılı Kararı 15/01/2019 Tarihli ve 30656 Sayılı 1.Mükerrer, 9.

⁵² T.C. Resmi Gazete. (2019). Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun 03/01/2019 Tarihli ve 75935942-050.01.04 – [01/29] Sayılı Kararı 15/01/2019 Tarihli ve 30656 Sayılı 1.Mükerrer, 9.

ölçülmektedir. Devredilen varlıklara ait yükümlülükler bu kategori içinde gösterilmektedir.

Finansal araçlar, türev nitelikte olmayan finansal araçlar ve türev finansal araçlar olarak 2 farklı şekilde sınıflandırılabilir.

3.4.1.1. Türev nitelikte olmayan finansal araçlar

A) Finansal Varlıklar

Finansal varlıklar, başka bir finansal varlığa sahip olmak için yapılan sözleşmelere bağlı hak ya da diğer bir işletmeye ait öz kaynağa bağlı finansal aracı veya nakit, nakit akışı ya da diğer bir işletmeye ait finansal varlıklarla değiştirebilme hakkını veren sözleşmelere bağlı hak olarak tanımlanmaktadır⁵³.

Bir finansal varlığın iktisadi faydası, işletmeye gelecekte nakit ve nakit benzeri bir girdi olarak fayda sağlamasıdır. Mesela, bir banka veya bir finans kuruluşu açısından nakit mevduat finansal bir varlık olarak kabul edilir. Zira elinde tutana sözleşmeye bağlı olarak, kuruluştan nakit alma ya da bakiye miktarına bağlı olarak kredi veren kuruluş lehine bir finansal borcu ödemede kullanmak üzere çek ya da benzer araçları kullanım hakkını vermektedir⁵⁴.

Finansal varlıklara ilişkin örnekler aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

Nakit: Elde tutulan ve ödemeler için kullanılabilen para olarak tanımlanmaktadır.

Nakit benzerleri: Kısa vadede işletmelerin nakit ödemelerinin karşılığı olarak elde tutulan ancak yatırım gayesiyle ya da diğer işlerde kullanılmayan varlıklardır. Nakit benzeri niteliğindeki menkul kıymetler ve nakit benzeri diğer varlıklar örnek gösterilebilmektedir.

Banka mevduatları: Vadeli mevduatlar, tasarruf sahipleri tarafından bankalarda açılan hesaplardır. Bankalara yatırılan para, hesaplarda vade sonuna kadar tutulmakta ve vade sonunda anapara ve faiz ödemesi yapılmaktadır.

Vadeli Mevduata 1.000.000 TL para yatırılması ve vade sonunda 1.150 TL faiz geliri elde edilmesi durumunda “Taslak Hesap Planı” çerçevesinde muhasebeleştirme örnekleri aşağıdaki gibidir (Stopaj oranı: %15);

⁵³ Ramirez, J. (2015). *Accounting for Derivatives*, Wiley, West Sussex, UK, 2.

⁵⁴ Canöz, B. (2018). *Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, 7.

Paranın vadeli hesaba yatırılması kaydı		
31.10.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	1.000.000,00	
102 BANKALAR		1.000.000,00

Vade sonunda paranın vadesiz hesaba aktarılması kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	1.000.977,50	
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	172,50	
102 BANKALAR		1.000.000,00
660 MEVDUAT FAİZ GELİRLERİ		1.150,00

Satın Alınan Tahviller: Kurumlar tarafından uzun vadeli yabancı kaynak temin etmek için, özel olarak düzenledikleri, dönemler halinde önceden belirlenen bir faiz ödemesinin yanında belirlenmiş vadelerin bitiminde ya da dönemler halinde anaparanın geri ödemesini taahhüt altına alan ve finansal piyasalarda işlem gören borç senetleridir.

Bono: Değişken ya da sabit faiz oranıyla düzenlenmesi nedeniyle tahvil ile aynı özellikte olmasına rağmen kısa vadeli bir borçlanma aracıdır ve iskonto edilerek piyasaya sunulmaktadır. Hazine bonusu, banka bonusu ve finansman bonoları örnek gösterilebilmektedir.

Mevduat sertifikası: Bankalarca mevduat sahiplerine satılan borç senedi özelliğindeki piyasa aracı olarak ikincil piyasalarda işlem gören mevduat çeşidi şeklinde tanımlanmaktadır.

Hisse senetleri: İşletmelerin sermayesini temsil eden ve işletmeler tarafından çıkarılan ortaklık belgeleridir.

1.000.000 TL tutarında menkul kıymetin banka kanalıyla alınması durumunda yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

Banka kanalıyla menkul kıymet alınması kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
110 GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KAR VEYA ZARARA YANSITILAN FİNANSAL YATIRIMLAR	1.000.000,00	
102 BANKALAR		1.000.000,00

Ticari alacaklar: Bir senelik periyotta nakite dönüşmesi düşünülen ve işletmenin ticari faaliyetleri sonucu oluşan senetli ve senetsiz alacaklar olarak tanımlanmaktadır.

5.000 TL tutarında satış yapılması ve sonrasında banka kanalıyla tahsil edilmesi durumunda “Taslak Hesap Planı” çerçevesinde yapılması gereken muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir;

Satış kaydı		
30.12.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	5.000,00	
600 YURTİÇİ SATIŞLAR		4.237,29
391 HESAPLANAN KDV		762,71

Tahsilat kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	5.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		5.000,00

Finansal varlıklar firmalar için oldukça önemli araçlardır. Piyasa koşullarına göre yeterli finansal varlığa sahip olanlar, firmanın faaliyetlerini yerine getirirken daha az nakit ve benzeri problemi yaşamaktadır. Ayrıca denetim faaliyetleri çerçevesinde önemli bir konu olduğundan dolayı bu varlıkların standartlara göre doğru şekilde raporlanması oldukça kritik bir konudur.

B) Finansal Yükümlülükler

Finansal yükümlülük, işletmenin aleyhine olan şartlarda farklı işletmeye nakdi ya da farklı bir finansal varlık gönderilmesi için sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerdir⁵⁵. İşletmelerin sahibi olduğu; borçlanma senetleri, alımlarına ilişkin tahakkuklar, ticari borçlar, ihraç edilen borçlanma senetleri gibi nakit ya da farklı bir finansal varlıkla ödenebilecek özellikte olan sözleşmeye dayalı finansal yükümlülükler, işletmenin finansal borçlarını oluşturmaktadır⁵⁶.

Finansal yükümlülükler aşağıdaki gibidir;

Kısa ve Uzun Vadeli Ticari Borçlar: İşletmenin kısa vadede yani en çok 1 yıl içinde ödeyeceği borçlarına kısa vadeli, vadesi bir yıldan daha uzun borçlar ise uzun vadeli borçlar olarak ifade edilmektedir.

Firma 5.000 TL tutarında hizmet alımı yapması ve sonrasında banka kanalıyla ödemesi durumunda “Taslak Hesap Planı” çerçevesinde yapması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

⁵⁵ Kaya, 2013, 6.

⁵⁶ Canöz, a.g.e., 2018, 8.

Hizmet alım kaydı		
1.12.2019	Borç	Alacak
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	5.000,00	
320 SATICILAR		5.000,00

Hizmet ödeme kaydı		
1.12.2019	Borç	Alacak
320 SATICILAR	5.000,00	
102 BANKALAR		5.000,00

Çıkarılmış Tahviller: Kamu iktisadi teşebbüsleri ve sermayesi paylara bölünmüş şirketlerin, uzun vadeli kaynak temin etmek gayesiyle belirli bir zaman aralığında değişken ya da sabit bir faiz oranıyla borç verdiği, belirlenen vade bitiminde faiz geliri sağladığı bir yatırım biçimidir.

Firmalar ticari faaliyetlerini devam ettirebilmek için genellikle borçlanma yolunu tercih etmektedir. Bu kapsamda yapılacak borçlanma faaliyetleri doğrudan tedarikçilere olabildiği gibi tahvil düzenleyip yatırımcılara da borçlanması mümkündür. Doğru şekilde yönetilmeyen borçlanma şirketin geleceği hakkında önemli belirsizliklere sebebiyet verebileceğinden ötürü dikkat edilmesi gereken önemli bir noktadır.

Çıkarılmış Bonolar: Sabit veya değişken faiz oranlı kısa vadeli bir borçlanma aracıdır ve iskonto edilerek piyasaya sunulmaktadır.

C) Özkaynağa Dayalı Finansal Araçlar

Özkaynağa dayalı finansal araçlar, işletmelerin bütün yükümlülüklerini yerine getirdikten sonra geriye kalan varlıklardan pay alma hakkı veren sözleşmeler olarak tanımlanmaktadır. Bu özellikte bir finansal araç olarak gösterilebilmesi için diğer bir işletmeye nakit ya da benzeri bir finansal araç verme yükümlülüğünü veya diğer işletmelerle finansal varlık ya da finansal borç değiş tokuş yapma yükümlülüğü olmaması gereklidir. Finansal aracın ödenebilmesi, yalnızca ihracı gerçekleştiren tarafın öz kaynağında bulunan finansal araç sayesinde yapılabilirse bunlara özkaynağa bağlı finansal araç denilmektedir⁵⁷.

Özkaynağa dayalı finansal araçlar aşağıdaki gibidir;

Adi Hisse Senetleri: Senede sahip olan kişiye genel kurulda eşit oy hakkı, kâr payı alma ve şirketin tasfiyesi halinde eşit pay alma hakkı vermektedir. Bu senetlere sahip

⁵⁷ Canöz, a.g.e., 2018, 9.

olanlara ayrıca yönetici seçiminde oy hakkı, şirkete ait varlıkların satışı ve diğer işletmelerle birleşme konularında da söz hakkı vermektedir.

İşletmeler stratejik faaliyetleri kapsamında şirket menfaatlerini gözeterek öz kaynağa dayalı finansal araç kullanma yoluna gidebilmektedir. İçlerinde en yaygın kullanılanı hisse senetleridir.

İmtiyazlı Hisse Senetleri: İmtiyazlı hisse senetleri, tahviller ile adi hisse senetlerine benzeyen finansal araçlardır. Tahvile benzeyen yönü sabit bir getiri sağlaması, adi hisse senedine benzeyen yönü ise ortaklık hakkını sağlamasıdır. Ayrıca imtiyazlı hisse senetleri, özkaynak aracı olarak kabul edilmektedir.

Oydan Yoksun Hisse Senetleri: Bu tip hisse senetleri, sahip olan kişiye oy hakkı vermemektedir. Bu senetler, ortaklıkların sermaye artırımını ile ihraç ettikleri, nama yazılı olan, elinde bulundurana kâr payı, diğer ortaklık hakları ve gerektiğinde tasfiye hallerinde ayrıcalıklı olarak faydalanma hakkını vermektedir.

Bileşik Finansal Araçlar

Finansal araç, nakdi bir işlem içeren taraflarca düzenlenen bir sözleşme, bir tarafın finansal varlığında artışa neden olurken karşı tarafın özkaynağa dayalı finansal aracında yada finansal borcunda artışa neden olan sözleşme olarak kabul edilmektedir. Türev araç veya saklı türev araç özelliğinde olmayan, yükümlülük yönünden hem finansal borç hem de öz kaynağa dayalı finansal araç niteliği taşıyan araçlar bileşik finansal araçlar olarak tanımlanmaktadır⁵⁸.

Bileşik finansal araç sahibi, finansal olmayan bir varlığı alma hakkının haricinde bu hakkı ihracı gerçekleştiren işletmenin hisse senetleri ile değiştirme hakkı elde edebilmektedir. TMS 32'ye göre finansal borç niteliği taşıyıp taşımadığı önemli olmaksızın, bileşik aracın içerdiği öz kaynak niteliğindeki bu opsiyon öz sermaye unsuru olarak değerlendirilmektedir. Finansal tablolarda da öz kaynak hesap bölümünde raporlanmaktadır⁵⁹.

Bazı finansal araçlar finansal yükümlülük ve özkaynağa dayalı finansal araç bileşiminden oluşmaktadır. Hisse senedine dönüştürülebilir tahvil bu kapsamda olup

⁵⁸ Zaif, Torun, a.g.m., 2015, 46.

⁵⁹ Karahan, K. (2002). *Uluslararası Muhasebe Standartları Kapsamında Finansal Araçların Mali Tablolarda Gösterimi ve Değerlemesine İlişkin Esaslar*, Sermaye Piyasası Kurulu Muhasebe Standartları Dairesi Yeterlilik Etüdü, Ankara, 16.

satın alanın isterse ihraç eden tarafından işletmenin belirli sayıda adi hisse senedini isterse de belirli sayıda adi hisse senedinin nakde çevrilip ödenme opsiyonudur.

İki bileşeni vardır:

- *Finansal yükümlülük: İhracı yapanın nakit olarak ödeme yükümlülüğü olan borçtur.*
- *Özkaynağa dayalı finansal araç: İhracı yapanın belirli sayıda hisse senedini hamiline yazılmış alım opsiyonu ile ödemesidir.*

Bu durumda bileşik finansal aracı ihraç edenin iki ayrı unsuru ayırıştırarak finansal tablolarında ayrı ayrı sunması gerekmektedir:

- Borç unsuru finansal yükümlülük olarak,
- Alım opsiyonu özkaynağa dayalı finansal araç olarak.

Standartların getirdiği bir zorunluluk olarak bu gibi senaryoların doğru şekilde muhakeme edilip bilançoya doğru şekilde aktarılması; finansal tabloların ilgili standartlara uygun olarak hazırlanması ve sunulması açısından önemli bir husustur.

3.4.1.2. Türev finansal araçlar

Kıymetini farklı değerlerden alarak bazı temel varlıklara bağlı olan ve piyasada gerçekleşen fiyat değişimlerine karşı korunmak gayesiyle oluşturulan finansal ürünler, türev ürün olarak tanımlanmaktadır⁶⁰.

Türev Finansal araçlar, işletmelerin finansal varlığı ve farklı bir kuruluşun finansal borcunda ya da özkaynağa bağlı finansal araçlarında artışa sebebiyet veren sözleşme çeşididir.

Türev finansal ürünlerin birçok çeşidi bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibi incelenmiştir.

Forward Sözleşmeler- Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Sözleşmeyi yapanlardan birinin gelecekteki önceden belirlenmiş zamanda ve sabit bir tutardan, bir emtiayı, döviz tutarını ya da faizi oranını satın alma, diğeri ise satım amacıyla karşılıklı olarak anlaşmaya vardıkları sözleşmelere forward sözleşmeler denilmektedir.

⁶⁰ Aygün, F. (2016). *Türkiye’de Türev Ürünlerin Mevzuat Açısından İncelenmesi ve Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde Muhasebeleştirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi, Yalova, 25.

Forward sözleşmeler tamamıyla tarafların kendi iradesi doğrultusunda oluşturulan özel sözleşmelerdir. Sözleşme taraflar arasındaki güven esasına dayanır. Bu sözleşmelerde, sözleşmenin gerçekleşme zamanına dek, taraflar birbirlerine ödeme yapmazlar. Teslim amaçlı vadeli işlemler olduğundan, tarafların vade bitiminde sözleşme şartlarını yerine getirmesi şarttır⁶¹.

Forward işlemler, yatırımlarını döviz cinsinden yabancı yatırımcıların başvurduğu daha çok ithalat ve ihracat firmalarının tercih ettiği bir işlemdir. Bu sözleşme tarafların sözleşmeyi yaparken her türlü serbestliğe sahip oldukları dolayısıyla türev araçlara göre daha esnek olan sözleşmelerdir. Ancak forward sözleşmeler, tıpkı muhasebedeki borç alacak ilişkisi gibi taraflara karşılıklı hak ve yükümlülük getirir. Taraflar arasında yapılan bir sözleşmeye bağlıdır ve devri mümkün değildir⁶².

Sözleşmenin iptali tarafların kendi aralarında anlaşmasıyla mümkün olabilir ancak tek tarafın isteği ile sözleşme sonlandırılmamaktadır. Sözleşmeye konu finansal varlık ile ilgili fiyat, vade, teslimat yeri, tarih ve bunun gibi tüm ayrıntılar tarafların isteğine göre şekillenebilmektedir. Bu sözleşmeler bir spot piyasa hareketi olmasıyla birlikte, teslimat ilerideki bir zamanda gerçekleştiği için vadeli işlem özelliği göstermektedir. Bu sözleşmeler, tezgah üstü piyasalarda işlem görür. Organize piyasalarda alım satımı veya devri yapılabilen standart bir forward sözleşmesi yoktur. Forward işlemlerinde vade sınırı yoktur. Ancak taraflar arasında yapılan bir sözleşme olup, karşılıklı güven esasına dayandığı için genellikle vadeleri bir yıldan kısadır⁶³.

Forward işlemlerinin temel amacı, farklı kıymetlerin gelecekteki öngörülme fiyat değişimlerinden kaynaklanan riskleri minimuma indirerek alım satım işlemini yapmaktır. Bu şekilde yapılan bu sözleşmede, yapılmış olan tahminler çerçevesinde sözleşme bitiminde bir taraf kazanç elde ederken diğeri kaybedecektir⁶⁴.

Üç çeşit forward sözleşmesi bulunmaktadır. Bunlar;

Emtia forward sözleşmeleri: Emtia üzerine yapılan forward sözleşmeleri, sahibini taraflarca sözleşme tarihinde belirlenen bir malı, gelecekteki belirli bir tarihte

⁶¹ Canöz, a.g.e., 2018, 21.

⁶² Canöz, a.g.e., 2018, 21.

⁶³ Canöz, a.g.e., 2018, 21.

⁶⁴ Kaygusuzoğlu, M. (2011). "Finansal Türev Ürünlerden Forward Sözleşmeleri ve Muhasebe İşlemleri", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(2), 140.

sözleşme tarihinde belirlenen fiyattan almaya (ya da satmaya) mecbur tutan bir sözleşmedir.

Döviz forward sözleşmeleri: Dövizin ulusal para karşılığında, belirlenen ileriki zamanda teslim edilmek suretiyle, alım veya satım işleminin bugün tarihli yapıldığı sözleşme çeşididir.

Faiz forward sözleşmeleri: Tarafların ileri bir tarihte belirli miktardaki anaparaya uygulanacak faiz oranı konusunda anlaştıkları sözleşmelerdir. Burada genelde kredi kullanmayı planlayan alıcı taraf, faiz oranların yükselme ihtimaline karşı önlem alırken, kredi veren taraf faiz oranının düşmesi ihtimaline karşı kendini koruma düşüncesi gütmektedir. Forward faiz sözleşmelerinde elde edilen kazanç faiz dönemi başında tahsil edilmekle birlikte kayıplar da aynı şekilde dönem başında gerçekleştirilmektedir.

Forward sözleşme kapsamında örnek aşağıdaki gibidir;

Firma tarafından, malzeme fiyat artış riskinden korunmak için 01.01.2019 tarihinde 30.06.2019 tarihli ilk madde ve malzeme alım anlaşması yapılmıştır. Zamanı gelince malzeme teslim alınıp ödeme yapılmıştır, alıcı firmanın yapması gereken “Taslak Hesap Planı” çerçevesinde muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

Forward alıcısı tarafından yapılan nazım kayıt		
1.01.2019	Borç	Alacak
950 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Borç Hesabı	50.000,00	
-Forward Sözleşmesi		
951 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Alacak Hesabı		50.000,00
-Forward Sözleşmesi		

Forward işleminin gerçekleşmesi durumunda malzeme alım kaydı		
30.06.2019	Borç	Alacak
150 İLK MADDE VE MALZEME	50.000,00	
102 BANKALAR		50.000,00

Forward işleminin gerçekleşmesi durumunda nazım hesap kaydı		
30.06.2019	Borç	Alacak
951 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Alacak Hesabı	50.000,00	
-Forward Sözleşmesi		
950 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Borç Hesabı		50.000,00
-Forward Sözleşmesi		

Futures Sözleşmeler- Organize Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Futures sözleşmeleri, sözleşme şartları borsa tarafından belirlenen, standart özellikleri olan ve organize piyasalarda işlem görmekte olan, miktarı belirli ve kalitedeki bir

varlığın, önceden kararlaştırılmış tarihte ve fiyatta alım satım işlemlerini kapsayan vadeli işlemlerdir.

Futures piyasalar, organize piyasalardır. Bu kapsamdaki sözleşmeler, futures piyasaların güvencesi altında olacak şekilde yapılmaktadır. Futures sözleşmelerinde kazanç veya kayıplar günlük bazda piyasa fiyatına bağlı olarak oluşmaktadır. Günün sonunda sözleşmeye bağlı olarak oluşan kazanç veya kayıplar ilgili tarafa ödenmekte veya ilgili taraftan tahsil edilmektedir⁶⁵.

Futures işlemlerin işlem maliyeti düşük olmakla birlikte işletmelere likidite sağlamaktadır. İlgili sözleşmeler genellikle fiziki teslim yapılmadan yapılmakta ve iki tarafın isteği ile ters bir işlemle sözleşme sona erdirilebilmektedir⁶⁶.

Futures sözleşmelerini forward sözleşmelerinden ayıran en temel fark, futures sözleşmeleri tek tiptir ve zaman içinde standartlaşmıştır. Malın özellikleri sözleşme kapsamında çok detaylı bir şekilde, sözleşmede yer almak zorundadır. Standart sözleşmeler olduğu için organize piyasalarda işlem görmektedir. Bununla birlikte forward sözleşmelerinde olduğu gibi taraflar birbirlerine karşı değil, takas kurumuna karşı sorumlu olmaktadır⁶⁷.

Futures işlemlerinde taraflar takas odası aracılığı ile başlangıç teminatı ödemektedirler. Takas kurumunun yükümlülüğün yerine getirilmemesine karşı sağladığı teminat, oluşturduğu güven ortamıyla birlikte bu sözleşmelerin işlem hacmini artırmıştır⁶⁸.

Futures sözleşmelerin vadeli piyasa ve spot piyasa fiyatlarının belirlenmesi için bazı yaklaşımlar bulunmaktadır. Beklentiler yaklaşımı ve taşıma maliyeti yaklaşımı ile birlikte vadeli piyasa fiyatı ve spot piyasa fiyatı belirlenebilmektedir. Bu yaklaşımlar teminat hesaplarının temerrüt riskinden korunmak amacıyla oluşturduğu futures sözleşmelerin fiyatını belirlemektedir⁶⁹.

Beklentiler yaklaşımında, futures sözleşmesinin bugünkü alım fiyatı, varlığın teslim tarihindeki beklenen fiyatına eşittir. Bu yaklaşıma göre fiyat, kişilerin gelecekle ilgili öngörülerine dayanmaktadır⁷⁰.

⁶⁵ Birgili, E., Akyel, N., Karaca, N. (2005). "Futures Sözleşmeler ve Muhasebeleştirilmesi", *Muhasebe Finansman Dergisi*, (26), 110.

⁶⁶ Ersan, İ. (1998). *Finansal Türevler*, İstanbul, 7.

⁶⁷ Canöz, a.g.e., 2018, 26.

⁶⁸ Canöz, a.g.e., 2018, 26.

⁶⁹ Canöz, a.g.e., 2018, 26.

⁷⁰ Canöz, a.g.e., 2018, 27.

Taşıma maliyeti yaklaşımına göre bir malı şimdi almakla, ilerleyen bir zamanda almanın maliyet açısından farkları karşılaştırılmaktadır. Bu modelde varlığı bugün almak, ileriki bir tarihte almaktan daha avantajlı olması gerekmektedir. Çünkü ileriki bir tarihte alınan vadeli işlem fiyatına taşıma maliyeti de eklenmektedir. Vadeli olarak yaptığı işlemde yüklenilmesi gereken fiyat, taşıma maliyeti ile varlığın bugünkü fiyatının toplamına eşit olması gerektiği bilinmektedir⁷¹.

Futures sözleşmelerinin kullanım amacı söz konusu malların fiyatlarındaki artma yada azalma riskine karşı alıcı veya satıcıyı korumak olup, spekülasyon yada arbitraj amaçlarıyla da kullanılabilir. Mevcut bir borcun bağlı olduğu döviz fiyatları ve faiz oranları gibi değişkenlerinde oluşabilecek fiyat hareketliliğinin sebebiyet verdiği riskleri minimize etmek amacıyla futures sözleşme yapılması durumunda, ilgili işlem korunma amaçlı olarak tanımlanmaktadır⁷².

Emtia futures sözleşmeleri, döviz futures sözleşmeleri, faiz oranı futures sözleşmeleri ve borsa endeksi futures sözleşmeleri olmak üzere 4 çeşidi bulunmaktadır.

Futures sözleşme konusunda örnek aşağıdaki gibidir;

Firma X stok ürünü için 100.000 TL tutarında, %20'si teminat olarak yatırılması şeklinde 90 gün vadeli şekilde riskten koruma amacıyla futures sözleşme imzalamıştır. İlgili dönemin ortalamasında ürünün fiyatı 150.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu kapsamda yapılması gereken "Taslak Hesap Planı" çerçevesinde muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir;

Sözleşme değerine ilişkin nazım hesap kaydı		
30.06.2019	Borç	Alacak
960 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Borç Hesabı	100.000,00	
-Futures Sözleşmesi		
961 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Alacak Hesabı		100.000,00
-Futures Sözleşmesi		

Takas odasına teminat yatırılması kaydı		
30.06.2019	Borç	Alacak
134 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	20.000,00	
102 BANKALAR		20.000,00

⁷¹ Adıgüzel, H., Yılmaz, A. A. (2015). "Türev Ürünlerin Finansal Riskten Korunma Aracı Olarak Uluslararası Muhasebe Standartları Kapsamında Muhasebeleştirilmesi", *Mali Çözüm Dergisi*, (131), 18.

⁷² Kurtcebe, E. (2015). *Türev Finansal Araçlar ve Muhasebeleştirilmesi*, Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 36.

İlgili tarihte ticari malın satın alınması kaydı		
30.09.2019	Borç	Alacak
153 TİCARİ MALLAR	150.000,00	
134 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR		20.000,00
649 DİĞER FAALİYETLERDEN ÇEŞİTLİ GELİR VE KAZANÇLAR		130.000,00

Futures sözleşme tamamlanması nazım hesap kaydı		
30.09.2019	Borç	Alacak
961 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Alacak Hesabı	100.000,00	
-Futures Sözleşmesi		
960 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Borç Hesabı		100.000,00
-Futures Sözleşmesi		

Opsiyon Sözleşmeler- Seçimlik Sözleşmeler

Bir finansal varlığın ileriki bir zamanda ya da önceden belirlenmiş dönem içinde, alımı (alım opsiyonu) ya da satımı (satım opsiyonu) hususunda sözleşme taraflarından biri (opsiyon satıcısı), diğerine (opsiyon alıcısı) seçimlik hak tanıdığı (opsiyon hakkı), bu hakkın karşılığında belirli bir bedeli (opsiyon primi) alma hak kazandıran sözleşme çeşidine opsiyon sözleşmesi denilmektedir.

Opsiyon sözleşmelerinin temelinde, finansal bir varlık üzerine bugünkü fiyattan gelecekte işlem yapmak istenilmesi yatmaktadır. Tahmin edilemeyen ve kişilerin müdahale alanı içerisinde olmayan bir takım dış etkenlerden korunma ihtiyacı, opsiyon sözleşmelerinden beklenen bir diğer amaçtır⁷³.

İşletmeler futures ve forward piyasalarda döviz kuru ve faiz oranlarındaki olumsuz fiyat dalgalanmalarının sebep olduğu riskten kendilerini korumaya çalışırken, ileride lehlerine meydana gelebilecek fiyat dalgalanmaları sonucu oluşacak kâra sahip olamayacaktır. Aksine opsiyon sözleşmeleri sözleşme alıcısına bir sorumluluk getirmediğinden dolayı lehte oluşacak kardan mahrum kalmaz⁷⁴.

Opsiyon sözleşmeleri üç ana başlıkta incelenmektedir. Bunlar aşağıdaki gibidir.

a. Alım Opsiyonu (Call-Option)

Alım opsiyonu, alıcısına sözleşmede yazılı varlıkları belli bir tarihte yada belli bir tarihe kadar, opsiyon sözleşmesinde belirtilmiş fiyattan satın alma hakkı tanıyan

⁷³ Bak, B. (2009). "Borsa Opsiyon Sözleşmesi", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(04), 43.

⁷⁴ Güngör, B. (2001). "Finansal Türevlerin Muhasebeleştirilmesi", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(1-2), 193.

seçenektir. Konusu alım hakkıyla ilgili olan sözleşmeler, alım opsiyonu sözleşmesinin kullanıldığını göstermektedir⁷⁵.

Bu şekilde yapılan alım opsiyonu sözleşmeleri, opsiyon alıcısına bir sorumluluk yüklememektedir. Opsiyon satıcısı, sözleşmede yazılı opsiyona konu varlığı, alıcının opsiyon hakkını kullanmayı talep etmesi halinde, satması gerekmektedir.

X firmasının 01.01.2019 tarihinde, 30.06.2020 tarihinde 1 EUR = 7 TL kurundan 10.000 EUR alımına ilişkin opsiyon anlaşması yapması X firması açısından alım opsiyonudur.

b. Satım Opsiyonu (Put-Option)

Satma opsiyonu, sahibine veya sözleşmeyi alana, belirlenmiş bir zaman içinde ya da sonunda, belirli bir değeri bugünden sabit bir fiyat belirleyerek, satma yetkisi tanıyan opsiyon çeşididir. Satıcı, opsiyon sözleşmesi ile kendisine verilen sorumlulukları yerine getirmeye mecburdur. Piyasada ilgili varlığın fiyatının düşeceğini düşünerek satma opsiyonu satın alan kişi, fiyatın düşmesi halinde kâr elde edecek, aksi halde zarar edecektir.

Y firmasının 01.01.2019 tarihinde, 30.06.2020 tarihinde 1 EUR = 7 TL kurundan 10.000 EUR satımına ilişkin opsiyon anlaşması yapması Y firması açısından satım opsiyonudur.

c. Karmaşık Opsiyon (Combinations of Put and Call Options)

Karmaşık opsiyon, alım ve satım opsiyon sözleşmelerinin değişik varyasyonlarda bir araya gelmesiyle meydana gelen opsiyon çeşididir.

Firma döviz riskinden korunmak için opsiyon sözleşmesi yapmıştır. Bu kapsamda 1 EUR = 6,5 TL kurundan, TL satarak EUR alacağını beyan etmiştir. İlgili tarihte 10.000 EUR döviz alımı yapmıştır. Bu kapsamda yapılması gereken “Taslak Hesap Planı” çerçevesinde muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir;

Sözleşme değerine ilişkin nazım hesap kaydı		
31.03.2019	Borç	Alacak
970 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Borç Hesabı	65.000,00	
-Opsiyon Sözleşmesi		
971 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Alacak Hesabı		65.000,00
-Opsiyon Sözleşmesi		

⁷⁵ Bak, a.g.m., 2009, 49.

Sözleşme tarihinde döviz alış kaydı		
30.06.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	65.000,00	
-EURO Banka Hesabı		
102 BANKALAR		65.000,00
-TL Banka Hesabı		

Opsiyon sözleşmesi tamamlanması nazım hesap kaydı		
30.06.2019	Borç	Alacak
971 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Alacak Hesabı	65.000,00	
-Opsiyon Sözleşmesi		
970 TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR - Borç Hesabı		65.000,00
-Opsiyon Sözleşmesi		

Swap Sözleşmeler- Vadeli Takas Sözleşmeleri

Swap; sözlük anlamında takas etme, değiştirme, değiş-tokuş yapmak manasına gelmektedir. Muhasebesel anlamda swap ise, iki kişi arasında imzalanan ve ileri bir zamanda nakdi değişime imkan sağlayan sözleşme çeşididir.

Bu sözleşmeler kullanıcılarına, döviz kurlarındaki değişikliklere ve faiz oranlarının ters yönde değişim riskine karşı, riski azaltma, ödemeleri için farklı opsiyonlar sunma ve kullanıcılarına faiz ödemelerini karşılıklı olarak değiştirme imkanı sunmaktadır.

Bazı firmalar riski azaltmak amacıyla farklı piyasalardaki uygun fonlara erişebilmek ve sabit faizi olan fonu kendi lehine olan değişken faizi olan fonla değiştirmeyi isteyebilmektedir. Zaten temel kullanım amacı döviz kuru, faiz oranı ve diğer değişimlerden kaynaklı risklere karşı güvence sağlamak olan swapın en etkili kullanımında firmaların karşılıklı olarak fayda sağlaması bu finansal enstrümanların en temel kullanım amacını oluşturmaktadır. Bunun yanında eldeki varlıkları artırmak, fon maliyetini azaltmak, nakit akışlarını düzene sokmak, ulusal paradan spekülasyon kaçışları önlemek, ödemeler bilançosunda ortaya çıkan açıkları finanse etmek gibi amaçları da bulunmaktadır⁷⁶.

İki çeşit swap bulunmaktadır. Bunlar faiz ve döviz swapıdır.

⁷⁶ Yılmaz, B., Şahin, E. İ. (2009). "Türev Ürünlerinden Swap İşlemlerinin Mali Risk Yönetiminde Kullanımı", *Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (17), 405.

Döviz swapı; iki değişik paranın ya da değişik para birimleri cinsinden yükümlülüklerde, ileriki belirlenmiş tarihte yeniden değiştirilebileceğine dair bir sözleşmeye istinaden, şimdiden değişimin yapılmasına yönelik bir anlaşmadır⁷⁷.

Kuruluşlar döviz swapını aşağıdaki nedenlerle seçebilmektedir;

- Döviz işlemleri ile ilgili denetim ve yasal düzenlemelerden etkilenmemek,
- Yabancı para cinsinden yapılan borçlanmaların maliyetlerini en aza indirmek,
- Uzun vadede yabancı para ile yapılacak zorunlu borçlanma imkanlarını arttırmak.

Faiz swapı ise; değişik borçlanma araçlarından, benzer vadede ve miktarda anapara ile borçlanılmış, birbirlerinden ayrı iki tarafın aracı kurum olarak bir banka vasıtasıyla, faize ilişkin ödeme yükümlülüklerini, karşılıklı olarak devretmeyi kapsamaktadır⁷⁸.

X tarafının sabit faiz oranına dayalı olarak Y Tarafına ödeme yapmayı kabul ettiği ve Taraf Y'nin değişken faiz oranına dayalı olarak A'ya ödeme yapmayı kabul ettiği bir swap işlemi örnek olarak gösterilebilmektedir.

3.4.2. İlk Muhasebeleştirme

İşletme, bir finansal varlık ya da finansal yükümlülüğü, yalnızca ilgili finansala ait sözleşme şartlarına göre taraf olduğunda finansal tablolarına kaydetmektedir. İşletme, finansal varlığı ilk kez finansal tablolarına kaydetmesi sürecinde standartın belirttiği şekle göre sınıflandırmakta ve ölçmektedir. Finansal varlıkların normal şekilde alım ya da satım işlem tarihinde ya da teslim edildiği tarihte muhasebeleştirilerek finansal tablolara alınmakta ya da tablo dışı bırakılmaktadır.

3.4.3. İlerleyen Dönemlerde Muhasebeleştirme

İşletmelerin finansal tablolarına almış oldukları bir finansal aracı ilerleyen dönemlerde tekrar muhasebeleştirme uygulamalarına tabi tutmaları gerekmektedir. Bu kapsamda standartta göre aşağıdaki şekilde işlemler gerçekleştirilmektedir.

Finansal Varlıkların Sonraki Muhasebeleştirmeleri

İşletme bir finansal varlığı ilk defa finansal tablolarına kaydettikten sonra aşağıdaki şekilde ölçmektedir.

⁷⁷ Dızman, Ş. (2014). “Türev Finansal Ürünlerin; Türkiye Muhasebe Standartları (TMS), Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ve Yeni Hesap Planı Taslağı Kapsamında Muhasebeleştirilmesi”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 21.

⁷⁸ Dızman, a.g.m., 2014, 21.

- İtfa edilmiş maliyeti değeri üzerinden
- Gerçeğe uygun değer değişimini diğer kapsamlı gelire yansıtmak suretiyle
- Gerçeğe uygun değer değişimini kâr veya zarara yansıtmak suretiyle

Finansal Yükümlülüklerin Sonraki Muhasebeleştirmeleri

İşletmeler bir finansal yükümlülüğü İlk kez finansal tablolarında gösterdikten sonra, standartın belirlediği şekilde ölçmektedir. İşletmeler korunan kalem tanımlamasına uyan finansal yükümlülükleri korunma muhasebesi hükümlerine göre kayıt altına almaktadır⁷⁹.

3.4.4. Ölçümleme

Ticari alacaklar, ilk defa finansal tabloya kaydedilecek bir finansal araç eğer önemli bir finansman bileşenine sahip değilse bu durumda işlem bedeli üzerinden kaydedilmektedir. Bu durum dışında kalan finansal araçların ilk sefer finansal tabloya kaydedilmesi halinde gerçeğe uygun değer bedelinden kaydedilmektedir.

Finansal araçlar ilk kez muhasebeleştirilirken ilgili araçlar için ödenen ek maliyetlerinin yanında finansal araçların ihraç edildiği zamanda ödenen basım, reklam, denetim, SPK ücretleri gibi harcamaların muhasebeleştirilmesi belirli kurallara bağlanmıştır. Bu kurallara göre⁸⁰;

- Borsa vasıtasıyla gerçekleştirilen işlemlerde ödenen aracı kurum komisyonları, borsa komisyon ücretleri ve banka masrafları yürürlükteki vergi yasalarında açıklanan şekilde doğrudan sonuç hesaplarına kaydedilmesi gerekmektedir.
- Krediler, alacaklar, satılmaya hazır varlıklar ve vadesine kadar elde tutulması gereken kıymetlere ilişkin masraflar ve bu grupta olup satılabilir varlıklar ile vadesine kadar elde tutulması gereken varlıklara ait borsa giderlerinin de alış maliyetlerine dahil edilmesi gerekmektedir.
- Borçlanma maliyetleri hariç olmak üzere hisse senedi ve iştirakleri için ödenen ek bedeller, finansal varlık maliyetine eklenmelidir. Finansal borçlarla ilgili olarak

⁷⁹ T.C. Resmi Gazete. (2019). Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun 03/01/2019 Tarihli ve 75935942-050.01.04 – [01/29] Sayılı Kararı 15/01/2019 Tarihli ve 30656 Sayılı 1.Mükerrer, 13.

⁸⁰ Örtten, R., Kaval, H., Karapınar, A. (2012). *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları*, Ankara, 483.

borsa ücretleri, danışman ve aracı kurum hizmetleri, yapılan harcamalara ilişkin borçlanmalar gelecekte nasıl değerlendirileceğine bağlıdır.

- Finansman bonoları, tahvil ya da varlığa dayalı menkul kıymetler ve benzeri borçlanma araçları için eğer ileriki dönemler için GUD ile değerlendirilirse bu menkul kıymetlerle ilgili harcamaları gider olarak kaydedilmelidir.
- Taşınmış kayıtlı değer veya taşınmış maliyet bedeliyle değerlendirilmesi hallerindeyse menkul kıymet için ödenen harcama gider olarak değil de; borçlanmanın toplam maliyeti olarak amortisman kapsamında değerlendirilmelidir.
- Finansal varlıklarda GUD farkı kar ve zarara yansıtılması halinde maliyet GUD'a dahil edilmemelidir⁸¹.

İtfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülebilen finansal borçlar, ilk kez muhasebeleştirilirken gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülmektedir. Finansal borçlar muhasebeleştirilirken, söz konusu finansal borçların ihracıyla doğrudan ilişkisi bulunan maliyetler gerçeğe uygun değerlerinden düşülmektedir.

İşlem Bedeli Ölçümü

İşletme, işlem bedeli tespitini yaparken sözleşmede yazılı hükümleri ve ticari teamülleri dikkate alarak tespit yapmaktadır. İşletmeler, üçüncü kişiler adına tahsilatını yaptığı tutarlar hariç olmak üzere, vermeyi vadettiği mal ya da hizmetleri müşterilerine devretmesi sonucunda elde etmeyi umduğu bedel olarak tanımlanmaktadır. Bu bedel, müşteri sözleşmelerinde yazılan bedel; sabit ve değişken tutarları ya da bunların ikisini de içerebilmektedir⁸².

İşlem bedeli tahminini, müşterilerce taahhüt edilen bedelin niteliği, zamanı ile tutarı etkilemektedir. İşlem bedeli belirlerken, işletme aşağıdaki kriterlerin etkilerini göz önünde tutmalıdır:

- Gayri nakdi bedel,
- Değişken bedel,
- Değişken bedel tahminlerinin sınırlandırılması,

⁸¹ Özerhan, Y., Yanık, S. (2012). *Açıklamalı Örnek Uygulamalı TMS-TFRS*, Ankara, 4.

⁸² T.C. Resmi Gazete. (2016). TFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat, 9 Eylül 2016 Tarih ve 29826 Sayılı, 8.

- Müşteriye ödenebilir bedel.
- Sözleşmede önemli bir finansman bileşeninin varlığı,

Gerçeğe Uygun Değer Üzerinden Ölçüm

Normal şartlarda alıcılar için ölçüm tarihinde varlığın satışıyla elde edilen veya borcun devredilmesiyle ödenecek olan fiyat, gerçeğe uygun değer olarak tanımlanmaktadır.

Gerçeğe uygun değer üzerinden ölçüm, belirli varlık veya borç için yapılmaktadır. Bu sebeple, işletme bir varlığı veya borcu gerçeğe uygun değer ile ölçerken, piyasadaki katılımcıların ölçüm tarihinde bu varlığı ya da borcu fiyatlandırırken dikkate alacakları kriterleri baz almaktadır⁸³.

Dönem sonunda genellikle alım veya satım amacıyla satın alınan finansal varlıklar bu varlıkların çoğu zaman son seansta borsa fiyatı olan ve finansal borçlar için “beklenen en iyi satış” ve finansal varlıklar için “bekleyen en iyi alış” olarak bilinen GUD ile değerlendirilmektedir. GUD ile değerlendirilemeyen varlıklarda maliyet bedeli kullanılmaktadır. Değerlemeden kaynaklanan faiz tabanlı veya piyasa yükselmeleriyle oluşan kazanç ise meydana geldiği dönemde kar veya zarar hesabına kaydedilmektedir⁸⁴.

3.4.5. Değerleme

Finansal raporlamalar bakımından değerlemede, işletmeyle ilgili borç ve varlıklar kullanılmaktadır. Değerlemenin amacı ise, finansal tablolarda yer alması gereken varlık ve borçların parasal tutarlarının tespit ederek ilgili döneme ait kârın hesaplanmasından ibarettir. Finansal tablolarda esasen, borç ve varlıklara uygulanan değişik değerleme yöntemlerinin sonuçları görülmektedir. Bu sebeple, finansal raporlamalarda kullandığımız değerleme kriterleri doğrudan veya dolaylı yoldan hepimizi ilgilendirmektedir⁸⁵.

Değerlemede kullanılacak yöntemler işletmelerin finansal durumlarını ve faaliyetlerine ilişkin sonuçları doğrudan etkileyebilmekte, değerleme esaslarının farklı uygulanması ile de değişik büyüklüklerde kâr rakamına ulaşılmaktadır. Finansal bilgi

⁸³ T.C. Resmi Gazete. (2012). TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçüm, 30/12/2012 Tarih ve 28513 Sayılı -2. Mükerrer, 3.

⁸⁴ Örtün, Kaval, Karapınar, a.g.e., 2012, 487.

⁸⁵ Uluşan, Y. (2007). “Finansal Raporlama Açısından Değerleme” *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (2), 529.

akışının sağlıklı olması değerlendirme ölçütlerinin doğru kullanılmasına ve güvenilir olmasına bağlıdır.

Büyük ve küçük işletmeler tarafından genellikle ihtiyaca yanıt verecek bilgi temin etmesi sebebiyle dış finansal raporlamada cari değer yöntemiyle değerlendirme yöntemlerinden bir tanesi kullanılsa dahi, işletmeler gerçekleşen gelirini ve fiili maliyetlerini kayıt altına alma ihtiyacını hissettikçe yönetimin çıkarları doğrultusunda birçok tarihi maliyet bilgilerinin hazırlanıp kaydedilmesine devam edilecektir. Bununla birlikte işletmelerin, sağlıklı cari rayiçler bulamadıkları sürece tarihi maliyet değerlendirme temeli esas alınarak finansal tabloların hazırlanmasını istemeleri kaçınılmaz bir gerçektir. Böyle hallerde, karma değerlendirme yönteminin kullanımı kaçınılmaz olmaktadır⁸⁶.

İtfa Edilmiş Maliyetiyle Ölçülen Finansal Araçlar

Aşağıdaki şartların sağlandığı ve değerlendirme yapılacağı durumda itfa edilmiş maliyet bedeli göz önüne alınmaktadır.

- Varlığın sözleşmeden doğan nakit akışının tahsiline ilişkin olarak elde tutulması,
- Sözleşme şartları finansal varlıkla ilgili, belirli dönemlerde yalnızca anapara ve anaparadan kalandan dolayı faiz ödemesini içeren nakit akışına sebep olması.

Dönemler halinde yapılan değerlendirme neticesi itfa edilmiş maliyet değeri ile ölçülebilen menkul kıymetlerin iskonto edilmiş maliyet değeri ile arasında oluşan fark, KGK tarafından hazırlanmış ve işletmelere tavsiye edilen “112 İtfa Edilmiş Maliyetle Ölçülen Finansal Varlıklar” hesabına kaydedilmektedir. Menkul kıymetlerden elde edilen faizler ise “661 Finansal Varlıklar Faiz Gelirleri” hesabının alacağına yazılarak izlenebilmektedir⁸⁷.

⁸⁶ Uluşan, H. (2008). “Değerleme Esasları ve Finansal Tabloların Niteliksel Özellikleri Açısından İncelenmesi”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 150.

⁸⁷Özulucan, A., Arslan, S., Keleş, D. (2017). “Menkul Kıymetlerin TMS 39 ve TFRS 9 Çerçevesinde Muhasebeleştirilmesi”, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(4), 244.

Gerçeğe Uygun Değer Değişimini Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtarak

Ekonomik değişiklikleri finansal tablolarda gösteriminde değişik kaynaklardan değişik dönemlerde, değişik fiyatlarla sahip olunan aynı varlıkların finansal tablolara aynı değerle gösterilmesi gerçeğe uygun değer olarak ifade edilmektedir⁸⁸.

Finansal varlıklar, gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak, sonraki muhasebeleştirme itfa edilmiş maliyetlerden ya da gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılıp ölçme şeklinde kategorilendirilmektedir.

- İşletmenin finansal varlık yönetiminde kullandığı iş modeli,
- Sözleşmeye bağlanmış finansal varlıkların nakit akışına ilişkin özellikleri.

Ticari alacaklar, içerikleri itibarıyla normal şartlarda itfa edilmiş maliyet değerinden ölçülmesi düşünülebilmektedir. Fakat ticari alacaklar mal ya da hizmet bedellerinin meydana geldiği işlem değeri üzerinden muhasebeleştirilmektedir. Ancak vadesi içinde tahsil edilmeleri ya da faktoring gibi işlemlerle nakde çevrilmeleri, iş modellemesi kapsamında elde tutulması hallerinde gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılıp ölçülenler kategorisinde sınıflandırılarak finansal tablolara alınmaları gerekmektedir⁸⁹.

Gerçeğe Uygun Değer Değişimini Kâr veya Zarara Yansıtarak

Gerçeğe uygun değer, TMS ve TFRS'lerde sıklıkla kullanılmasına rağmen, varlık ve borçların gerçeğe uygun değer ile ölçülmesi, değerlendirilmesi, finansal tabloların sunumu ile finansal tablo kullanıcılarına daha sağlıklı ve en anlaşılır şekilde bilgilendirilme yapılması amaçlanmıştır. Varlık ve borçların değerlendirilmesinde TMS/TFRS'lere göre, gerçeğe uygun değerlemenin kullanılması gerekmektedir. Gerçeğe uygun değerlerin tespitinde, varlıkların çeşidine göre değişik şekillerde tespit yapılabilmektedir. Alacaklarda gerçeğe uygun değer tespitinde indirim yapılmış maliyet değeri kullanılırken satılmaya hazır finansal varlıklar ile finansal varlıkları gerçeğe uygun değer ile değerlemede piyasa değeri esas alınmaktadır⁹⁰.

⁸⁸ Akgün, A.İ. (2011). "Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nda Şerefiye ve Gerçeğe Uygun Değer İlişkisi", *Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(2), 40.

⁸⁹ Fidan, M. (2019). "Ticari Alacaklarda Değer Düşüklüğü-TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının Basit Yaklaşımı ve Vergi Usul Kanunu Karşılaştırılması", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (81), 44.

⁹⁰ Akbulut, Y.Ö. (2008, 02-06 Mart). "Vergi Usul Kanunundaki Değerleme Hükümlerinin Türkiye Finansal Raporlama Standartları Kapsamında Değerlendirilmesi", *Muhasebe Uygulamaları ve Vergi Mevzuatı Sempozyumu, Antalya. Ankara: Ankara SMMM Odası Yayını No: 59*, 18.

Finansal varlıklar aşağıda yazılı iki şartı aynı anda sağlaması halinde, gerçeğe uygun değer değişimi, diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçümlenmektedir;

- Varlığın sözleşmeden doğan nakit akışının tahsiline ilişkin olarak yada satılması amacıyla elde tutulması,
- Sözleşme şartları finansal varlıkla ilgili, belirli dönemlerde yalnızca anapara ve anaparadan kalandan dolayı faiz ödemesini içeren nakit akışına sebep olması.

Finansal varlıklar, ilerleyen dönemlerde gerçeğe uygun değer çerçevesinde değerlendirilmekte. Değerleme neticesi meydana gelen değer artışı ya da azalışı gelir tablosunda kâr/zarara transfer edilmektedir⁹¹.

Ticari alacakları, itfa edilmiş maliyet bedeli ile ölçülen ya da gerçeğe uygun değer değişimini diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçümlenen şekilde sınıflandırmak mümkündür. Ayrıca, ticari alacak ve borçlar değişik şekillerde ölçümleyip bunlardan elde edilen kazanç ya da kayıpları değişik şekillerde finansal tablolarda gösterilmesinden kaynaklanan çelişkiyi ortadan kaldırarak ya da büyük oranda düşürmesi halinde, ticari alacağı geri döndürülemez mahiyette gerçeğe uygun değer değişimi, kar ya da zarara yansıtılarak ölçümlenen kategorisine konulabilmektedir⁹².

Değerleme Yöntemleri Arasındaki Farklılıklar

Para ve sermaye piyasası araçlarının sınıflandırılması, muhasebeleştirilmesi ve neticesinde oluşan değerlendirme farklarına ilişkin özet tablo aşağıdaki gibidir.

⁹¹ Özulucan, Arslan, Keleş, a.g.m., 2017, 242.

⁹²Özerhan, Y., Aslan, Ü. (2016). “Şeffaflık İlkesi Açısından Finansal Araçlarda Değer Düşüklüğünün Raporlanmasının Yeni UFRS 9: Finansal Araçlar Standardı Kapsamında Değerlendirilmesi”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 18(Özel Sayı: 1), 582.

Araç Türü	Sınıflandırma	İlk Muhasebeleştirme	Sonraki Dönemlerde Muhasebeleştirme	İşlem Maliyetleri	Değerleme Farkları	Değer Düşüklüğü
Vadeli Mevduat	G.U.D.Farkı Kâr ve Zarara Yansıtılan Finansal Varlık	Gerçeğe Uygun Değer	Gerçeğe Uygun Değer	Gider Yazılır	Kâr Zararda	Hesaplanmaz
Alım Satım Amacıyla Edinilen Finansman Bonosu	G.U.D.Farkı Kâr ve Zarara Yansıtılan Finansal Borç	Gerçeğe Uygun Değer	Gerçeğe Uygun Değer	Gider Yazılır	Kâr Zararda	Hesaplanmaz
Alım Satım Amacıyla Edinilen Hisse Senetleri	G.U.D.Farkı Kâr ve Zarara Yansıtılan Finansal Varlık	Gerçeğe Uygun Değer	Gerçeğe Uygun Değer	Gider Yazılır	Kâr Zararda	Hesaplanmaz
Vadeye Kadar Elde Tutmak Amacıyla Edinilen Hazine Bonosu	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Varlıklar	Gerçeğe Uygun Değer	Etkin Faiz Yöntemine Göre İtfa Edilmiş Maliyet	Gerçeğe Uygun Değere Dâhil Edilir	Kâr Zararda	Hesaplanır ve Bu Tutar Kâr Zararda Gösterilir
Satılmak Üzere Edinilen Finansman Bonosu	Satılmaya Hazır Finansal Varlık	Gerçeğe Uygun Değer	Gerçeğe Uygun Değer	Gerçeğe Uygun Değere Dâhil Edilir	Özkaynaklarda	Değer Düşüklüğü Tutarı Kâr Zararda Kaydedilir ve Varlığın Değerinde Meydana Gelen Artış Özkaynakda

Tablo 3.5. Değerleme farkları tablosu⁹³

3.4.6. Riskten Korunma

Tek bir korunma aracı için farklı risk pozisyonlarının ve korunma aracının korunan kalem olarak tanımlanmasının sağlanması şartıyla, birden fazla risk türü için tanımlanabilmektedir. Yapılan korunma işlemi ile gerçeğe uygun değer değişimini kâr veya zarar hesabına yansıtarak ölçülebilen türev olmayan finansal varlıklar ya da finansal yükümlülükleri koruma aracı olarak belirlenmesi durumunda, tanımlama yalnızca türev olmayan finansal aracın tamamı ya da bir bölümü için yapılmaktadır. Korunan ilgili kalemler, döviz kuru riskinden korunma amacıyla yapılan korunma işlemler hariç olmak üzere değişik korunma ilişkilerini içlerinde barındırabilmektedir⁹⁴.

⁹³ Kaya, 2013, 52.

⁹⁴ T.C. Resmi Gazete. (2019). Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun 03/01/2019 Tarihli ve 75935942-050.01.04 – [01/29] Sayılı Kararı 15/01/2019 Tarihli ve 30656 Sayılı 1.Mükerrer, 14.

Özellikle global şirketler farklı para birimlerine karşı finansal hedeflerini tutturabilmek için türev enstrümanlardan faydalanmaktadır. Ürün fiyatları ve döviz kurları zaman içerisinde değişime uğrarken gerekli riskten korunma anlaşmaları yapılarak hedeflenen bütçelerin minimum sapmaya uğraması sağlanmaktadır.

3.4.7. Beklenen Kredi Zararı

İşletme, TFRS 9’da anlatıldığı şekliyle ölçülebilen finansal varlık için kira alacağı, sözleşmenin varlığı ya da değer düşüklüğü kurallarının uygulandığı kredi taahhütlerinde ve finansal teminat sözleşmelerine ait beklenen kredi zararlarına karşılık ayrılması gerekmektedir. Değer düşüklüğü kurallarının temel hedefi, ilk kez finansal durum tablolarına kayıt edilmesinden sonra kredi riskinde kayda değer artışların meydana geldiği bütün finansal araçların bireysel veya toplu olarak geleceğe dönük olanları da dahil edilerek kabul edilebilir her türlü bilgilerde dikkate alınmak kaydıyla ömür boyu beklenen kredi zararları finansal tablolarda gösterilmesini sağlamaktır⁹⁵. Bu işlem yapılırken şirketin karşılık ayırması gereken kalemlerini tespit etmesi ve bu kalemlerin standartı destekleyecek şekilde oransal olarak uygulaması şeklinde yapılmaktadır.

3.4.8. Finansal Tablolardan Çıkarma

İşletme bilançoda kaydı yapılmış finansal varlık ve borçları bilanço dışı bırakılabilmesi; söz konusu varlık ile ilgili nakit akışına ilişkin sözleşmeden doğan hakkın vadesinin dolması yada finansal varlığın devredilmesi ve bu devir işleminin bilançonun dışarısında bırakmayı gerektirmesi durumlarında olmaktadır.

Önceden işletme bilançosuna kaydedilmiş finansal varlık ya da finansal borç, bilanço dışı bırakılması halinde teslim tarihi ya da işlem tarihi muhasebesi yönteminden bir tanesi esas alınmaktadır⁹⁶.

Finansal Varlıkların Mali Tablolardan Çıkarılması

Finansal varlıktan doğan nakit akışına ait sözleşme kapsamındaki hakların süresinin tamamlanması ya da standartta açıklandığı şekilde finansal varlığı başkasına

⁹⁵ T.C. Resmi Gazete. (2019). Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun 03/01/2019 Tarihli ve 75935942-050.01.04 – [01/29] Sayılı Kararı 15/01/2019 Tarihli ve 30656 Sayılı 1.Mükerrer, 14.

⁹⁶ T.C. Resmi Gazete. (2019). Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun 03/01/2019 Tarihli ve 75935942-050.01.04 – [01/29] Sayılı Kararı 15/01/2019 Tarihli ve 30656 Sayılı 1.Mükerrer, 5.

devretmesi ve devir işlemi finansal tablo dışarısında bırakma koşullarını gerçekleştirmesi durumunda bir işletme finansal varlığı, sadece aşağıdaki hallerde finansal tablo dışı bırakabilmektedir.

Finansal varlığa bağlı nakit akışının elde edilmesine imkan tanıyan sözleşme kapsamındaki hakları devir etmesi veya finansal varlığa bağlı olarak nakit akışının elde edilmesini imkan tanıyan sözleşmeye bağlı hakları elinde bulundurması ve ilgili paragraftaki koşulları sağlayan anlaşma dahilinde, nakit akışlarının alıcılara ödenmesi hususunda bir sorumluluk üstlenmesi durumunda işletme finansal varlığı devretmiş sayılmaktadır⁹⁷.

Finansal Yükümlülüklerin Mali Tablolardan Çıkarılması

Bir finansal yükümlülük ya da ilgili yükümlülüğün bir bölümü yalnızca, yükümlülüğün devre dışı kalması halinde, sözleşmede belirtilen yükümlülükleri yerine getirdiğinde, iptali durumunda ya da süresi dolduğunda, finansal durum tablosundan çıkarılmaktadır.

Hali hazırda var olan alacaklı ile borçlu arasında farklı koşullardaki borçlanma araçları takasa tabi tutulması durumunda, eski finansal yükümlülükler devre dışı kalmakta ve sonrasında oluşan yeni duruma göre ilgili finansal yükümlülüğün finansal tablolarda kaydedilmesi gerekliliğini göstermektedir. Yine, mevcut olan finansal bir yükümlülük koşullarının tamamının ya da bazı kısımlarında kayda değer değişiklikler olması durumunda önceki finansal yükümlülükle ilgili sorumluluğunun ortadan kalkması halinde yeniden düzenlenen sözleşme hükümleri doğrultusunda oluşan finansal yükümlülük finansal tablolarda gösterilmesi gerekmektedir⁹⁸.

3.5. BOBİ FRS 9. Bölüm Finansal Araçlar ve Özkaynaklar

Bağımsız denetim kapsamında olup Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını (TFRS) uygulamayan işletmeler tarafından Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) uygulanmaktadır.

⁹⁷ T.C. Resmi Gazete. (2019). Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun 03/01/2019 Tarihli ve 75935942-050.01.04 – [01/29] Sayılı Kararı 15/01/2019 Tarihli ve 30656 Sayılı 1.Mükerrer, 9.

⁹⁸ T.C. Resmi Gazete. (2019). Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun 03/01/2019 Tarihli ve 75935942-050.01.04 – [01/29] Sayılı Kararı 15/01/2019 Tarihli ve 30656 Sayılı 1.Mükerrer, 9.

3.5.1. Tanımlar

Finansal araç, işletmelerin finansal varlıklarının diğer işletmelerin de finansal yükümlülüklerinin ya da özkaynak araçlarının çoğalmasına sebep olan sözleşmeler olarak tanımlanmaktadır.

3.5.2. Finansal Varlık ve Yükümlülüklerle İlişkin Muhasebe İlkeleri

İşletmeler, finansal varlığı ya da finansal yükümlülüğü, sözleşme kapsamına taraf olduğu an itibarıyla kayıtlarına almaktadır. Buna ilişkin sınıflandırma aşağıdaki gibidir.

Alacaklar ve Borçlar

İşletmelerin, ticari olan ve ticari olmayan işlemlerinden kaynaklı oluşan alacakları ve borçları bu çerçevede değerlendirilmektedir.

Borçlanma Araçları

Bu kategorideki finansal varlık ve yükümlülüklerin ilk kayıtlarının yapılması esnasında, işlem maliyeti de hesaba katılarak işlem gördükleri fiyatlardan ölçülmektedir. İşlem maliyeti finansal varlık ya da yükümlülüklerin satın alınması, ihraç edilmesi veya elden çıkarılmasına ait ek maliyetler olarak tanımlanmaktadır. Aracılara yapılan ödemeler borçlanma araçlarına örnek gösterilmektedir⁹⁹.

Özkaynak Araçlarındaki Yatırımlar

Borsa ya da öteki piyasalarda işlem görmekte olan özkaynak kalemleri, ilk defa muhasebeleştirilirken işlem fiyatı üzerinden ölçülünerek işlem maliyeti üzerinden kâr ya da zarar hesabına yansıtılmaktadır. İlgili özkaynaklarla ilgili araçlar raporlamanın yapıldığı tarihte kayda alınması durumunda piyasa değerinden ölçülünerek ve meydana gelen değer farkları “Finansal Yatırımlar Değer Artış Kazançları” ya da “Finansal Yatırımlar Değer Azalış Zararları” hesaplarının kâr ya da zararlarına yansıtılmaktadır¹⁰⁰.

Diğer Finansal Araçlar

Stok, emtia veya maddi duran varlık benzeri finansal olmayan varlıklara ilişkin alım ve satım kapsamındaki çeşitli sözleşmeler finansal araç niteliğinde bulunmamaktadır.

⁹⁹ T.C. Resmi Gazete. (2017). Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ, Sıra No: 56, 29 Temmuz 2017 Tarih ve 30138 Sayılı Mükerrer, 53.

¹⁰⁰ T.C. Resmi Gazete. (2017). Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ, 29.07.2017 tarih ve 30138 Sayılı Mükerrer, 56.

Fakat bu kapsamda olan fiziki varlık alış ya da satışı kapsamındaki sözleşmelerin benzer özelliği olmayan riskleri alıcı ya da satıcıya yükleyen sözleşmeler diğer finansal araçlar çerçevesinde değerlendirilmektedir.

3.5.3. Değer Düşüklüğü

Finansal araçlarda değer düşüklükleri olabilmektedir. Raporlama dönemi sonunda bahse konu varlıkların değer düşüklüğü yaşamış olduğuna ilişkin gözlenebilir bir delil olup olmadığı değerlendirilmektedir. Değer düşüklüğü kapsamında gözlenebilir deliller bulunması durumunda, ticari alacaklar için değer düşüklüğü zararı “Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler” hesabına, diğer finansal varlıklar için ise değer düşüklüğü zararı “Finansal Yatırımlar Değer Azalış Zararları” hesabına yansıtılmaktadır.

3.5.4. Riskten Korunma Muhasebesi

İşletmeler riskten korunmak amaçlı korunma muhasebesi uygulayabilmektedir. Aşağıda belirtilen şartların hepsinin karşılanması durumunda korunma muhasebesi uygulanabilmektedir.

- Korunma ilişkileri belirlenmeli ve belgelendirilmelidir. Burada; korunulan riskler, korunan kalemler ve korunma araçları açık olarak tanımlanarak korunan kalemlerdeki risklerin neler olduğu belirtilmelidir.
- Standartta açıklanan riskler korunulan risklerdendir.
- Standartta açıklanan şartların sağlanması gerekir.
- Aracın risklere karşı etkili koruma sağlaması gerekmektedir. Korunma etkinliği, aracın gerçeğe uygun değerdeki veya nakit akışındaki değişimi, korunan kalemlerin gerçeğe uygun değeri veya nakit akışındaki değişimi karşılayabilme ölçüsüdür¹⁰¹.

3.5.5. Gerçekleşen Kredi Zararı

TFRS 9’da beklenen kredi zararına göre karşılık ayrılması kurgusu BOBİ FRS 9’da farklı şekilde değerlendirilmiştir. Vadeleri bir yıl veya daha kısa süreli alacaklar ile borçlar itibari değer ile değerlendirilmesiyle, VUK uygulamalarında isteğe bağlı olarak uygulanan reeskont uygulamasıyla sağlanan alacıklılıktan kaynaklı olan satın alım

¹⁰¹ T.C. Resmi Gazete. (2017). Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ, Sıra No: 56, 29 Temmuz 2017 Tarih ve 30138 Sayılı Mükerrer, 63.

gücünün kaybolması ya da borçluluktan kaynaklı satın alım gücündeki kazancın finansal tablolara yansıtılma olanaklarını ortadan kaldırmaktadır¹⁰².

3.5.6. Finansal Tablolardan Çıkarma

Finansal varlıklar işletmeler tarafından finansal tablolara alınabildikleri gibi sonrasında gerekli görülmesi halinde tablo dışı bırakılabilmektedir.

Finansal varlığın tablo dışı bırakılabilmesi için aşağıda belirtilen senaryolardan bir veya birkaçının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir;

- Finansal varlıkla ilgili nakit akışına ait sözleşme gereği oluşan haklara ait sürenin dolması veya bahse konu haklara sahip olduğunda,
- Sahip olunan finansal varlığa sahiplikten doğan risklerin ve getirilerinin bütününe yakınının devredilmesi halinde,
- Bir finansal varlıkla ilgili değer bir bölümünün veya hepsinin geri kazanımına ait kayda değer beklentinin kalmaması hallerinde,
- İşletmenin, elindeki finansal varlıktan kaynaklı bazı riskler ile getirileri elinde bulundurmasına rağmen varlık kontrolünün başkasına devredilmesi, devir alan tarafça varlığın tamamının üçüncü bir tarafa satılma yeteneğinin olması ve bahse konu satışın varlığın devredilmesine ait ek kısıtlamalar içermeksizin gerçekleştirilmesi hallerinde¹⁰³.

Finansal varlıklarda olduğu gibi finansal yükümlülüklerde de finansal tablo dışında bırakılma durumu olabilmektedir. Finansal bir yükümlülük ya da kısmi finansal yükümlülük, yalnızca söz konusu yükümlülüğün ortadan kalkması durumunda, başka bir anlatımla sözleşmelerde belirtilen yükümlülüğün yerine getirilmesi halinde, iptal edilmesinde veya zaman aşımı oluşması durumunda finansal tablolardan çıkarılmaktadır.

3.5.7. BOBİ FRS'nin Özkaynaklara Etkisi

BOBİ FRS uygulamayan firmalar aşağıda listelenmiş hususları bilançolarına hiç yansıtmadığından veya standartın gerektirdiği şekilde yansıtmadığından dolayı BOBİ

¹⁰² Özbirecikli, M., Kıymetli Şen, İ. (2018). "Bobi FRS'nin Muhasebe Uygulamalarına Getirdiği Değişiklikler: BOBİ FRS, TMS/TFRS ve Mevcut Muhasebe Sistemi Çerçevesinde Bir İnceleme", *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, (Nisan 2018, Özel Sayı), 483.

¹⁰³ T.C. Resmi Gazete. (2017). Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ, Sıra No: 56, 29 Temmuz 2017 Tarih ve 30138 Sayılı Mükerrer, 61.

FRS uygulanması durumunda bilanço hesapları pozitif veya negatif şekillerde etkilenmektedir.

- 1- *İlişkili taraf ve ters bakiyelerden kaynaklı sınıflandırmalar:* Bu kapsamda yapılan düzeltmelerde grup bazında toplam tutar değişirken, bilanço aktif ve pasif toplamında herhangi bir değişim gözlenmemektedir.
- 2- *Stok değer düşüklüğü karşılığı ayrılması:* Bu kapsamda yapılan düzeltmelerde aktif ve özkaynaklar gruplarında azalma gözlenmektedir.
- 3- *Sabit kıymet amortisman hesaplamaları:* Standart kapsamında amortisman hesaplarının yapılması neticesinde aktif ve özkaynaklar gruplarında artış veya azalma gözlenmektedir.
- 4- *Dönem vergi varlığı sınıflandırılması:* Standart dönem vergi varlığı hesaplarının yapılması neticesinde aktif ve özkaynaklar gruplarında artış veya azalma gözlenmektedir.
- 5- *Ertelenmiş vergi varlığı karşılığının ayrılması:* Bu kapsamda yapılan düzeltmelerde aktif ve özkaynaklar gruplarında artış veya azalma gözlenmektedir.
- 6- *Gider tahakkuklarının sınıflandırılması:* Bu kapsamda yapılan düzeltmelerde alt grup bazında toplam tutar değişirken, bilanço aktif ve pasif toplamında herhangi bir değişim gözlenmemektedir.
- 7- *Kıdem ve izin karşılıklarının düzeltilmesi:* Standart kapsamında kıdem ve izin karşılıkları hesaplarının yapılması neticesinde aktif ve özkaynaklar gruplarında artış veya azalma gözlenmektedir.
- 8- *Şüpheli alacakların kaydedilmesi:* Kesin bulgularla şüpheli hale gelen alacakların kaydedilmesi durumunda aktif ve özkaynaklar gruplarında azalma gözlenmektedir.

4. UYGULAMA ÇALIŞMASI

4.1. Literatür Taraması

Finansal Araçlar Standartlarıyla ilgili uluslararası ve ulusal düzeyde birçok kaynak bulunmaktadır. Bu kaynaklar aşağıdaki gibidir.

Uluslararası Literatürler

Engelmann, B. (2018). “*Calculating Lifetime Expected Loss for IFRS 9: Which Formula is Correct?*”. TFRS 9 finansal araçlara ilişkin yeni muhasebe kurallarına göre bankaların kredi portföylerinde beklenen zararlar için karşılık ayırmasını gerektirmektedir. Bir önceki düzenlemede mevcut olmayan bu gereklilik, bir kredinin ömrü boyunca beklenen zararı karşılamının gerekliliği bir kredinin kredi kalitesinde azalma durumunu göstermektedir. Çalışma sonucunda ulaşılan sonuca istinaden TFRS 9’ göre bu hesaplama nitel bir yöntemdir ve hiçbir açık formül veya kesin parametre tahmin yöntemi yoktur.

Slancheva, A. (2018). “*Impact of IFRS 9 on Financial Statements Of Banks*”. Çalışmada, Uluslararası Finans tarafından getirilen değişiklikleri analiz edilerek Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (TFRS) 9 Finansal Araçlar finansal varlıkların ölçümü ve sınıflandırılması amacıyla 2007-2008'deki mali kriz sonrası için uygulamıştır. Sonuç olarak, TFRS 9 ve yeni değer düşüklüğü yaklaşımı önemli değişikliklere yol açacağı, muhasebe ve işletme arasındaki entegrasyon ile ilgili mevcut süreç geçmiş için büyük miktarda veri işlemleri gerektireceği, bu sebeple TFRS 9’a göre "beklenen zarar" modeli uygulanması önerilmektedir.

Beerbaum, D., Piechocki, M. (2017). “*IFRS 9 for Financial Institutions–The Case for IFRS and FINREP Taxonomies–A Conceptual Gap Analysis*”. Bu çalışmada, TFRS 9'a göre açıklamalar 2018 yılında zorunlu hale geldiğinden, TFRS Vakfı tarafından halihazırda geliştirilmiş olan TFRS 9 için mevcut TFRS Taksonomisi, TFRS 9'un açıklamalar üzerindeki etkisini değerlendirerek, IASB tarafından yayınlanan TFRS 9 sınıflandırması ve Avrupa Bankacılık Kurumu (EBA) tarafından yayınlanan TFRS 9 üzerinde Finansal Raporlama (FinRep) sınıflandırması dikkate alınarak kavramsal bir boşluk analizi yapılmıştır. IASB, yatırımcılar açısından karar vermeyi, TFRS endüstriye yönelik bilinmezleri ön plana çıkarırken, FinRep ise bankacılıkla ilgili hususlarda kullanıcıları bilgilendirmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cefis, Luigi A. (2017). “*Testing for Convexity Relevance: An IFRS 9 Benchmark Cashflow Test Proposal*”. TFRS 9'a göre bir işletme, nicel bir değerlendirme yaparak, para unsurunun zaman değerinin değiştirilmesi, yani gözlemlenebilecek faizin modifikasyonu, örnek temel faiz oranları, ödeme yöntemi farklı olan tüm enstrümanlarda, yani dışbükeylikten etkilenen finansal araçları tespit edebilmektedir. Bu çalışma ile, ilgili finansal araçların etkinliğini değerlendirmek için kullanılabilir bir test hazırlanmıştır.

Gornjak, M. (2017). “*Comparison of IAS 39 and IFRS 9: The Analysis of Replacement, International Journal of Management*”. Çalışma kapsamında TFRS 9 ve TMS 32 karşılaştırılmıştır. Finansal krizlerin finansal raporlama standartlarına etkisinin olduğu, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB), finansal araçlar için yeni standart oluşturduğu ve bu kapsamda banka ve finansal kurumlar değişimden etkilenen önemli kuruluşlar olduğu sonucuna varılmıştır.

Bernhardt, T., Erlinger, D., Unterrainer, L. (2016). “*IFRS 9: The new rules for hedge accounting from the risk management's perspective*”. TFRS'nin riskten korunma muhasebesi kuralları kazanç ve giderlerin riskten korunma ilişkilerine ilişkin eş zamanlı olarak muhasebeleştirildiği, bu kurallar kazançların oynaklığında, riskten korunma ilişkisi yoluyla ekonomik olarak makul olmayan bir artıştan söz edilmekte, TMS 39'un finansal riskten korunma muhasebesi kuralları genellikle çok karmaşık ve kuruluşların risk yönetimi stratejileriyle uyumlu olmadığı, bu nedenle IASB Kasım 2013'te TFRS 9 uyarınca riskten korunma muhasebesi için yeni kurallar yayınlanmıştır. Çalışma bu değişimi incelemektedir. Muhasebeden kaynaklanan kısıtlamalar, standartlar muhtemelen risk yönetimi sürecinin operasyonel verimliliğini etkilediği, riskten korunma muhasebesinde değişiklikler risk yönetimi faaliyetlerini finansal tablolara daha yakından yansıtılmalarına izin verdiği, ancak TFRS 9'un daha esnek bir yaklaşım sunmuş olduğu, dolayısıyla TFRS 9'un ilkeye dayalı yaklaşımı finansal tablo kullanıcılarının risk yönetimi faaliyetlerini anlamalarında da yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bischof, J., Daske, H. (2016). “*Interpreting the European Union's IFRS Endorsement Criteria: The Case of IFRS 9*”. AB Tüzüğü, herhangi bir uluslararası muhasebe standardını (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, TFRS) ve yorumlamalar bölümünü (UFRYK) bağlayıcı olmadan önce üç kriter kümesi ile karşılamaktadır: 'gerçek ve adil bir görüş' kriteri, nitel kriterlerin listesi ve Avrupa kamu malı ölçütü.

Çalışma kapsamında bu 3 kriter Avrupa Muhasebe Hukuku ve akademik araştırmalar açısından incelenmiştir. Sonrasında finansal araçların muhasebeleştirilmesine ilişkin yeni TFRS 9 standardı bu kriterlere nasıl uygulanabileceği konusu araştırılmıştır. AB'nin, TFRS 9'un onaylanmasına karşı oy vermesi halinde alternatif olacak olan standartın TMS 39 olduğu ancak yazar tarafından TFRS 9'un kullanılması gerektiği belirlenmiştir.

Bonini, S., Dalocchio, M., Raimbourg, P., Salvi, A. (2016). *“Do Firms Hedge Translation Risks?”*. Çalışmada, dört yıl boyunca (2003-2006) 25 ülkede 622 şirketten oluşan bir örneklem kullanarak, çok uluslu şirketlerin eviri riskinden korunma stratejisi araştırılmıştır. şirketlerin önemli bir yüzdesinin (%47) eviri risklerini aktif olarak yönettiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda eviri riskinin, riskten korunma kararı şirketler tarafından uzun vadeli ve kalıcı bir seçim olduğu sonucuna varılmıştır.

Zoltán, Novotny-F. (2016). *“The Interaction of the IFRS 9 Expected Loss Approach with Supervisory Rules and Implications for Financial Stability”*. TFRS 9 beklenen kredi zararı (ECL) modelinin denetim kuralları ile etkileşimini incelemekte ve Avrupa Birliği'nde finansal istikrar için olası etkileri tartışılmaktadır. TMS 39'un maruz kalınan zarar yaklaşımıyla karşılaştırıldığında, TFRS 9 ECL modeli, düzenleyici beklenen kredi zararı ile daha yakından uyumludur ve daha yüksek değer düşüklüğü karşılıklarını barındırmaktadır. Sonuç olarak, beklenen zarar yaklaşımının uygulanmasının istenen faydaları sağlayıp sağlamayacağı, kuralların düzgün ve tutarlı bir şekilde uygulanıp uygulanmayacağına bağlı olacaktır. Bu da hazırlayıcıların, denetçilerin, icra organlarının ortak çabalarını gerektireceği sonucuna ulaşılmıştır.

Xu, X. (2016). *“Estimating Lifetime Expected Credit Losses Under IFRS 9”*. Çalışmada, mr boyu beklenen kredi zararları için bir tahmin erevesi sunulmakta, çok dönemli temerrüt olasılığını tahmin etme ve literatüründe köklü ereve “temerrüt vade yapısı”nın titiz bir tanımına dayandığı, bu nedenle ereve ve uygulama örnekleri ile çok sayıda modelleme strateji değerlendirilmiştir. Bankaların bu çerçevede basitleştirilmiş ve sofistike bir şekilde kolayca TFRS 9'u uygulayabilecekleri görüşü savunulmaktadır.

Beerbaum, D. (2015). *“Significant Increase in Credit Risk According to IFRS 9: Implications for Financial Institutions”*. Bu alışma, kredi riskinde önemli bir artış olduğunda tanım ve kavramlarla ilgili literatür araştırılmaktadır. Bu araştırma

makalesi özellikle yeni TFRS 9 modelinin köşe taşı olan alternatif değer düşüklüğü modellerini açıklayıp kullanıcıya sunmaktadır.

Gebhardt, G. (2015). *“Impairments of Greek government bonds under IAS 39 and IFRS 9: A Case Study”*. TFRS 9, G20 eleştirisine cevap veren yeni değer düşüklüğü kuralları getirmektedir. TMS 39, kredi zararlarının gecikmiş ve yetersiz tanınmasına neden olmaktadır. İçinde 2009-2011 dönemi için bir Yunan devlet tahvili vaka çalışması yapılmış ve Yunanistan'ın kredi notu keskin bir şekilde düştüğü belirlenmiştir. Bu çalışma bu düşüşün ihtiyatlılığını ortaya koymaktadır. TFRS 9 kapsamındaki değer düşüklüklerinin, beklenen kredi zararlarının daha erken muhasebeleştirilmesine neden olduğu, ancak TMS 39 değer düşüklüğü kuralları beklenen tutarın yeterli bir şekilde muhasebeleştirilmesini yasakladığı bu nedenle TFRS 9'un kullanılması önerilmektedir.

Hashim, N., Li, W., O'Hanlon, J. (2015). *“Expected-Loss-Based Accounting for Impairment of Financial Instruments: The FASB and IASB IFRS 9 Approaches”*. Bu çalışma, FASB ve IASB'nin finansal araçlarda değer düşüklüğünün ölçülmesi için beklenen zarar yöntemleri kredi zararlarından kaynaklanan ve kredi riskinin iki standart belirleyici tarafından geliştirilen farklı yaklaşımları açıklamaktadır. Ayrıca ikisi arasındaki farkların olası etkisini gösteren bilgi ana unsurları için ve bunlara karşı olan argümanlara yaklaşmakta ve özetlemektedir. FASB standartlarına göre yapılacak muhasebeleştirmede beklenen kredi zararının daha fazla olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Reitgruber, W. (2015). *“Methodological Thoughts on Expected Loss Estimation for IFRS 9 Impairment: Hidden Reserves, Cyclical Loss Predictions and LGD Backtesting”* IASB tarafından Temmuz 2014'te değer düşüklüğü için nihai muhasebe standartlarının yayınlanmasının ardından bankalar Basel 2'den sonraki bir sonraki önemli metodolojik zorluk ile karşı karşıya kalmıştır. Bu çalışmada metodolojik düşünceleri açıklamış ve altında yatan sorulara nasıl yaklaşılacağını gösterilmiştir.

Onali, E., Ginesti, G. (2014). *“Pre-adoption market reaction to IFRS 9: A cross-country event-study”*. Çalışmada, TFRS 9'a yönelik piyasa tepkisi Avrupa'daki 5.400'den fazla firma için incelenmiş ve tepki genel olarak olumlu bulunmuştur. Çalışmaya göre TFRS 9'un, özellikle daha zayıf hukuk kuralları ve yerel standartlar ile TMS 39 arasında daha küçük farklılıklar bulunan ülkelerdeki firmaların hissedarları için faydalı olacağı belirtilmiştir. Araştırma sonucu, yatırımcıların yeni düzenlemeyi

hissedarların servetinin artırılması ve desteklenmesi şeklinde algıladıklarını göstermektedir.

Huian, M. (2013). "*Accounting for Financial Assets and Financial Liabilities According to IFRS 9*". Son on yıldaki en tartışmalı muhasebe standartlarından olan TMS 39 "Finansal araçlar: tanıma ve ölçme" ve Amerikan muadilleri FAS 133 "Muhasebe türev araçlar ve riskten korunma faaliyetleri" ve FAS 157 "Gerçeğe uygun değer ölçümleri" yeniden yazılmasına karşın mevcut krizin başlangıcından bu yana kamuoyu tartışmalarının küresel odak noktası olmuştur. Son zamanlarda alınan güçlü eleştirilerin ardından, standart belirleyiciler, krizden kaynaklanan muhasebe konularını gözden geçirmiştir. Çalışma kapsamında alınan sonuçlar, IASB tarafından TFRS 9 "Finansal Araçlar"ın yayımlanması ve FASB tarafından finansal araçlara ilişkin bir risk taslağı yayınlanmasıdır. Makale kapsamında yeni kural, kavram ve ilkeler değerlendirilmiştir.

Barone, E., Gullkvist, B. (2012). "*Academic Literature Review: Interaction of IFRS 9 and Long-Term Investment Decisions*". Bu çalışma ile finansal bilgilerin sunum formatı yatırımcıların davranışlarını nasıl etkiler? Diğer Kapsamlı Gelir ile ilgili kazanç ve kayıplar ne kadar önemlidir? Geri dönüşümün artıları ve eksileri nelerdir? Muhasebe gereklilikleri yatırım stratejilerini nasıl etkiler? Uzun vadeli yatırımcıların yatırım stratejilerini hangi faktörler etkiler? Sorularının yanıtlarını araştırarak önerilerde bulunmaktadır.

Bamber, M., McMeeking, K. (2010). "*An examination of voluntary financial instruments disclosures in excess of mandatory requirements by UK FTSE 100 non-financial firms*". Bu çalışmanın amacı, raporlanan türevlerin içeriği ve bilgilerdeki mevcut literatür boşluğunu ele almaktır. Önceki çalışmalar, finansal araçlar ve türev finansal araçlara ilişkin yükümlülüklerin zorunlu raporlamaya ilişkin hatalarına odaklanmaktadır. Bu makale önceki çalışmalardan farklı olarak, firmalarda yer alan zayıflıkların uygunluğunun belirlenmesi, firmaların standarta aşırı uyduğu yerleri veya başka bir deyişle, firmaların standardın istediklerinden daha fazlasını gönüllü olarak açıkladıkları ve bunun gerekli olup olmadığı, marjinal bilgi veya başka bir amaca hizmet edip etmediği konusunu araştırmaktadır.

Hronsky, J. (2010). "*IFRS 9, Impairment And Procyclical: Is The Cure Worse Than The Disease?*". Küresel finansal krizin bir özelliği, TMS 39'un piyasa değer kaybının, dönemselliğe yol açan etkilerini artırma konusundaki gerçeğe uygun değer

muhasebesinin eleştirilmesidir. Buna karşılık Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, TFRS 9 Finansal Araçlar: İtfa Edilen Maliyet ve Değer Düşüklüğüne ilişkin bir taslak yayınlamıştır. Bu çalışma, karşılık ayırma ve çevrimdışılık konusundaki tartışmanın altında yatan kavramsal konuları ve IASB'nin karşılık ayırıcı bir karşılık ayırma modeline geçişin, zarar karşılıkları ayırma modeli yaklaşımındaki birtakım eksikliklerin üstesinden geleceği iddiasını incelemektedir.

Kholmy, K., Ernstberger, J. (2010). “*Reclassification of Financial Instruments in the Financial Crisis – Empirical Evidence from the European Banking Sector*”. TFRS çerçevesinde yeni bir seçenek kullanmanın belirleyicilerini ve sonuçlarını analiz etmektedir. TFRS finansal araçları gerçeğe uygun değer kategorilerinden kategorilere yeniden sınıflandıracak maliyet veya amortismanına tabi maliyetle ölçülmektedir. Birçok eleştirmen gerçeğe uygun değer muhasebesini devam eden mali krizin sonucu olarak görmektedir. Sonuç olarak gerçeğe uygun değer yaklaşımı daha yüksek bilgiyi gerektirdiğinden kullanmaktan kaçınılması önerilmektedir.

Bischof, J., Ebert, M. (2009). “*IFRS 7 Disclosures and Risk Perception of Financial Instruments*”. TFRS 7 kapsamında Finansal araçlar konusunda sunum yaparken ve açıklarken çok çeşitli raporlama seçenekleri bulunmaktadır. Davranış teorisine göre sunulan finansal araç yatırımcıların risk algılamasını etkilemektedir. Avrupa raporlama finansal araçlarının nasıl ve neden ölçüm kategorileri profesyonel olmayan yatırımcıların risk algılamasını nasıl etkilediğini deneysel olarak analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında “Risk algısı, yönetimin bir ölçüm kategorisi seçimi ile ilişkilidir” sonucuna ulaşılmıştır.

Bischof, J. (2009). “*The Effects of IFRS 7 Adoption on Bank Disclosure in Europe*”. Tarafından yapılan araştırmada, 28 Avrupa ülkesinde bulunan 171 banka incelenmiştir. 2007 yılında yürürlüğe giren TFRS 7'nin onaylanması ile, Avrupa banka açıklamaları düzenlemesi önemli ölçüde değişmiştir. Sonuçlar standart içeriğinin yanı sıra zorunluluğunun da bulunmasıyla birlikte açıklama kalitesinin arttığını göstermektedir. Sonuç olarak, bankacılık denetimi alanında daha fazla uyumlaştırma çalışmasının yapılması önerilmektedir.

Fiechter, P. (2009). “*Reclassification of Financial Assets Under IAS 39: Impact on European Banks' Financial Statements*”. Finansal krize yanıt olarak IASB, 13 Ekim 2008 tarihinde, TMS 39'da kuruluşların alım satım amaçlı elde tutulan türev olmayan finansal varlıkları ve satılmaya hazır finansal varlıkları yeniden sınıflandırmasını

sağlayan bir değişiklik yayınlamıştır. Bu makalede, TMS 39 ve TFRS 7'ye uygulamalarına ilişkin verilerin toplanması ve analizinin yapılarak finansal varlıklar yeniden sınıflandırarak TFRS uygulayan 219 Avrupa bankasının 2008 finansal tabloları üzerindeki etkileri incelenmiştir.

Lopes, Patrícia T., Rodrigues, Lúcia L. (2007). “*Accounting for financial instruments: A comparison of European companies' practices with IAS 32 and IAS 39*”. STOXX 50 endeksindeki şirketlerin yıllık raporlarını analiz etmek için hazırlanmıştır. Finansal araçlara ilişkin muhasebe uygulamaları ve bunların ölçümle karşılaştırılması, TMS 32 ve TMS 39'da belirtilen sunum ve açıklama gerekliliklerine göre yapılmıştır. 120 kategoride toplam 370 soruya alınan yanıt ve bunların içerik analizi uygulama şirketlerinin yıllık raporlarına uygulanmıştır. Sonuçlara göre şirketlerin finansal muhasebe ve türev araçların açıklanması açısından oldukça uzun bir zamana ihtiyacı bulunmaktadır. Sonuç olarak, şirketlerin hemen hemen yarısı değerlemede gerçeğe uygun değer yaklaşımını kullandıkları görülmüştür.

Ulusal Literatürler

Akçin, O., Kıymetli Şen, İ. (2019). “*Özkaynak Yatırımlarının UFRS 9 Finansal Araçlar Standardı Uyarınca Muhasebeleştirilmesi*”. Bu çalışma ile özkaynak yatırımlarının TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı uyarınca muhasebeleştirilmesi incelenmiştir. TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı kullanılarak özkaynak yatırımlarını finansal tablolarda gösterirken gerçeğe uygun değer kullanılması gerektiğinin altı çizilmiştir, Türkiye’de bunun nasıl yapılacağı, yatırımcıya nasıl bir yük getireceği hususları ile ilgili standart koyucular tarafından uygulayıcıların işini kolaylaştıracak şekilde düzenlemelerin yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Fidan, M. (2019). “*Ticari Alacaklarda Değer Düşüklüğü–TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının Basit Yaklaşımı ve Vergi Usul Kanunu Karşılaştırılması*”. Çalışmada, ticari alacaklarda değer düşüklüğü–TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının basit yaklaşımı ve Vergi Usul Kanunu karşılaştırılması yapılmıştır. TFRS 9 ile birlikte gelen kriter ve testlerin sınıflandırma aşamasında ne şekilde kullanılması gerektiği açıklanmıştır. VUK’un şüpheli alacaklarda karşılık ayırma yaklaşımlarıyla TFRS 9 Finansal Araçlar standardına göre basit yaklaşım modelleri aralarında; giderlerin kaydedilme dönemleri, giderlerin kaydedilme koşulları, karşılık giderinin hesaplanma yöntemleri, ticari bir alacağın teminata bağlı olarak gider hesaplamasına olan etkisi, borçlunun kimlikleri konularında farkların olduğu sonucuna varılmıştır.

Gökgöz, A. (2019). “*TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı Çerçevesinde Ticari Alacaklara İlişkin Beklenen Kredi Zararlarının Tespiti ve Muhasebeleştirilmesi*”. Bu çalışmada, TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı çerçevesinde ticari alacaklara ilişkin beklenen kredi zararlarının tespiti ve muhasebeleştirilmesi incelenmiştir. Bu çalışmada, TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı kapsamında ticari alacaklara ait kredi riskinin belirlenme esasları, kredi riskine bağlı beklenen kredi zararlarının hesaplanması ve kredi zararının muhasebeleştirilmesi açıklanmıştır. Ticari alacaklarda kredi riski ile ilişkilendirilerek hesaplanan beklenen kredi zararı ile ilgili olarak, zarar karşılıklarının kar ya da zarar tablolarıyla ilişkilendirilmesinin gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

Sultanoğlu, B. (2019). “*Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve: Değişiklikler ve Karşılaştırmalar*”. Bu çalışmada, kavramsal çerçevenin oluşturulma sürecinde Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) ve Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB)’nin çalışmaları ile “Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve” hakkında bilgiler verilmiş, revize kavramsal çerçeve ile getirilen değişiklikler ve güncellemeler gerekçeleriyle birlikte ve mevcut kavramsal çerçeve ile karşılaştırmalı bir şekilde ele alınarak incelenmiştir. Revize kavramsal çerçeve kapsamında muhasebe politikaları, varlıklar, borçlar, gelir ve gider hesaplamalarında ve varlık ve borçların finansal tablolarda gösterimi ve finansal tablo dışı bırakmada yeni yöntemler getirdiğinden, işletmelerin ve kullanıcıların getirilen değişikliklere uyum sağlamalarının önemli bir husus olduğu sonucuna varılmıştır.

Tuğay, O., Arısoy, K. (2019). “*Finansal Araçların TMS/TFRS ve BOBİ FRS Çerçevesinde Muhasebeleştirme Esaslarının Karşılaştırılması*”. Çalışmada, Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) seti içerisinde TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme Standardı, TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı ve Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standartlarının (BOBİ FRS) finansal araçlar ile ilgili düzenlemeleri incelenmişlerdir. Çalışma kapsamında standartlar karşılaştırılmış mali tabloların gerçeğe uygun olarak hazırlanmasının önemi, BOBİ FRS ve TFRS 9 standartlarına göre muhasebeleştirmelerdeki TFRS 9’a göre finansal varlıkların işletmelerin kullandığı iş modeli ve finansal varlığın sözleşmeye bağlı nakit akışlarına ilişkin özellik kriterleri kullanılırken, BOBİ FRS’de ise daha basit şekilde alacak ve borçlar, borçlanma

araçları, özkaynak araçlarına ilişkini yatırım ve diğer finansal varlıklar kullanılmakta olduğu sonucuna varılmıştır.

Canöz, B. (2018). “*Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi*”. Bu çalışmada Türkiye Muhasebe Standartlarına göre finansal araçların muhasebeleştirilmesi incelenmiştir. Çalışmada son yıllarda küreselleşme ile birlikte işletmeler tarafından kullanılan türev araçlar olan forward, futures, swap ve opsiyon sözleşmeleri hakkında bilgiler verilerek, türev araçların muhasebeleştirilmesinde karşılaşılan sorunlar, 32 ve 39 nolu Türkiye Muhasebe Standartları kapsamında muhasebeleştirilme esasları ve önemi açıklanmıştır. TMS 32 ve TMS 39’a kapsamında muhasebeleştirilen türev araçların gerçek bir ekonomik hareket oluşturmaması sebebiyle nazım hesaplarda gösterilmesi gerektiği ve kullanılan türev araçların uluslararası muhasebe standartlarında belirlenen esaslara göre raporlanmasının gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

Fidan, M. (2018). “*IFRS 9 Finansal Araçlar Standardına Göre Finansal Varlıkların Sınıflandırılması ve Sınıflandırmada Kullanılan Testler/Kriterler*”. Bu çalışmada, IFRS 9 Finansal Araçlar Standardına göre finansal varlıkların sınıflandırılması ve sınıflandırmada kullanılan testler/kriterleri incelemiştir. Araştırması ile IFRS 9 Finansal Araçlar Standardı kapsamında gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak sınıflandırılmış olan finansal varlıklar ile gerçeğe uygun değer değişimi kâr zarara yansıtıldığı durumda finansal varlıklarda gerçeğe uygun değer değişimi büyük olacağından finansal tablolarda oluşacak değişimlerin de büyük olacağı sonucuna varılmıştır.

Fidan, M. (2018). “*IFRS 9 Finansal Araçlar Standardına Göre Satın Alındığında veya Oluşturulduğunda Kredi-Değer Düşüklüğüne Uğramış Finansal Varlık Yaklaşımı*”. Bu çalışmada, IFRS 9 Finansal Araçlar Standardına göre satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğüne uğramış finansal varlık yaklaşımını incelemiştir. Bu çalışmada, TFRS 9 Finansal Araçlar standartları ile getirilen yenilikler açıklanmış, IFRS 9 Finansal Araçlar Standardına göre beklenen kredi zararı modeli ile satın alımında veya meydana geldiğinde kredi-değer düşüklüğü içeren finansal varlıklar için ömür boyu beklenen kredi zararı hesaplanması gerektiği, IAS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardı kullanıldığında değer düşüklüğüne göre daha fazla değer düşüklüğü zararı karşılığı ayrılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Karadağ, G. (2018). “*UFRS Finansal Araçlar Standartları Çerçevesinde Riskten Korunma Muhasebesi ve Bir Uygulama*”. Bu çalışmada, TFRS Finansal Araçlar Standartları çerçevesinde riskten korunma muhasebesi hususunu uygulama yaparak incelemiştir. Bu çalışmada, riskten korunma muhasebesinde farklı dönemlerde rapor altına alınan kazanç ve kayıpları, tutarsızlıkları yok ederek daha açık bir muhasebe kaydı oluşturmak, TFRS finansal araçlar standartları kapsamında riskten korunma muhasebesini ve işletmelerdeki kayıt çelişmesini ortadan kaldırmak maksadıyla geliştirilmiş TFRS 9 Finansal Araçlar Standartları gereğince getirilen yenilikler ve TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardından farklılığını ortaya koymak , ayrıca her iki standart içinde geçerli olan finansal raporlamalarda her zaman tarafsız olunması, herkesçe anlaşılacak şekilde kayıtların yapılmasının sağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Meriç, S. (2017). “*Finansal Risklerden Korunma Muhasebesi*”. Bu çalışmada, finansal riskler anlatılmış, türev finansal araçların riskten korunma amaçlı olarak kullanımına, işletmeler açısından riskten korunma amaçlı olarak kullanılmalari halinde kendilerine ve piyasalara ne gibi faydalar sağlayacakları, işletmelerin türev finansal araçlara taraf olmaları durumunda ne gibi yükümlülüklerin altına girdikleri ve bu araçlara taraf olmaları halinde işletmelerin bu araçlardan ne gibi haklar sağlayacakları, işletmelerin türev finansal araç kullanarak gerçekleştirdikleri riskten korunma faaliyetlerinden elde ettikleri kazanç ya da kayıplar, riskten korunma muhasebesi esasları açısından incelemiştir. Risk yönetimine ilişkin bilgi sisteminin kurulmasının gelecekte etkili risk yönetim stratejileri geliştirmeyi sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

Aydın, G. (2016). “*Finansal Tablolarda Finansal Varlıkların Değerlemesi: Vergi Usul Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları Açısından Karşılaştırılması*”. Bu çalışmada “TMS 32 Sunum Standardı”, “TMS 39 Muhasebe ve Ölçme Standardı”, “IFRS 7, IFRS 9 Açıklama Standardı” kapsamında finansal araçlar ve finansal varlıkların sınıflandırma, ölçme, değerlendirme ve muhasebeleştirme açısından finansal varlıklardaki farklılıklar, Türk Vergi Usul Kanunu ve TMS/TFRS’ye göre muhasebe kayıtlarının nasıl yapılacağı açıklanmıştır, VUK göre banka mevduatı mukayyet değerle değerlendirirken, TMS 32’ye göre ise gerçeğe uygun değerle değerlendirilmekte, VUK’a göre çekler reeskonta tabi tutulmazken, TMS’ye göre gerçeğe uygun değerle değerlendirilmekte, VUK’a göre senettin üzerinde yazılı faiz oranı alınırken, TMS’de ise güncel piyasadaki faiz oranı kullanıldığı, dolayısıyla Uluslararası Finansal Raporlama

Standartları ve Vergi Usul Kanunu arasında değerlemeye ilişkin kullanılan ölçüm yöntemi farklılıkları bulunduğu, bu nedenle farklılıkların ortadan kaldırılarak uyumunun gerçekleştirilmesinin yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.

Ertürk, S., Uçar, M., Günay, Y., Bilginer, M. (2016). “TMS 32 – Finansal Araçlar: Sunum”. Çalışmada, Türkiye’de finansal araçlar ile ilgili olarak, TMS 32’nin amacı, kapsamı, standardın getirdikleri, muhasebeleştirilmesi ve kavramsal çerçeve incelenmiştir. TMS 39, TFRS 9 ve TFRS 7 ile karşılaştırma yapılarak TMS 32 kapsamında işletmelerin netleştirme işlemini yapabilecekleri, bunun için hakkın varlığı, buna sahip olmak ve neticede borcun ödenmesinin eşgüdümlü olacak şekilde ödemesinin yapılması gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

Fındık, H. (2016). “Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde Finansal Varlıkların Muhasebeleştirilmesi”. Bu çalışmada öncelikle TFRS 9 ve diğer finansal araçlar standartları üzerinden finansal varlıkların sınıflandırması, ölçümlenmesi, muhasebeleştirilmesi, değer düşüklüğü, açıklama ve sunum bilgilerine ait ilke ve kurallar ele alınarak muhasebeleştirme uygulamaları ile neticede IFRS 9’a göre değer düşüklüğünü, itfa edilmiş maliyeti üzerinden ve GUD farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen finansal varlıklar için kullanılabileceği hususlarını açıklanmıştır. Değer düşüklüğü yöntemini kullanarak yapılacak belirsizlik ölçümlemesinin gelişmekte olan ülkeler açısından artı bir maliyet oluşturacağı, bununda işletmeler açısından bazı zorlukları beraberinde getireceği sonucuna varılmıştır.

Kayar, Ö. (2016). “Türkiye Muhasebe Standartları Kapsamında Finansal Araçlar ve Muhasebeleştirilmesi”. Bu çalışmada, finansal araçlara ilişkin Tam Set TFRS ile KOBİ TFRS kapsamında yayınlanmış olan standartları detaylı olarak incelemiş, aralarındaki farklılıkları tespit ederek finansal araçlara ilişkin standartların Tekdüzen Hesap Planı’na göre yapılan muhasebe uygulaması ile arasındaki farklılık ve benzerlikleri ortaya koymuştur. Buna göre, TDHP’de finansal araçlar muhasebeleştirilirken her araç için farklı hesap kalemi kullanılırken, Tam Set TFRS ve KOBİ TFRS’de ise finansal araçlar edinim amacına göre gruplandırılarak muhasebeleştirilmektedir. Tam Set TFRS’ye göre finansal varlıklar dört farklı sınıflandırmaya tabi iken KOBİ TFRS’de ise iki grupta sınıflandırılmaktadır. Tam Set TFRS ile KOBİ TFRS arasında genel manada benzerlikler vardır, ancak TDHP ile ilgili uygulamalar ile standartlar arasında bazı benzerlikler olmasına rağmen özellikle

vade işlemler ile ilgili farklar bulunmaktadır. Neticede, TDHP'nin uluslararası kabul gören standartlarla uyumlu hale getirilmesinin faydalı olacağı sonucuna varılmıştır.

Kaya, Ö. (2015). *“Uluslararası Standartlar Çerçevesinde Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi; UFRS 9 ve 2008 Küresel Krizi Sonrası Gelişmeler”*. Bu çalışmada "Uluslararası Standartlar Çerçevesinde Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi; TFRS 9 ve 2008 Küresel Krizi Sonrası Gelişmeler" üzerinde durularak, Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları kapsamında finansal araçların muhasebeleştirilmesi ve finansal varlıklar konusu detaylı olarak açıklanmıştır. Ayrıca, Türkiye'deki finansal araçlar konusunda yapılan yasal düzenlemeler ile VUK ve TMS uygulamalarının finansal tablolara etkileri açıklanarak, muhasebeleştirmelerde gerçeğe uygun değer yönteminin kullanılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Kaya, Gamze A. (2015). *“Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları'na Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi”*. Çalışmada, "Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları'na Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi" incelenmiş, TMS ve TFRS kapsamında finansal araçların muhasebeleştirilmesi ile finansal varlıklar konusu ayrıntılı bir şekilde açıklanarak gerçeğe uygun değer, itfa edilmiş maliyet ile değerlemenin önemi anlatılarak, neticede TMS/TFRS'lerin Tekdüzen Hesap Planı ile uyumunun yetersizliğinden dolayı hesap planlarında TMS/TFRS ile uyumlu hale getirecek değişikliklerin yapılmasının gerekliliğini ortaya koyulmuştur.

Altunal, I. (2015). *“Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesine Yönelik Politikalar: BIST Mali Sektörde Bir Araştırma”*. Çalışmada, finansal araçların muhasebeleştirilmesine yönelik politikalar ve BIST mali sektörü incelenmiş, Borsa İstanbul endeksinde mali sektörde işlem gören şirketlerin finansal araçlarla ilgili muhasebe politikası açıklama seviyesini tespit etmek,

Finansal araçlarla ilgili muhasebe politikalarının açıklanma seviyelerini belirlemek ve sektörün finansal araçlarla ilgili geliştirdiği politikalara etki eden hususları ortaya koyup diğer standartlarla olan uyum açıklanmıştır. Sonuç olarak, şirketlerin muhasebe politikalarına ilişkin açıklama seviyesi %70 ile finansal araçların muhasebeleştirmesine ilişkin politikalar ve %69,8 ile de gerçeğe uygun değer tespitine ilişkin politikalar olduğu tespit edilmiştir.

Zaif, F., Torun, S. (2015). “*Bileşik Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi IAS-32 Kapsamında Finansal Tablolarda Sunumu*”. Bu çalışmada bileşik finansal araçların muhasebeleştirilmesi, IAS - 32 kapsamında finansal tablolarda sunumu incelenmiş, PDT veya DET şeklinde ihraç edilen bileşik finansal araçların ilk muhasebeleştirilmesi ve sonraki dönemlerde değerlemesi ve raporlamasına ilişkin özellikli uygulamalar örnekleriyle anlatılarak, standartlarda yer alan hususların uygulamada nasıl kullanılacağı açıklanmıştır.

Abdioğlu, H., Kılıç, Burcu İ., Güneş, S. (2014). “*Temel Finansal Araçların KOBİ TFRS, Tam Set TFRS ve Türk Vergi Mevzuatı ile Karşılaştırmalı İncelenmesi ve Muhasebeleştirme Örnekleri*”. Bu çalışmada, finansal araçları Türk Vergi Mevzuatı, Tam Set TFRS ve KOBİ TFRS karşılaştırma örnekleri verilmiş ve buna ilişkin muhasebeleştirme kayıtları açıklanmıştır. Bu çalışmayla varılan sonuç, temelde standartların benzerlik gösterdiği, VUK ile Standartlar arasında ise farklılıkların bulunduğu, farklılığın nedeni ise vergi kanunlarının muhasebeye ilişkin düzenlemelerinde vergilendirmeyi esas almaları iken; standartların ise işletmenin mali yapısını tarafsız ve doğru bir şekilde paydaşlara sunma isteği olarak gösterilebilir.

Akgemci, A. (2014). “*Finansal Borçlanma Araçlarının TFRS 9 Kapsamında Değerlemesi ve Vergi Yasalarının Değerleme Hükümleriyle Karşılaştırılması*”. Bu çalışmada, işletmelerin finansal tablolarında yer alan finansal borçlarının dönem sonunda TFRS 9 nolu muhasebe standartlarında yer alan değerlendirme ölçüleri ile değerlendirilmesi ve bu değerlendirme işlemleri sırasında muhasebe tutarsızlığı kavramının önemi açıklanmış, finansal borçlar ve bu borçların ölçülmesiyle ilgili bilgiler ile İMKB de işlem gören şirketlerle ilgili yaptığı incelemede tümünün TFRS 9 uygulamadıkları, bununla birlikte muhasebe tutarsızlığı kavramını da dikkate almadıklarını tespit edilmiştir. Neticede, borsada işlem gören şirketlerin gerçekçi finansal raporlama yapmaları için finansal borçlarını sınıflandırıp ölçülmesi bağlamında TFRS 9 standardı olan gerçeğe uygun değer yaklaşımını kullanarak muhasebe tutarsızlığını azaltabilir ya da tamamen ortadan kaldırma adına tercih etmeleri gerektiği sonucuna varılmıştır.

Ceran, Y., Öz, M. (2014). “*TMS-32, TMS-39 ve TFRS-7, TFRS-9 Kapsamında Finansal Araçlar: Sunum, Muhasebeleştirme, Ölçüm ve Açıklamalar Standardına İlişkin Bir İnceleme*”. Bu çalışmada, TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum, TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme ve TFRS 7 Finansal Araçlar:

Açıklamalar ve TFRS 9 Finansal Araçlar Standartları incelenmiştir. Bu standartların farklı işletmelerin kayıtlarındaki tutarsızlıkları giderme gayesiyle geliştirildikleri, TMS 39 ile finansal tablo kullanıcıları açısından finansal araçların sınıflandırılma ve ölçümlenmenin basitleştirildiği, TFRS 7 ile kamuoyunu bilgilendirme amaçlı dipnotların belirlendiği ve TMS 32 ile TFRS 9 standartlarıyla da finansal varlık ve borçlara ilişkin finansal araçların kayıtlanması, ölçülmesi ve sunumuna ilişkin kuralların belirlenmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dızman, Ş. (2014). “*Türev Finansal Ürünlerin; Türkiye Muhasebe Standartları (TMS), Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ve Yeni Hesap Planı Taslağı Kapsamında Muhasebeleştirilmesi*”. Bu çalışmada, ticari borçlar ve ticari alacaklar açısından vade kavramı üzerinde durularak muhasebe kayıtlarının mevzuat çerçevesinde tutulmasının önemi açıklanmıştır. Ayrıca, Türev Finansal Ürünler olan Forward, Futures, Opsiyon ve Swap sözleşmeleri ile ilgili fiyatın artması ve azalması durumlarına göre örnek oluşturması bakımından iki şekilde muhasebe kaydı yapılarak uygulayıcı ve kullanıcıların mevzuata uygun muhasebe kayıtlarını nasıl tutulacağını açıklamıştır.

Güleryüz, M. (2014). “*Finansal Araçların Vergi Usul Kanunu ve Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları'na Göre İncelenmesi*”. Bu çalışma kapsamında muhasebe ve muhasebe standartları hakkında genel bilgiler verip sonrasında muhasebe standartlarının oluşma evreleri açıklamış, devamında Türkiye’de ve gelişmiş ülkelerde muhasebe standartlarının oluşumu ve gelişimi hakkında tarihsel gelişimi açıklanmıştır. Bununla birlikte TMS’ler hakkında genel bilgiler vererek sonrasında TMS’lerin uyumlaştırılma çalışmaları ve bu çalışmaların gerekliliğine değinmiştir. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği”, “Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve” ve “Kamu Gözetimi Muhasebe ve Standartları Kurumu Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi” irdelenerek finansal tabloların hazırlanması ile ilgili açıklamalar yapılarak, Türk Vergi Mevzuatı ve TMS/TFRS’lerde bulunan ölçüm ve değerlendirme kriterleri karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak, TMS/TFRS’ye baz alarak finansal tabloları düzenleyecek işletmelerin daha basit ve anlaşılır olan TFRS 9 standartlarına göre muhasebeleştirmelerini yapmaları önerilmiştir.

İşseveroğlu, G. (2014). “*TMS 39 Kapsamında Finansal Varlıkların Sınıflandırılması ve Değerlemesi: Borsa İstanbul 100 Endeksindeki Şirketlerin Uygulamaları*”.

Çalışmada, TMS 39 kriterleri dikkate alınarak gerçeğe uygun değerle değerlendirme ve raporlamalar hususu Borsa İstanbul 100 endeksindeki şirketlerine uyarlanarak finansal araçları araştırmıştır. Bu gayeyle, BIST 100 endeksine dahil finans sektöründe bulunan şirketler dışında imalat sanayi, spor, sağlık, eğitim, haberleşme, ulaştırma, depolama, toptan ve perakende ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren 56 firmanın finansal tabloları 2005-2012 seneleri için inceleyerek, neticede gerçeğe uygun değer yaklaşımının kullanılması halinde bu durum bazı hallerde realize olmayan kâr veya zararın kayda alınmasını gerektireceğinden paydaşların tamamını direkt ya da dolaylı yoldan etkileyebileceği sonucuna varılmıştır.

Karaca, N., Hacıhasanoğlu, T., Demirci, Ş.D. (2014). “*TMS 39 ve TFRS 9 Standartları Kapsamında Endeks Opsiyon Sözleşmelerinin Muhasebeleştirilmesi- BIST 30 Endeks Opsiyon Sözleşmeleri Örneği*”. Çalışmada, TMS 39 ve TFRS 9 Finansal Araçlar Standartları kapsamında vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası’nda işlem gören endeks opsiyon sözleşmelerine ait yapılması zorunlu işlemler ve bunlara ilişkin muhasebeleştirmeler ve Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası’nda (VİOP) en büyük işlem hacmine sahip olan BIST 30 endeks opsiyon sözleşmeleri ile benzer kurgu yapılarak örnek uygulama üzerinden sözleşmelere ait muhasebeleştirmelerin nasıl yapılacağı açıklanmıştır.

Akkuş, Hilmi T. (2013). “*Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi Ve Mali Tablolara Etkisi*”. Bu çalışmada finansal araçlarla ilgili standartlar incelenmiş olup muhasebe standartları kapsamında finansal araçların sınıflandırılması, muhasebeleştirilmesi, değerlendirilmesi ve finansal tablolara etkisi incelenmiştir. TDHP’ye ve TMS/TFRS’ye göre hazırlanan finansal tabloların karşılaştırılması sonucu her iki standarda göre düzenlenen finansal tablolar arasında hem mutlak hem de oransal bazda farkların olduğunu tespit etmiştir. TMS/TFRS’ye göre hazırlanan finansal tablolardaki bu farklılıklar; kayda alma, değerlendirme, açıklayıcı bilgi sunma ve bunların sonucu olarak da finansal analize etkisinden kaynaklanmakta olduğu, ortaya çıkan bu farklar, finansal tablolardaki yansımalarına göre karar vericiler açısından önem arz ettiği sonucuna varılmıştır.

Bal, Emine Ç. (2013). “*Türkiye Finansal Raporlama Standardı – 9 Finansal Araçlar Standardına Göre Finansal Araçların Sınıflandırılması ve Uygulama Örnekleri*”. Bu çalışmada; TFRS 9 Finansal Araçlar Standardına göre finansal araçların sınıflandırılması incelenmiş, hisse senedi alım/satımı yapılarak gerçeğe uygun

değerindeki olumlu ya da olumsuz farkın kâr ya da zarar hesaplarına nasıl kaydedileceği, alım satım amacı olmaksızın özkaynağa dayalı bir finansal araca yatırım yapılması halinde gerçeğe uygun değerinde ileriki tarihlerde oluşacak değişiklikler ve tahvilin işletmece alım tarihindeki maliyeti ile gelecekte tahvilden sağlanacak nakdi girdisine eşitleyen ıskonto oranı hesaplanarak, bu kapsamda bulunan her döneme ait faiz geliri, tahsil edilen faiz kaynaklı nakdi girişleri ve tahvilin her yıl sonundaki maliyetlerini gösteren itfa edilmiş maliyet tablosu oluşturularak, tahvilin her yıl sonunda değerlemesine ait muhasebe kayıtları gösterilmiştir.

Bal, Emine Ç., Öztürk, V. (2013). “*Türkiye Muhasebe Standardı TMS- 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm*”. Bu çalışmada, TMS- 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm hususları incelenmiş, yabancı para ile bir maddi duran varlık alımı ve bu varlığın alımına ilişkin gelecek dönemde yapılacak dövizli ödemelerden oluşacak nakit akış riskinden korunmak gayesiyle forward türünde bir sözleşme örneklendirilmiştir. Forward sözleşmesi yapılırken, TMS 39 Standardıyla uyumlu olacak şekilde bilançoda ana hesaplarda türev finansal varlık olarak duran varlıklarda gösterilmiş, sözleşme müddetince dönem sonu sözleşmenin piyasa değerinin (gerçeğe uygun değer) belirlenmesi gayesiyle değerlendirme neticesi meydana gelen değerlendirme farkları da bilançonun öz kaynaklarında gösterilerek sözleşme neticesi meydana gelen net değerlendirme farkına ilişkin iki farklı yöntemle muhasebeleştirilebileceği açıklanmıştır.

Ayçiçek, F. (2011). “*TMS 39 Çerçevesinde Bir Finansal Araç Olarak Tahviller*”. Bu çalışmada TMS 39 çerçevesinde tahvillerin ölçümlenmesi ve muhasebeleştirilmesi anlatılmıştır. Türkiye Muhasebe Standartları ve Türk vergi mevzuatı uygulamaları karşılaştırıldığında, TMS’ye göre muhasebeleştirmede gerçeğe uygun değer, VUK’a göre ise borsa rayicine göre değerlendirme yapılmakta olduğu sonucuna varılmıştır.

Akdemir, V. (2009). “*UFRS 39 ve FASB 133 Kapsamında Hedging ve Hedge Muhasebesinin İrdelenmesi*”. Bu çalışmada, hedging uygulamasının muhasebeleştirilmesinde uluslararası arenada kabul görmüş IAS 39 "Finansal Araçlar: Muhasebeleştirilmesi ve Değerlemesi" ve FASB 133: “Türev Araçların ve Hedging Faaliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi” standartları hakkında uygulayıcılar açısından karşılaştırma yapmıştır. İşlemin yüksek verimlilikte olması halinde verimli bileşenin gelir tablosu üzerine etkisinde verimsiz bileşen ve dışlanan bileşenden bahsedilebilir. Bu durumda muhasebeleştirmede; hedgenin verimli kısmı gelir tablosunda, verimsiz

kısmı ise gelir tablosunun “diğer gelir ve harcamalar” bölümüne kaydedilerek muhasebeleştirilmesi, verimsiz kısım ise faiz oranlarındaki değişime bağlıysa kurumlar verimsiz kısmını “faiz gelir ve harcamaları” hesabına kaydedilmesi, dışlanmış kısmını ise gelir tablosunun “diğer gelir ve harcamalar” hesabına kaydedilmesi gerektiği önerilmektedir.

Sülün, Y. (2009). “32 ve 39 No’Lu Uluslararası Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi ve Kriz Döneminde Gerçeğe Uygun Değer”. Bu çalışmada, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından yayınlanan, Uluslararası Muhasebe Standartları ile tam uyumlu TMS 32, TMS 39 ve TFRS 7 kapsamında Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi konusunu değerlendirme yöntemlerini ele alarak muhasebeleştirme işlemleri örneklenmiş, değerlendirme yöntemlerini yaşamakta olan global kriz çerçevesinde değerlendirip, eleştiri getirmek ve kriz ortamına en uygun değerlendirme yöntemi olarak gerçeğe uygun değer yaklaşımı kullanılması gerektiği, tarihi maliyet yönteminin ise geçmiş işlemlere dayanması ve gerçeği yansıtmadığından ihtiyaçlara yeterince cevap veremediği dolayısıyla gerçeğe uygun değer yaklaşımının kullanılmasının en iyi yöntem olduğu, bu yönetime ilişkin sorunların ilgili kuruluşlarca incelenerek gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Mısırlıoğlu, İsmail U. (2008). “Türkiye Muhasebe Standartları’na Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi”. Bu çalışmada, Türkiye Muhasebe Standartları’na göre finansal araçların muhasebeleştirilmesi incelenmiş, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından yayımlanan standartlar ile tam uyumlu olan bu standartların temel ilke ve uygulama esaslarını uyumlu olduğunu tespit etmiştir. Uygulamada finansal araçlardan türev araçların gerçeğe uygun değerle değerlendirilmesinin bilançolarda kullanıcılara gerçeğe yakın bilgiler sunması açısından önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Bozkurt, T. (2006). “Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesinin 32 ve 39 No’Lu Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Açısından İncelenmesi”. Bu çalışmada, işletmeler tarafından son yıllarda sıklıkla kullanılan türev araç sözleşme türlerinin tanıtılması ve 32 ve 39 nolu Uluslararası Muhasebe Standartları kapsamında türev araçların muhasebeleştirilme esaslarını incelemiştir. Çalışmada temel türev araç türlerinin anlatılmış, bunların finansal tablolarda gösterilmesi ile ilgili olarak dünyada ve Türkiye’de mevcut olan standartlar incelenmiş, 32 ve 39 nolu Uluslararası

Muhasebe Standartları kapsamında türev araçların muhasebeleştirilmesi ilkeleri gözden geçirilerek uygulamalara yer verilmiştir. TMS 32 ve TMS 39 finansal araçlara ilişkin birçok standart ortaya konmuş, bu standartların borsaya kayıtlı şirketlerde uygulanırken, KOBİ'ler için ise standartların karmaşık bir yapıya sahip olmalarından dolayı bazı sorunlara neden olduğu, bu sorunların giderilmesi için ilgili kuruluşlarca çalışma yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Akdoğan, N. (2001). *“IAS 39 Nolu Standart Hükümlerine Göre Menkul Kıymetler ve Finansal Duran Varlık İşlemlerinde Uygulanacak Muhasebe Politikaları”*. Bu makalede, IAS 39 nolu standart hükümlerine göre menkul kıymetler ve finansal duran varlık işlemlerinde uygulanacak muhasebe politikaları incelenmiş, menkul kıymetler ve finansal duran varlıklarla ilgili olarak 39 nolu Uluslararası Muhasebe Standardında öngörülen muhasebe politikaları açıklanmıştır. Araştırma neticesinde işletmelerin alım satım gayesiyle elinde bulundurduğu menkul kıymetleri muhasebeleştirirken kullandıkları muhasebe politikalarını dipnotlar bölümünde açıklaması gerektiğini ve Uluslararası Muhasebe Standartlarının belirlediği standartlara göre gerekli açıklamaları dipnotlarda yapmaları gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.2. Uygulamanın Amacı

Finansal araçlar standartlarından olan TFRS 9'un ve BOBİ FRS-9'un finansal tablolara etkisinin araştırılabilmesi açısından hayali 2 firma oluşturulmuştur. Bu firmalara çeşitli muhasebesel operasyonu içeren 2 vaka uygulaması yapılmıştır. Uygulama sonucunda standart uygulanmamış ve uygulanmış bilançolar ayrı ayrı oluşturulup, net etkinin karşılaştırılabilmesi açısından muhasebesel oran analizleri uygulanmış ve sonuçları ilgili bölümde incelenmiştir. Son olarak BOBİ FRS ve TFRS bilançoları da kendi aralarında karşılaştırılmıştır.

4.3. Uygulamanın Önemi

Finansal Araçlar standardı TFRS 9-2018 sürümünde yer alan “Beklenen Kredi Zararı” kavramının ve BOBİ FRS-9. Bölümünde (Finansal Araçlar ve Özkaynaklar) yer alan “Gerçekleşen Kredi Zararı” kavramının şirket finansal tablolarına etkisinin incelenmesi ve karşılaştırılması, senetli alacak ve borçlardaki tekdüzen hesap planı ve standart kapsamındaki uygulama farklılıklarının ölçülmesi nedeniyle literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

4.4. Uygulamanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma kapsamında incelenen Finansal Raporlama Standartları aşağıdaki gibidir;

- Türkiye Finansal Raporlama Standartları 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar
- Türkiye Finansal Raporlama Standartları 9 Finansal Araçlar
- Türkiye Muhasebe Standartları 32 Finansal Araçlar: Sunum
- Türkiye Muhasebe Standartları 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme
- Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standartı Bölüm 9: Finansal Araçlar ve Özkaynaklar

Vaka çalışmalarında TFRS 9 uygulaması kapsamında dayanıklı tüketim malları sektöründe faaliyet gösteren hayali bir firma, BOBİ FRS 9 uygulaması kapsamında yine aynı sektörde faaliyet gösteren hayali farklı bir firma seçilmiştir.

Vaka uygulamasında KGK tarafından hazırlanan “Taslak Hesap Planı” kullanılmıştır.

4.5. Uygulamanın Yöntemi

Evren olarak dayanıklı tüketim malları sektöründe faaliyet gösteren firmalar, örneklem olarak ise oluşturulan hayali 2 firma seçilmiştir. Uygulama çerçevesinde oluşturulan hayali firmaya çeşitli ticari alacak/ticari borç vaka uygulaması yapılmıştır. Vaka uygulamaları sonucunda ortaya çıkan finansal tablolar; aşağıda listesi bulunan temel istatistiksel oran analizleri yardımıyla incelenmiştir.

- Karşılaştırmalı Finansal Tablo Kalem Analizi
- Dikey Analiz
- Cari Oran
- Asit-Test Oranı
- Hazır Değerler Oranı
- Borçların Öz Sermayeye Oranı
- Kısa Vadeli Borçların Öz Sermayeye Oranı

4.6. Vaka Uygulaması

Finansal araçlar standartlarının; Ticari Alacaklar ve Ticari Borçlar çerçevesinde finansal tablolara net etkisinin gözlenebilmesi ve “Taslak Hesap Planı” çerçevesinde

kayıtların açıklanabilmesi açısından TFRS 9'a göre TURAN A.Ş.'nin 2018 yılı vaka firması olarak ele alınmıştır. Diğer yapılan vaka uygulamasında BOBİ FRS'ye göre SEMİH A.Ş.'nin 2018 yılı vaka firması olarak ele alınmıştır. Yapılan uygulamalarda yapılması gereken muhasebe kayıtları, dönem sonu beklenen kredi zarar modeline göre Finansal Raporlama Standartları düzeltme kayıtları yapılmış ve ortaya çıkan bilançolar incelenmiştir. İlgili bilançolar hem kendi içerisinde hem de karşılaştırmalı olarak oran analizleri yardımıyla karşılaştırılmıştır.

TFRS 9 çerçevesinde hazırlanan Ticari Alacaklar/Borçlar Senaryosu- TURAN A.Ş.

TURAN A.Ş. 01.01.2018-31.12.2018 Finansal Durum Tablosu			
VARLIKLAR		YÜKÜMLÜLÜKLER	
DÖNEN VARLIKLAR		Kısa Vadeli Borçlanmalar	3.414.758,00
Nakit ve Nakit Benzerleri	2.025.321,00	Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	1.500.447,00
Ticari Alacaklar	2.528.669,00	Ticari Borçlar	6.867.329,00
		Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	105.016,00
Türev Araçlar	76.660,00	Diğer Borçlar	252.728,00
Stoklar	2.961.739,00	Türev Araçlar	450.205,00
Peşin Ödenmiş Giderler	93.071,00	Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	493,00
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar	6.575,00	Kısa Vadeli Karşılıklar	554.699,00
Diğer Dönen Varlıklar	39.283,00	Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	375.735,00
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	7.731.318,00	TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	13.521.410,00
DURAN VARLIKLAR		Uzun Vadeli Borçlanmalar	469.486,00
Finansal Yatırımlar	119.081,00	Ticari Borçlar	214.631,00
İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımlar	1.140.630,00	Uzun Vadeli Karşılıklar	264.888,00
Diğer Alacaklar	3.504.781,00	Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	147.739,00
		Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	8.825,00
Maddi Duran Varlıklar	4.338.707,00	TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1.105.569,00
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	964.265,00	TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	14.626.979,00
Peşin Ödenmiş Giderler	44.752,00	ÖZKAYNAKLAR	
Ertelenmiş Vergi Varlığı	93.452,00	Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	3.229.140,00
Diğer Duran Varlıklar	8.248,00	Kontrol Gücü Olmayan Paylar	89.115,00
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	10.213.916,00	TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	3.318.255,00
TOPLAM VARLIKLAR	17.945.234,00	TOPLAM KAYNAKLAR	17.945.234,00

Tablo 4.1. Turan A.Ş.- 31.12.2018 tarihli TFRS uygulanmamış finansal durum tablosu

İstanbul'da bulunan A bayisine 03.01.2019 tarihinde toplamı 1.500.000 TL olan TV ve Buzdolabı satışı yapılmıştır. Bunun için şirkete 500.000 TL'si için 30 gün, 500.000 TL'si için 60gün, 500.000 TL'si için 90 gün vade verilmiştir.

Şirket riskten korunma amaçlı 03/01/2019 tarihinde 31/01/2019 vadeli alacağı için 5,28669 olan kurdan döviz alım anlaşması yapmış olup 31/01/2019 tarihinde şirket ticari alacaklarından toplamı 2.528.669,00 TL olan kısa vadeli ticari alacaklarının

528.669,00 TL'sini A müşterisinden tahsil edilmiştir. 31/01/2019 tarihli kur 6,0447 olduğu için riskten korunma işleminden şirket kazanç elde edilmiştir.

Takip eden şubat ayının 15'inde bayilik sözleşmesi uzatılan Ankara şehrinde bulunan B bayisine 500.000 TL tutarında küçük ev aletleri satışı peşin olacak şekilde yapılmıştır.

Aynı gün 15 Şubat 2018 tarihinde yılında E bayisine satışı yapılmış olup vadesi dolan kısa vadeli ticari alacaklarından 200.000 TL'si tahsil edilmiştir.

20 Şubat tarihinde yüklü bir siparişe istinaden 2.000.000 TL tutarında 180 gün vadeli C bayisine satış yapılmıştır. Yüklü miktarda satış yapılan C bayisinin 01.03.2019 tarihinde 750.000 TL erken ödeme yapmıştır ve firma yeni bir sipariş talebinde bulunmuştur. Siparişler hazırlanmış olup ürünler gönderime hazırlanırken 01.04.2019 itibarıyla konkordato ilan ettiği tespit edilmiştir. Şirket merkezi kararına göre konkordato davasına müdahil olunmuş olup kalan borç için standartlar gereği %100 karşılık ayrılmıştır. İlgili firmadan daha önce teminat amaçlı alınmış olan 2.000.000 TL'lik teminat mektubu bankaya gönderilmek istenilmiş fakat bankadan gelen yazılı bilgiye göre konkordato müşterisi olduğu için teminat mektubu işleme alınamamıştır. Firmanın davası devam etmekte olup geçici 3 ay süreli alınmış konkordatonun 1 yıl uzatıldığı bilgisine 01.07.2019 tarihinde ulaşılmıştır.

A müşterisine 15.07.2019 tarihinde 500.000 TL'lik satış yapılmıştır, ödeme için 31.07.2019 vadeli 250.000 TL tutarlı çek ve 31.08.2019 vadeli 250.000 TL'lik senet alınmıştır, çek banka ile yapılan anlaşma gereği 6,00 olan kurdan hedging işlemine tabi tutulmuştur. 31/07/2019 tarihinde çek tahsil edilmiş olup döviz kurunun 5,5709 olması nedeniyle şirket hedging zararı etmiştir.

A firması 31.08.2019 vadeli senete istinaden ödemesi gereken 250.000 TL'yi 31.07.2019 tarihinde erken ödemeyi teklif etmiştir. Hesaplanan erken ödeme indirimine istinaden firmaya 245.000 TL ödemiştir.

D müşterisine 01.09.2019 tarihinde 30 gün vadeli 750.000 TL tutarın satış yapılmış ve karşılığında 500.000 TL teminat mektubu alınmıştır. D müşterisi vade sonunda bakiyeyi ödeyemediğinden dolayı 500.000 TL'lik teminatı bozdurulmuştur. Kalan bakiyeyi 30 gün sonra ödemeyi beyan eden D müşterisi için temdit işlemi yapıp 5.000 TL vade farkı faturası düzenlenmiştir ve tüm bakiye 31.10.2019 tarihinde tahsil edilmiştir.

A müşterisine 31.12.2019 tarihinde 6 ay vadeli KDV dahil 1.000.000 TL, 15 ay vadeli 1.000.000 TL'li senete bağlanmış beyaz eşya satışı gerçekleştirilmiş olup, aynı zamanda A müşterisi aynı tarihte ciro hakedişine istinaden 6 ay vadeli KDV dahil 100.000 TL ve 15 ay vadeli 100.000 TL olmak üzere satış gerçekleştirmiştir. İlgili senetlerin iskonto oranı %13,75'dir.

2018 yılı içerisinde yapılmış satışlardan doğan ticari alacakların 31.12.2019 tarihinde aşağıdaki gibi olduğu ön görülmüş olup F müşterisinin bakiyesi (528.669 TL) için 31.12.2019 tarihinde kanuni takip başlatılmasına ve %100 karşılık ayrılmasına karar verilmiştir. 31.12.2019 USD Kur: 6,00 olarak varsayılmıştır.

TURAN A.Ş. Ticari Alacaklar Tablosu								
31.12.2018	Vadesi gelmemiş	Vadesi geçmiş						Genel Toplam
Firma	Vadesi gelmemiş	1-30 g	31-60 g	61-90 g	91-180 g	181-365g	365g<	
A A.Ş.	405.000,00							405.000,00
B A.Ş.	200.000,00				200.000,00			400.000,00
C A.Ş.	300.000,00	200.000,00	150.000,00	100.000,00				750.000,00
D A.Ş.	5.000,00	15.000,00		25.000,00	50.000,00			95.000,00
E A.Ş.	150.000,00		200.000,00					350.000,00
F A.Ş.							528.669,00	528.669,00
Toplam	1.060.000,00	215.000,00	350.000,00	125.000,00	250.000,00	0,00	528.669,00	2.528.669,00

Tablo 4.2. Turan A.Ş. - 31.12.2018 tarihli ticari alacaklar yaşlandırma tablosu

- ✓ İstanbul'da bulunan A bayisine 03.01.2019 tarihinde toplamı 1.500.000 TL olan TV ve Buzdolabı satışı yapılmıştır. Bunun için şirkete 500.000 TL'si için 30 gün, 500.000 TL'si için 60 gün, 500.000 TL'si için 90 gün vade verilmiştir. Bu işleme istinaden yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

Müşteriye satış muhasebe kaydı		
3.01.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	1.500.000,00	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		1.271.186,44
391 HESAPLANAN KDV		228.813,56

- ✓ Şirket riskten korunma amaçlı 03/01/2019 tarihinde 31/01/2019 vadeli alacağı için 5,28669 olan kurdan döviz alım anlaşması yapmış olup 31/01/2019 tarihinde şirket ticari alacaklarından toplamı 2.528.669,00 TL olan kısa vadeli ticari alacaklarının 528.669,00 TL'sini A müşterisinden tahsil edilmiştir. 31/01/2019 tarihli kur 6,0447 olduğu için riskten korunma işleminden şirket kazanç elde edilmiştir. Bu işleme istinaden yapılması gereken muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

Müşteriden tahsilat muhasebe kaydı		
31.01.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	528.669,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		528.669,00

Döviz alım muhasebe kaydı		
31.01.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	528.669,00	
-USD Banka Hesabı		
102 BANKALAR		528.669,00
-TL Banka Hesabı		

Hedging işlemi nedeniyle kur farkı gelir kaydı		
31.01.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	75.801,00	
649 DİĞER FAALİYETLERDEN ÇEŞİTLİ GELİR VE KAZANÇLAR		75.801,00

- ✓ Aynı zamanda takip eden şubat ayının 15'inde bayilik sözleşmesi uzatılan Ankara şehrinde bulunan B bayisine 500.000 TL tutarında küçük ev aletleri satışı peşin olacak şekilde yapılmıştır.

Müşteriye satış muhasebe kaydı		
15.02.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	500.000,00	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		423.728,81
391 HESAPLANAN KDV		76.271,19

Müşteriden tahsilat muhasebe kaydı		
15.02.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	500.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		500.000,00

- ✓ Yine aynı gün 15 Şubat tarihinde 2018 yılında E bayisine satışı yapılmış olup vadesi dolan kısa vadeli ticari alacaklarından 200.000 TL'si tahsil edilmiştir.

Müşteriden tahsilat muhasebe kaydı		
15.02.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	200.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		200.000,00

- ✓ 20 Şubat tarihinde yüklü bir siparişe istinaden 2.000.000 TL tutarında 180 gün vadeli C bayisine satış yapılmıştır. Yüklü miktarda satış yapılan C bayisinin 01.03.2019 tarihinde 750.000 TL erken ödeme yapmıştır ve firma yeni bir sipariş talebinde bulunmuştur. Siparişler hazırlanmış olup ürünler gönderime hazırlanırken 01.04.2019 itibarıyla konkordato ilan ettiği tespit edilmiştir. Şirket merkezi kararına göre konkordato davasına müdahil olunmuş olup kalan borç için

standartlar gereği %100 karşılık ayrılmıştır. İlgili firmadan daha önce teminat amaçlı alınmış olan 2.000.000 TL'lik teminat mektubu bankaya gönderilmek istenilmiş fakat bankadan gelen yazılı bilgiye göre konkordato müşterisi olduğu için teminat mektubu işleme alınamamıştır. Firmanın davası devam etmekte olup geçici 3 ay süreli alınmış konkordatonun 1 yıl uzatıldığı bilgisine 01.07.2019 tarihinde ulaşılmıştır.

Müşteriye satış muhasebe kaydı		
20.02.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	2.000.000,00	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		1.694.915,25
391 HESAPLANAN KDV		305.084,75

Müşteriden tahsilat muhasebe kaydı		
1.03.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	750.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		750.000,00

Şüpheli ticari alacak kaydı		
1.04.2019	Borç	Alacak
127 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR	2.000.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		2.000.000,00

Şüpheli ticari alacak karşılık kaydı		
1.04.2019	Borç	Alacak
651 ESAS FAALİYET ALACAKLARINA İLİŞKİN DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIK GİDERİ	2.000.000,00	
129 TİCARİ ALACAKLAR DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIKLARI		2.000.000,00

- ✓ A müşterisine 15.07.2019 tarihinde 500.000 TL'lik satış yapılmıştır, ödeme için 31.07.2019 vadeli 250.000 TL tutarlı çek ve 31.08.2019 vadeli 250.000 TL'lik senet alınmıştır, çek banka ile yapılan anlaşma gereği 6,00 olan kurdan hedging işlemine tabi tutulmuştur. 31/07/2019 tarihinde çek tahsil edilmiş olup döviz kurunun 5,5709 olması nedeniyle şirket hedging zararı etmiştir. A firması 31.08.2019 vadeli senete istinaden ödemesi gereken 250.000 TL'yi 31.07.2019 tarihinde erken ödemeyi teklif etmiştir. Hesaplanan erken ödeme indirimine istinaden firmaya 245.000 TL ödemiştir. Bu işleme istinaden yapılması gereken muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

Müşteriye satış muhasebe kaydı		
15.07.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	500.000,00	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		423.728,81
391 HESAPLANAN KDV		76.271,19

Müşteriye senetli satış muhasebe kaydı		
15.07.2019	Borç	Alacak
121 ALACAK SENETLERİ	250.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		250.000,00

Müşteriye çekli satış muhasebe kaydı		
15.07.2019	Borç	Alacak
101 ALINAN ÇEKLER	250.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		250.000,00

Çek tahsil muhasebe kaydı		
31.07.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	250.000,00	
101 ALINAN ÇEKLER		250.000,00

Döviz alım muhasebe kaydı		
31.07.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	250.000,00	
102 BANKALAR		250.000,00

Hedging işlemi nedeniyle kur farkı gider kaydı		
31.07.2019	Borç	Alacak
659 DİĞER FAALİYETLERDEN ÇEŞİTLİ GİDER VE ZARARLAR	17.879,17	
102 BANKALAR		17.879,17

Müşteriden senet tahsilat muhasebe kaydı		
31.07.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	245.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		245.000,00

Müşteriden senet tahsilat muhasebe kaydı		
31.07.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	250.000,00	
121 ALACAK SENETLERİ		250.000,00

Erken ödeme indirimi muhasebe kaydı		
31.07.2019	Borç	Alacak
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	4.237,29	
191 İNDİRİLECEK KDV	762,71	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		5.000,00

- ✓ D müşterisine 01.09.2019 tarihinde 30 gün vadeli 750.000 TL tutarın satış yapılmış ve karşılığında 500.000 TL teminat mektubu alınmıştır. D müşterisi vade sonunda bakiyeyi ödeyemediğinden dolayı 500.000 TL'lik teminatı bozdurulmuştur. Kalan

bakiyeyi 30 gün sonra ödemeyi beyan eden D müşterisi için temdit işlemi yapılp 5.000 TL vade farkı faturası düzenlenmiştir ve tüm bakiye 31.10.2019 tarihinde tahsil edilmiştir. Bu işleme istinaden yapılması gereken muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

Müşteriye satış muhasebe kaydı		
1.09.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	750.000,00	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		635.593,22
391 HESAPLANAN KDV		114.406,78

Alınan teminat nazım hesap muhasebe kaydı		
1.09.2019	Borç	Alacak
900 ALINAN TEMİNATLAR - Borç Hesabı	500.000,00	
-Alınan Teminat Mektubu		
901 ALINAN TEMİNATLAR - Alacak Hesabı		500.000,00
-Alınan Teminat Mektubu		

Alınan teminatın bozdurulması muhasebe kaydı		
30.09.2019	Borç	Alacak
901 ALINAN TEMİNATLAR - Alacak Hesabı	500.000,00	
-Alınan Teminat Mektubu		
900 ALINAN TEMİNATLAR - Borç Hesabı		500.000,00
-Alınan Teminat Mektubu		

Alınan teminatın bozdurulması muhasebe kaydı		
30.09.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	500.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		500.000,00

Temdit işlemi muhasebe kaydı		
30.09.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	5.000,00	
662 DİĞER ALACAKLARA İLİŞKİN VADE FARKI GELİRLERİ		4.237,29
391 HESAPLANAN KDV		762,71

Müşteriden tahsilat muhasebe kaydı		
31.10.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	255.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		255.000,00

- ✓ A müşterisine 31.12.2019 tarihinde 6 ay vadeli KDV'den istisna 1.000.000 TL, 15 ay vadeli 1.000.000 TL'li senete bağlanmış beyaz eşya satışı gerçekleştirilmiş olup, aynı zamanda A müşterisi aynı tarihte ciro hakedişine istinaden 6 ay vadeli KDV'den istisna 100.000 TL ve 15 ay vadeli 100.000 TL olmak üzere satış gerçekleştirmiştir. Devletin ilgili dönemde teşvik amaçlı KDV'yi %0'a indirdiği varsayılmıştır. İlgili senetlerin iskonto oranı %13,75'dir.

Müşteriye satış muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	1.000.000,00	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		1.000.000,00

Müşteriye satış muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	1.000.000,00	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		1.000.000,00

Senet alım muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
121 ALACAK SENETLERİ	1.000.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		1.000.000,00

Senet alım muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
221 ALACAK SENETLERİ	1.000.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		1.000.000,00

Ciro primi muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
634 ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER ÇEŞİTLİ GİDER VE ZARARLAR	100.000,00	
320 SATICILAR		100.000,00

Ciro primi muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
634 ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER ÇEŞİTLİ GİDER VE ZARARLAR	100.000,00	
320 SATICILAR		100.000,00

Verilen Senet muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
320 SATICILAR	100.000,00	
321 BORÇ SENETLERİ		100.000,00

Verilen Senet muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
320 SATICILAR	100.000,00	
421 BORÇ SENETLERİ		100.000,00

- ✓ Aynı zamanda 2018 yılı içerisinde yapılmış satışlardan doğan ticari alacakların 31.12.2019 tarihinde aşağıdaki gibi olduğu ön görülmüş olup F müşterisinin bakiyesi (528.669 TL) için 31.12.2019 tarihinde kanuni takip başlatılmasına ve %100 karşılık ayrılmasına karar verilmiştir. Bu işleme istinaden yapılması gereken muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

Şüpheli ticari alacak kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
127 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR	528.669,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		528.669,00

Şüpheli ticari alacak karşılık kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
651 ESAS FAALİYET ALACAKLARINA İLİŞKİN DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIK GİDERİ	528.669,00	
129 TİCARİ ALACAKLAR DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIKLARI		528.669,00

- ✓ Ayrıca şirketin döviz alım işlemlerinden dolayı sahip olduğu 141.666,67 USD'yi 31.12.2019 tarihinde değerlemiş ve 71.331 TL kur farkı geliri olduğunu tespit edilmiştir.

Yıl sonu döviz değerlendirme muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
102 BANKALAR	71.331,00	
664 KUR FARKI KAZANÇLARI		71.331,00

- ✓ Firmanın dönem içerisinde yapmış olduğu alım ve satım işlemlerinden dolayı ve vergi ödemelerinin ertelenmesinden de faydalanarak 682.966,10 TL'lik KDV ödenmiştir.

KDV ödeme kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
362 ÖDENECEK KDV	800.847,46	
102 BANKALAR		800.847,46

- ✓ Firmanın dönem içerisinde almış ve vermiş olduğu senetlerin reeskont edilmesi durumunda taslak hesap planı çerçevesinde yapılması gereken muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

Alınan senetler reeskont kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
650 TİCARİ ALACAKLARA İLİŞKİN VADE FARKI GİDERLERİ VE ESAS FAALİYETLERLE İLGİLİ KUR FARKI ZARARLARI	115.360,38	
128 ERTELENMİŞ VADE FARKI GELİRLERİ		115.360,38

Verilen senetler reeskont kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
328 ERTELENMİŞ VADE FARKI GİDERLERİ	11.536,04	
640 ESAS FAALİYET BORÇLARINA İLİŞKİN VADE FARKI GELİRLERİ VE ESAS FAALİYETLERLE İLGİLİ KUR FARKI KAZANÇLARI		11.536,04

Tüm bu işlemler sonrasında 31.12.2019 tarihi itibarıyla TMS ve TFRS gereği yapılması gereken yıl sonu kapanış kayıtları ve sonrasında oluşan 31.12.2019 tarihli şirket bilançosu aşağıdaki gibidir. Bu bilanço hazırlanırken senaryoda bahsedilen hareketler dışında herhangi bir işlem olmadığı varsayımına göre işlem yapılmıştır. Yıl sonu bilançosu ve TFRS bilançosu hazırlanarak karşılaştırılmış ve etkileri gözlenmiştir.

TFRS Uygulanmamış Yıl sonu Bilançosu

TURAN A.Ş. 31.12.2019 Finansal Durum Tablosu			
VARLIKLAR		YÜKÜMLÜLÜKLER	
DÖNEN VARLIKLAR		Kısa Vadeli Borçlanmalar	
Nakit ve Nakit Benzerleri	4.582.395,38	Kısa Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kı	3.414.758,00
Ticari Alacaklar	2.905.970,62	Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kı	1.500.447,00
Türev Araçlar	76.660,00	Ticari Borçlar	6.955.792,96
Stoklar	2.961.739,00	Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	105.016,00
Peşin Ödenmiş Giderler	93.071,00	Diğer Borçlar	252.728,00
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar	6.575,00	Türev Araçlar	450.205,00
Diğer Dönen Varlıklar	39.283,00	Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	493,00
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	10.665.693,99	Kısa Vadeli Karşılıklar	554.699,00
DURAN VARLIKLAR		Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	375.735,00
Finansal Yatırımlar	119.081,00	TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	13.609.873,96
İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Orta	1.140.630,00	Uzun Vadeli Borçlanmalar	469.486,00
Ticari Alacaklar	1.000.000,00	Ticari Borçlar	314.631,00
Diğer Alacaklar	3.504.781,00	Uzun Vadeli Karşılıklar	264.888,00
Maddi Duran Varlıklar	4.338.707,00	Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	147.739,00
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	964.265,00	Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	8.825,00
Peşin Ödenmiş Giderler	44.752,00	TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1.205.569,00
Ertelenmiş Vergi Varlığı	93.452,00	TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	14.815.442,96
Diğer Duran Varlıklar	8.248,00	ÖZKAYNAKLAR	
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	11.213.916,00	Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	6.975.052,03
TOPLAM VARLIKLAR	21.879.609,99	Kontrol Gücü Olmayan Paylar	89.115,00
		TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	7.064.167,03
		TOPLAM KAYNAKLAR	21.879.609,99

Tablo 4.3. Turan A.Ş.- 31.12.2019 tarihli TFRS uygulanmamış finansal durum tablosu

TFRS Bilançosu

Finansal araçlar standartları gereği ticari alacakların gerçeğe uygun değer yaklaşımına göre değerlendirildikten sonra atılması gereken muhasebe kayıtları ve buna istinaden oluşan TFRS Bilançosu aşağıdaki gibidir. İlgili kayıtlar beklenen kredi zararı varsayımına göre hazırlanmıştır.

TFRS 9 Ticari Alacaklar Karşılık Oranları	
Vade içinde	0,01
1-60 gün vadesi geçmiş	0,02
61-365 gün vadesi geçmiş	0,03
365 gün ve daha fazla vadesi geçmiş	0,04

Tablo 4.4. TFRS 9 Karşılık oranları tablosu

Bu tabloya istinaden hesaplanan karşılıklar aşağıdaki gibi olmaktadır. Vadelerin ve satışlardan kaynaklı oluşan alacak rakamlarının ticari alacaklar tablosuna doğru şekilde geçirilmesi yapılan hesaplamalara etki ettiği için önemli bir husustur. Aynı zamanda TMS ve ÖHP çerçevesinde senet reeskont hesaplamaları arasında da fark bulunmaktadır.

TURAN A.Ş. Ticari Alacaklar Tablosu								
31.12.2019	Vadesi gelmemiş	Vadesi geçmiş						Genel Toplam
Firma	Vadesi gelmemiş	1-30 g	31-60 g	61-90 g	91-180 g	181-365g	365g<	
A A.Ş.	2.000.000,00					1.376.331,00		3.376.331,00
B A.Ş.						200.000,00	200.000,00	400.000,00
D A.Ş.		5.000,00					90.000,00	95.000,00
E A.Ş.				75.000,00	75.000,00			150.000,00
Toplam	2.000.000,00	5.000,00	0,00	75.000,00	75.000,00	1.576.331,00	290.000,00	4.021.331,00
Karşılıklar	20.000,00	75,00	0,00	1.875,00	2.250,00	47.289,93	11.600,00	83.089,93

Tablo 4.5. Turan A.Ş.- 31.12.2019 tarihli TFRS 9 karşılık tablosu

Dönem sonu itibarıyla mevcut ticari alacaklara ilişkin hesaplanan beklenen kredi zararı kaydı aşağıdaki gibidir.

Beklenen Kredi Zararı Kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
651 ESAS FAALİYET ALACAKLARINA İLİŞKİN DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIK GİDERLERİ	83.089,93	
129 TİCARİ ALACAKLAR DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIKLARI		83.089,93

Standart kapsamında 1 yıldan daha az süreli senet ve alacaklara ilişkin reeskont hesaplaması yapılmadığından dolayı yapılması gereken düzeltme kayıtları aşağıdaki gibidir.

Alınan senetler reeskont düzeltme kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
128 ERTELENMİŞ VADE FARKI GELİRLERİ	11.328,53	
650 TİCARİ ALACAKLARA İLİŞKİN VADE FARKI GİDERLERİ VE ESAS FAALİYETLERLE İLGİLİ KUR FARKI ZARARLARI		11.328,53

Verilen senetler reeskont düzeltme kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
640 ESAS FAALİYET BORÇLARINA İLİŞKİN VADE FARKI GELİRLERİ VE ESAS FAALİYETLERLE İLGİLİ KUR FARKI KAZANÇLARI	1.132,85	
328 ERTELENMİŞ VADE FARKI GİDERLERİ		1.132,85

Tüm kayıtlar sonrası oluşan TFRS bilançosu aşağıdaki gibidir.

TURAN A.Ş. 31.12.2019 Finansal Durum Tablosu			
VARLIKLAR		YÜKÜMLÜLÜKLER	
DÖNEN VARLIKLAR		Kısa Vadeli Borçlanmalar	
Nakit ve Nakit Benzerleri	4.582.395,38	Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vade	3.414.758,00
Ticari Alacaklar	2.834.209,21	Ticari Borçlar	1.500.447,00
Türev Araçlar	76.660,00	Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	6.956.925,81
Stoklar	2.961.739,00	Diğer Borçlar	105.016,00
Peşin Ödenmiş Giderler	93.071,00	Türev Araçlar	252.728,00
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar	6.575,00	Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	450.205,00
Diğer Dönen Varlıklar	39.283,00	Kısa Vadeli Karşılıklar	493,00
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	10.593.932,59	Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	554.699,00
DURAN VARLIKLAR		TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	13.611.006,81
Finansal Yatırımlar	119.081,00	Uzun Vadeli Borçlanmalar	469.486,00
İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Ortaklı	1.140.630,00	Ticari Borçlar	314.631,00
Ticari Alacaklar	1.000.000,00	Uzun Vadeli Karşılıklar	264.888,00
Diğer Alacaklar	3.504.781,00	Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	147.739,00
Maddi Duran Varlıklar	4.338.707,00	Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	8.825,00
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	964.265,00	TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1.205.569,00
Peşin Ödenmiş Giderler	44.752,00	TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	14.816.575,81
Ertelenmiş Vergi Varlığı	93.452,00	ÖZKAYNAKLAR	
Diğer Duran Varlıklar	8.248,00	Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	6.902.157,78
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	11.213.916,00	Kontrol Gücü Olmayan Paylar	89.115,00
TOPLAM VARLIKLAR	21.807.848,59	TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	6.991.272,78
		TOPLAM KAYNAKLAR	21.807.848,59

Tablo 4.6. Turan A.Ş.- 31.12.2019 tarihli TFRS uygulanmış finansal durum tablosu

Tablolar karşılaştırıldığında TFRS uygulanmamış ve TFRS uygulanmış bilançolarında ticari alacaklar, ticari borçlar ve ana ortaklığa ait öz kaynaklar kalemlerinde fark olduğu gözlemlenmiştir. Gözlemlenen farkların yüzdesel dağılımı, 2018-2019 arasındaki tutarsal ve yüzdesel değişimi aşağıdaki gibidir.

Karşılaştırmalı Mali Tablolar Analizi: İşletmenin birbirini takip eden dönemlerindeki finansal tablolarının karşılaştırılarak, ilgili kalemlerin dönemler arası gösterdikleri değişimlerin analizin edilmesine karşılaştırmalı tablolar analizi denir.

Defter Türü	Ticari Alacaklar	Ticari Borçlar	Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar
TFRS Uygulanmamış-2019	2.905.970,62	6.955.792,96	6.975.052,03
TFRS Uygulanmış-2019	2.834.209,21	6.956.925,81	6.902.157,78
Fark-2019	71.761,40	-1.132,85	72.894,26

Tablo 4.7. Turan A.Ş. – Karşılaştırmalı finansal tablo analizi- 2019

Hazırlanan karşılaştırma tablosunda görüldüğü üzere TFRS uygulanmış bilançolarında hem Ticari Alacaklar rakamı azalırken, ticari borçlar rakamında artış gözlenmektedir. Bu durumların sebebi; beklenen kredi zararı kapsamında karşılık kaydı yapılması ve senetli borç/alacak hesaplarının TFRS kapsamında düzeltme kayıtlarının yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Defter Türü	TFRS Uygulanmamış - 31.12.2018	
Ticari Alacaklar	2.528.669,00	
Ticari Borçlar	6.867.329,00	
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	3.229.140,00	
Defter Türü	TFRS Uygulanmamış - 31.12.2019	TFRS Uygulanmış - 31.12.2019
Ticari Alacaklar	2.021.331,00	1.958.241,07
Ticari Borçlar	6.955.792,96	6.956.925,81
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	6.975.052,03	6.902.157,78
Defter Türü	TFRS Uygulanmamış Değişim	TFRS Uygulanmış Değişim
Ticari Alacaklar	-507.338,00	-570.427,93
Ticari Borçlar	88.463,96	89.596,81
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	3.745.912,03	3.673.017,78
Defter Türü	TFRS Uygulanmamış %	TFRS Uygulanmış %
Ticari Alacaklar	0,80	0,77
Ticari Borçlar	1,01	1,01
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	2,16	2,14

Tablo 4.8. Turan A.Ş.- Karşılaştırmalı finansal tablo kalem analizi – 2019

Tablo incelendiğinde beklenen kredi zarar modelinden ayrılan karşılık ve senet reeskont düzeltmesi nedeniyle TFRS uygulanmamış ile TFRS uygulanmış karşılaştırması yapıldığında Ticari Alacak oranında yaklaşık %3'lük ve Özkaynaklar oranında %2'lik bir azalış gözlenmektedir.

Oran Analizi: İşletmenin bir döneme ilişkin finansal tablolarında yer alan kalemler arasında matematiksel ilişki kurularak tespit edilen oranların incelenmesiyle yapılan analize denir.

Cari Oran: Dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklar ile arasındaki ilişkiyi ölçen orandır.

Asit-Test Oranı: İşletmelerin borcuna karşılık, stoklar hariç ne kadar dönen varlığı olduğunu göstermektedir.

Hazır Değerler Oranı: İşletmelerin kısa vadeli borcuna karşılık elinde ne kadar hazır değer bulunduğunu göstermektedir.

Borçların Öz Sermayeye Oranı: İşletmelerin öz kaynaklarının yabancı kaynaktan yararlanılma yüzdesini göstermektedir.

Kısa Vadeli Borçların Öz Sermayeye Oranı: İşletmelerin öz kaynaklarının kısa vadeli yabancı kaynaktan yararlanılma yüzdesini göstermektedir.

TFRS uygulanmamış ve TFRS uygulanmış tablolara ilişkin karşılaştırmalar yapılmış ve temel analizlerden olan Cari Oran, Asit-Test Oranı, Hazır Değerler Oranı, Borçların Öz Sermayeye Oranı ve Kısa Vadeli Borçların Öz Sermayeye Oranları uygulanmıştır.

Oran Türü	TFRS Uygulanmamış	TFRS Uygulanmış
Cari Oran	0,7837	0,7783
Asit-Test Oranı	0,5661	0,5607
Hazır Değerler Oranı	0,3367	0,3367
Borçların Öz Sermayeye Oranı	2,0973	2,1193
Kısa Vadeli Borçların Öz Sermayeye Oranı	1,9266	1,9469

Tablo 4.9. Turan A.Ş.- Oran analizleri tablosu 2019

Oranlar incelendiğinde TFRS uygulanmamış bilançodan TFRS uygulanmış bilançoya geçişte Cari Oran ve Asit-Test oranında negatif bir değişim olduğu gözlenmektedir. Bunun sebebi ticari alacaklar değerindeki TFRS düzeltmesinden (beklenen kredi zararı kaydı) kaynaklı olan yapılan düzeltme ve senet reeskont düzeltmesinden dolayıdır. Hazır Değerler Oranına bakıldığında herhangi bir değişim gözlenmemektedir, bunun sebebi TFRS düzeltmesinden (beklenen kredi zararı kaydı ve reeskont hesapları) kaynaklı yapılan kayıtların hazır değerlere etkisinin bulunmamasıdır. Borçların ve Kısa Vadeli Borçların ayrı ayrı Öz Sermayeye oranı incelenmiştir ve özkaynaklardaki TFRS düzeltmesinden ve reeskont hesaplamasından kaynaklı olan değişimden dolayı ilgili oranların arttığı gözlenmektedir. Burada tespit edilen oransal artış ve azalışların miktarı ve yönü ilgili işletmelerin ticari alacak yönetimine, ilgili alacakların toplam alacaklar içerisinde teminata bağlanma oranına, senetli alacak ve borçların vade özelliklerine bağlı olarak değişkenlik gösterecektir.

BOBİ FRS çerçevesinde hazırlanan Ticari Alacaklar/Borçlar Senaryosu

SEMİH A.Ş. 31.12.2018 Finansal Durum Tablosu			
VARLIKLAR		YÜKÜMLÜLÜKLER	
DÖNEN VARLIKLAR		Kısa Vadeli Borçlanmalar	300.000,00
Nakit ve Nakit Benzerleri	250.000,00	Ticari Borçlar	200.000,00
Ticari Alacaklar	500.000,00	Diğer Borçlar	150.000,00
		Kısa Vadeli Karşılıklar	50.000,00
Stoklar	1.000.000,00	Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	50.000,00
		TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	750.000,00
Peşin Ödenmiş Giderler	100.000,00	Uzun Vadeli Borçlanmalar	250.000,00
Diğer Dönen Varlıklar	150.000,00	Ticari Borçlar	250.000,00
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	2.000.000,00	Uzun Vadeli Karşılıklar	500.000,00
DURAN VARLIKLAR			
Diğer Alacaklar	250.000,00	Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	100.000,00
Maddi Duran Varlıklar	2.500.000,00	TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1.100.000,00
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	500.000,00	TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	1.850.000,00
Peşin Ödenmiş Giderler	250.000,00	ÖZKAYNAKLAR	
Diğer Duran Varlıklar	250.000,00	Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	3.900.000,00
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	3.750.000,00	TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	3.900.000,00
TOPLAM VARLIKLAR	5.750.000,00	TOPLAM KAYNAKLAR	5.750.000,00

Tablo 4.10. Semih A.Ş.- BOBİ FRS Uygulama bilançosu – 31.12.2018

Ankara’da bulunan A bayisi Semih A.Ş.’den 31.01.2019 tarihinde 90 gün vadeli olacak şekilde KDV dahil 600.000 TL’lik sipariş vermiş olup, ödemeyi 30, 60 ve 90 gün sonunda toplam 3 eşit taksitte ödeyeceği konusunda anlaşma yapılmıştır. Bu süreçte A tedarikçisinin piyasa koşulları nedeniyle ödeme güçlüğü yaşamaya başladığı konusunda bilgi edinilmiştir. Findeks üzerinden yapılan sorgulamalarda ilgili dönemde çok sayıda çekinin karşılıksız çıktığı bilgisine ulaşılmıştır. Firma ile yapılan görüşmelerde ise ödeme konusunda belirsiz bilgiler gelmeye başlamıştır. Şirket yönetimi tarafından kredibilite değerlendirmesinde ilgili alacağının %30’unun tahsilinin şüpheli olacağı belirlenmiştir. Bu kapsamda gerçekleşen kredi zararı modeline göre 180.000 TL karşılık ayrılmıştır. Ayrıca 31.12.2019 tarihinde yeni bayilik anlaşması yapılan B bayisine 100.000 TL’si 6 ay 100.000 TL’si 15 ay vadeli

senetli satış, ilgili bayiden de destek primi olarak 20.000 TL'si 6 ay, 20.000 TL'si 15 ay vadeli senetli alım yapılmıştır.

Semih A.Ş. Ticari Alacaklar Tablosu					
31.12.2018	Vadesi gelmemiş	Vadesi geçmiş			Genel Toplam
Firma	Vadesi gelmemiş	1-30 g	31-60 g	61-90 g	
A A.Ş.	340.000,00	80.000,00	60.000,00	20.000,00	500.000,00

Tablo 4.11. Semih A.Ş.- Ticari alacaklar tablosu

Ankara'da bulunan A bayisi Semih A.Ş.'den 31.01.2019 tarihinde 90 gün vadeli olacak şekilde KDV dahil 600.000 TL'lik sipariş vermiş olup, ödemeyi 30, 60 ve 90 gün sonunda toplam 3 eşit taksitte ödeyeceği konusunda anlaşma yapılmıştır.

Müşteriye satış muhasebe kaydı		
31.01.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	600.000,00	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		508.474,58
391 HESAPLANAN KDV		91.525,42

KDV Tahakkuk kaydı		
31.01.2019	Borç	Alacak
391 HESAPLANAN KDV	91.525,42	
360 ÖDENECEK KDV		91.525,42

KDV Ödeme kaydı		
26.02.2019	Borç	Alacak
360 ÖDENECEK KDV	91.525,42	
102 BANKALAR		91.525,42

Bu süreçte A tedarikçisinin piyasa koşulları nedeniyle ödeme güçlüğü yaşamaya başladığı konusunda bilgi edinilmiştir. Findeks üzerinden yapılan sorgulamalarda ilgili dönemde çok sayıda çekinin karşılıksız çıktığı bilgisine ulaşılmıştır. Firma ile yapılan görüşmelerde ise ödeme konusunda belirsiz bilgiler gelmeye başlamıştır. Şirket yönetimi tarafından kredibilite değerlendirmesinde ilgili alacağının %30'unun tahsilinin şüpheli olacağı belirlenmiştir. Bu kapsamda gerçekleşen kredi zararı modeline göre 180.000 TL karşılık ayrılmıştır.

31.12.2019 tarihinde yeni bayilik anlaşması yapılan B bayisine 100.000 TL'si 6 ay 100.000 TL'si 15 ay vadeli senetli satış, ilgili bayiden de destek primi olarak 20.000 TL'si 6 ay, 20.000 TL'si 15 ay vadeli senetli alım yapılmıştır.

Müşteriye satış muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	100.000,00	
600 YURTİÇİ SATIŞLAR		100.000,00

Müşteriye satış muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR	100.000,00	
600 YURTİÇİ SATIŞLAR		100.000,00

Senet alım muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
121 ALACAK SENETLERİ	100.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		100.000,00

Senet alım muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
221 ALACAK SENETLERİ	100.000,00	
120 MÜŞTERİLERDEN ALACAKLAR		100.000,00

Ciro primi muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
634 ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER ÇEŞİTLİ GİDER VE ZARARLAR	100.000,00	
320 SATICILAR		100.000,00

Ciro primi muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
634 ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER ÇEŞİTLİ GİDER VE ZARARLAR	100.000,00	
320 SATICILAR		100.000,00

Verilen Senet muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
320 SATICILAR	100.000,00	
321 BORÇ SENETLERİ		100.000,00

Verilen Senet muhasebe kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
320 SATICILAR	100.000,00	
421 BORÇ SENETLERİ		100.000,00

Alınan senetler reeskont kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
650 TİCARİ ALACAKLARA İLİŞKİN VADE FARKI GİDERLERİ VE ESAS FAALİYETLERLE İLGİLİ KUR FARKI ZARARLARI	11.536,04	
128 ERTELENMİŞ VADE FARKI GELİRLERİ		11.536,04

Verilen senetler reeskont kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
328 ERTELENMİŞ VADE FARKI GİDERLERİ	11.536,04	
640 ESAS FAALİYET BORÇLARINA İLİŞKİN VADE FARKI GELİRLERİ VE ESAS FAALİYETLERLE İLGİLİ KUR FARKI KAZANÇLARI		11.536,04

BOBİ FRS Uygulanmamış ve Uygulanmış Bilançolar

SEMİH A.Ş. 31.12.2019 Finansal Durum Tablosu			
VARLIKLAR		YÜKÜMLÜLÜKLER	
DÖNEN VARLIKLAR		Kısa Vadeli Borçlanmalar	
Nakit ve Nakit Benzerleri	158.474,58	Ticari Borçlar	288.463,96
Ticari Alacaklar	1.008.463,96	Diğer Borçlar	150.000,00
Stoklar	1.000.000,00	Kısa Vadeli Karşılıklar	50.000,00
Peşin Ödenmiş Giderler	100.000,00	Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	50.000,00
Diğer Dönen Varlıklar	150.000,00	TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	838.463,96
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	2.416.938,54	Uzun Vadeli Borçlanmalar	250.000,00
DURAN VARLIKLAR		Ticari Borçlar	350.000,00
Ticari Alacaklar	100.000,00	Uzun Vadeli Karşılıklar	500.000,00
Diğer Alacaklar	250.000,00	Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	100.000,00
Maddi Duran Varlıklar	2.500.000,00	TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1.200.000,00
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	500.000,00	TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	2.038.463,96
Peşin Ödenmiş Giderler	250.000,00	ÖZKAYNAKLAR	
Diğer Duran Varlıklar	250.000,00	Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	4.228.474,58
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	3.850.000,00	TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	4.228.474,58
TOPLAM VARLIKLAR	6.266.938,54	TOPLAM KAYNAKLAR	6.266.938,54

Tablo 4.12. Semih A.Ş.- BOBİ FRS Uygulanmamış bilançosu – 31.12.2019

İlgili kayıtlar yapıldıktan sonra BOBİ FRS-9. Bölüm (Finansal Araçlar ve Özkaynaklar) bölümünün net etkisinin görülebilmesi için yıl içerisinde başka işlem yapılmadığı varsayılmıştır. Sonrasında BOBİ FRS kapsamında atılması gereken gerçekleşen kredi zararı kaydı yapılmıştır.

Gerçekleşen Kredi Zararı Kaydı		
31.12.2019	Borç	Alacak
651 ESAS FAALİYET ALACAKLARINA İLİŞKİN DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIK GİDERLERİ	180.000,00	
129 TİCARİ ALACAKLAR DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIKLARI		180.000,00

Senetli alacak ve borçlara ilişkin ek kayıt yapılmamasının sebebi taslak hesap planı çerçevesinde yapılan hesaplamaların BOBİ FRS kapsamında da yapılacak kayıtlarla aynı olmasından kaynaklıdır. Bu bağlamda BOBİ FRS'ye geçişte herhangi bir senetli alacak/borç düzeltme kaydı yapılmasına gerek yoktur.

SEMİH A.Ş. 31.12.2019 Finansal Durum Tablosu			
VARLIKLAR		YÜKÜMLÜLÜKLER	
DÖNEN VARLIKLAR		Kısa Vadeli Borçlanmalar	
Nakit ve Nakit Benzerleri	158.474,58	Ticari Borçlar	288.463,96
Ticari Alacaklar	828.463,96	Diğer Borçlar	150.000,00
Stoklar	1.000.000,00	Kısa Vadeli Karşılıklar	50.000,00
Peşin Ödenmiş Giderler	100.000,00	Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	50.000,00
Diğer Dönen Varlıklar	150.000,00	TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	838.463,96
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	2.236.938,54	Uzun Vadeli Borçlanmalar	250.000,00
DURAN VARLIKLAR		Ticari Borçlar	350.000,00
Ticari Alacaklar	100.000,00	Uzun Vadeli Karşılıklar	500.000,00
Diğer Alacaklar	250.000,00	Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	100.000,00
Maddi Duran Varlıklar	2.500.000,00	TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1.200.000,00
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	500.000,00	TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	2.038.463,96
Peşin Ödenmiş Giderler	250.000,00	ÖZKAYNAKLAR	
Diğer Duran Varlıklar	250.000,00	Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	4.048.474,58
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	3.850.000,00	TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	4.048.474,58
TOPLAM VARLIKLAR	6.086.938,54	TOPLAM KAYNAKLAR	6.086.938,54

Tablo 4.13. Semih A.Ş.- BOBİ FRS Uygulanmış bilançosu – 31.12.2019

BOBİ FRS uygulanmamış ve uygulanmış yıl sonu bilançoları karşılaştırıldığında ticari alacaklar ve ana ortaklığa ait özkaynaklar rakamlarında değişim olduğu gözlenmiştir. Bu etkinin incelenmesi için yapılan oran analizleri aşağıdaki gibidir;

Defter Türü	Ticari Alacaklar	Ticari Borçlar	Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar
BOBİFRS Uygulanmamış-2019	1.008.463,96	288.463,96	4.228.474,58
BOBİFRS Uygulanmış-2019	828.463,96	288.463,96	4.048.474,58
Fark-2019	-180.000,00	0,00	-180.000,00

Tablo 4.14. Semih A.Ş. - Karşılaştırmalı finansal tablo analizi - 2019

Hazırlanan karşılaştırma tablosunda görüldüğü üzere BOBİ FRS uygulanmış bilançolarda hem Ticari Alacaklar hem de Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar için rakamların azaldığı gözlenmektedir. Bunun sebebi gerçekleşen kredi zararı kapsamında yapılan kayıttan kaynaklanmaktadır.

Defter Türü	BOBİFRS Uygulanmamış - 31.12.2018	
Ticari Alacaklar	500.000,00	
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	3.900.000,00	
Defter Türü	BOBİFRS Uygulanmış - 31.12.2019	BOBİFRS Uygulanmamış - 31.12.2019
Ticari Alacaklar	828.463,96	1.008.463,96
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	4.048.474,58	4.228.474,58
Defter Türü	BOBİFRS Uygulanmış Değişim	BOBİFRS Uygulanmamış Değişim
Ticari Alacaklar	328.463,96	508.463,96
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	148.474,58	328.474,58
Defter Türü	BOBİFRS Uygulanmış Değişim %	BOBİFRS Uygulanmamış Değişim %
Ticari Alacaklar	1,66	2,02
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	1,04	1,08

Tablo 4.15. Semih A.Ş.- Karşılaştırmalı finansal tablo kalem analizi- 2019

Tablo incelendiğinde gerçekleşen kredi zarar modelinden yazılan karşılık nedeniyle BOBİ FRS uygulanmış ile BOBİ FRS uygulanmamış karşılaştırması yapıldığında oranlarda %36 ve %4 azalış gözlenmektedir.

Oran Türü	BOBİFRS Uygulanmamış-2019	BOBİFRS Uygulanmış-2019	Değişim
Cari Oran	2,8826	2,6679	0,2147
Asit-Test Oranı	1,6899	1,4752	0,2147
Hazır Değerler Oranı	0,1890	0,1890	0,0000
Borçların Öz Sermayeye Oranı	0,4821	0,5035	-0,0214
Kısa Vadeli Borçların Öz Sermayeye Oranı	0,1983	0,2071	-0,0088

Tablo 4.16. Semih A.Ş.- Oran analizleri tablosu – 2019

Oranlar incelendiğinde BOBİ FRS uygulanmamış bilançodan, BOBİ FRS uygulanmış bilançoya geçişte Cari Oran ve Asit-Test oranında negatif bir değişim olduğu gözlenmektedir. Bunun sebebi ticari alacaklar değerindeki BOBİ FRS kaynaklı olan yapılan gerçekleşen kredi zarar modeli işlemidir. Hazır Değerler Oranına bakıldığında herhangi bir değişim gözlenmemiştir. Son olarak Borçların ve Kısa Vadeli Borçların ayrı ayrı Öz Sermayeye oranı incelenmiştir. Bu durumda da özkaynaklardaki BOBİ FRS düzeltmesinden kaynaklı olan değişimden dolayı ilgili oranların arttığı gözlenmektedir. TFRS'de olduğu gibi BOBİ FRS'de de tespit edilen oransal artış ve azalışların miktarı ve yönü ilgili işletmelerin ticari alacak yönetimine, ilgili alacakların

toplam alacaklar içerisinde teminata bağlanma oranına, senetli alacak ve borçların vade özelliklerine bağlı olarak değişkenlik gösterecektir.

4.7. TFRS 9 ve BOBİ FRS-9 Karşılaştırma Analizi

TFRS 9 ve BOBİ FRS-9 kapsamında yapılan vaka uygulamaları sonucunda elde edilen analiz değişimleri aşağıdaki gibi özetlenmektedir.

Defter Türü	Ticari Alacaklar	Ticari Borçlar	Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar
Değişim % TFRS	-0,0247	0,0002	-0,0105
Değişim % BOBİ FRS	-0,2173	0,0000	-0,0445

Tablo 4.17. BOBİ FRS- TFRS Karşılaştırmalı finansal tablo analizi- 2019

Tablo ve oran analizleri incelendiğinde değişim yönlerinin ticari alacaklar ve özkaynaklar anlamında aynı yönlü ve negatif olduğu, ticari borçlar anlamında ise TFRS’de pozitif değişim gözlenirken BOBİ FRS anlamında değişim gözlenmemiştir.

Oran Türü	Değişim-TFRS	Değişim-BOBİ FRS
Cari Oran	-0,0053	-0,2147
Asit-Test Oranı	-0,0053	-0,2147
Hazır Değerler Oranı	0,0000	0,0000
Borçların Öz Sermayeye Oranı	0,0220	0,0214
Kısa Vadeli Borçların Öz Sermayeye Oranı	0,0202	0,0088

Tablo 4.18. TFRS 9- BOBİ FRS 9 Karşılaştırmalı oran analizleri

Oran analizleri incelendiğinde ise Cari Oran ve Asit-Test Oranında TFRS ve BOBİ FRS anlamında negatif değişim gözlenirken, hazır değerler oranında herhangi bir değişim gözlenmemiştir. Ayrıca borçların öz sermaye ve kısa vadeli borçların öz sermaye oranlarında da TFRS ve BOBİ FRS anlamında pozitif değişim gözlenmiştir.

Bu sonuçlara etki eden önemli hususlar;

- Senet reeskont işlemlerinin BOBİ FRS ve Tekdüzen Muhasebe Sisteminde aynı olması
- Senet reeskont işlemlerinin TFRS ve Tekdüzen Muhasebe Sisteminde vade bazlı farklılık göstermesi
- Beklenen kredi zararı kapsamında TFRS 9 kaydı yapılması
- Gerçekleşen kredi zararı kapsamında BOBİ FRS 9. Bölüm kaydı yapılması

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Muhasebe yüzyıllardır varlığını sürdürmekle beraber küreselleşme ve ihtiyaca istinaden standartlarını yayınlama gereği hissetmiştir. Bu durum ulusal ve uluslararası düzeyde yayınlanan finansal tablolarda paydaşların güvenilir olan aynı tip veriyi okuma ve karşılaştırabilme yapabilmesi açısından önemli bir gelişme olmuştur. İlgili finansal tablolar; şirket sahipleri, çalışanları, tedarikçileri gibi doğrudan şirketin yakın çevresi olabileceği gibi aynı zamanda devlet daireleri ve sivil toplum örgütleri gibi 2. derece ilişki içinde olunan paydaşlar tarafından da incelenebilmektedir. Standartların oluşması ve uygulanmasıyla birlikte firmalarla ilgisi olan herkese daha şeffaf, karşılaştırılabilir ve güvenilir veri ulaşması sağlanmıştır.

Uluslararası düzeyde yayınlanmış olan Finansal Raporlama Standartları, ülkemizdeki çeşitli kurumların çabası ve devam eden süreçte devlet desteği ile mevzuatımıza kazandırılmıştır. Uluslararası düzeyde IASB, IFAC ve FASB, ulusal düzeyde ise TMUD, SPK, TÜRMOB, TMSK, TMUDESK ve KGK çalışmaları standartların günümüze ulaşmasında katkı sağlayan önemli kuruluşlardır. İlgili standartların yerel ve uluslararası mevzuata kazandırılmasını takiben gerek ihtiyaç gerekse paydaş taleplerine istinaden değişim ve gelişim gösterdiği belirlenmiştir.

Farklı büyüklükteki firmaların standartları uygulamasındaki güçlüğü istinaden kanun koyucu tarafından büyük ve orta büyüklükteki işletmelerin uygulaması gereken BOBİ FRS yayınlanmıştır. Belirli hadleri aşan firmaların ise Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını uygulaması gerekmektedir. Yayınlanmış olan finansal raporlama standartlarından ve standart bölümlerinden 5 tanesi, sırasıyla TMS 32 – TMS 39 – TFRS 7 – TFRS 9- BOBİ FRS 9 olmak üzere, finansal araçlar kavramını açıklamakta olup, finansal araçlar gerek firmalar gerekse paydaşlar açısından değerlendirildiğinde standartlar setinin en önemli kavramlarından biridir. Bu standartlardan TMS 39'un karmaşıklığı, anlaşılmasındaki güçlük ve uygulamadaki zorlukları nedeniyle zaman içerisinde bünyesinde bulunan konuları 2008 krizini takiben çıkarılan TFRS 9'a aktardığı tespit edilmiştir.

Çok uluslu işletmeler performans ölçüm para birimlerinin TL'den farklı olması durumunda kur riski ile karşılaşmaktadır. Kurun dalgalı olduğu spekülatif piyasalarda ani artış ve azalışlar yerel para biriminde kâr gösterirken, performans para biriminde zarar gösterebilmektedir. Bu sebeple kur riskinden korunmak için alacak/borç vadelerine göre döviz alım/satım anlaşmaları yapılması riski minimize edecektir.

Ticari sınırların kalkmış olduğu dünyada, finansal araçların önemi giderek artmakla birlikte çeşitleri de aynı şekilde çoğalmıştır. Uluslararası düzeyde faaliyet gösteren firmalar geleceklelerini düşünerek riskten korunma kapsamında çeşitli finansal enstrümanları kullanma yoluna gitmeye başlamıştır. Yaygın olarak kullanılan riskten korunma enstrümanlarından olan forward, futures, opsiyon ve swap gibi sözleşmeler, işletmeler tarafından tercih edilmektedir. İlgili firmalar, riskten korunma amacı dışında türev ürünlerden gelir elde edebilmek için spekülasyon işlem yapmayı veya arbitraj işlemi yapmayı da tercih etmektedir.

Finansal bilgi kullanıcıları ve denetim süreci açısından değerlendirildiğinde, yapılan TFRS 9 ve BOBİ FRS 9 çalışmalarından yola çıkarak denetim şirketleri finansal tablo okuyucularına şirketlerin finansal tablolarında sunulan finansal araçlara ilişkin makul bir güvence vermektedir. Finansal araçların tutarsal olarak doğruluğu ve sunumu TFRS 9 ve BOBİ FRS 9 standardı kapsamında yapılan çalışmalar ile kanıtlanmaktadır.

Dövizli yapılan işlemlerde yerel para birimi cinsinden alacak rakamının belirlenmesi gerektiği durumlarda seçilen kur konusunda problemler yaşanabilmektedir. Seçilen kurun net olmaması durumu alıcı ve satıcı arasındaki mutabakatsızlığa neden olurken aynı zamanda TFRS 9/BOBİ FRS 9 kapsamında ayrılan karşılık ve senet reeskont hesaplamaları gibi konulara da etki etmektedir. Burada yapılması gereken alıcı ve satıcı tarafından kur konusunda anlaşma yapılması veya TCMB Döviz Alış/Satış kuru üzerinden işlem yapılmasıdır.

Ticari alacaklar üzerinden beklenen kredi zarar karşılığı ayrılması gerektiği durumda alacak vadeleri önem arz etmektedir. Vade bilgilerinin yer almadığı bir ERP kullanılması durumu hesaplamalarda sapmalara sebebiyet vermektedir. Bu sebeple satışlarda vade bilgilerinin sisteme doğru olarak girilmesi ve rapor hazırlanma tarihine göre sistemden veri alınması gerekmektedir.

Tez kapsamında yapılan vaka analizlerinde ve literatür taramasında hem TFRS'nin hem de BOBİ FRS'nin finansal araçlar standartlarına göre yapmış olduğu kayıtların finansal tablolara olan etkilerinin gözlenmesi açısından yapılmış olan senaryolarda şirketin dönem kârının ve finansal oran analizlerinin belirli oranlarda etkilendiği gözlenmiştir. Bu oranların pozitif ve/veya negatif yönlü etkilenmesinin temel sebepleri ticari alacakların vadesel dağılımı, satışların teminata bağlanması durumu, senetli borç ve alacakların vade özellikleri gibi konulardır. Aynı zamanda risk bazlı değerlendirme

yapıldığında ticari alacaklar riskinin, ticari borçlar riskine göre risk düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

BOBİ FRS ve TFRS finansal araçlar anlamında karşılaştırıldığında en temel fark, BOBİ FRS'e göre gerçekleşen kredi karşılığı kapsamında netleşmiş durumlarda karşılık ayrılması, TFRS 9'a göre beklenen kredi zararı modeline göre henüz netleşmemiş olaylarda da karşılık ayrılmasıdır. TFRS'nin ihtiyatlılık derecesinin BOBİ FRS'nin ihtiyatlılık derecesine göre daha hassas olduğu belirlenmiştir. TFRS uygulamayan işletmelerde bu tür olaylara çok rastlanmadığı veya miktarlar çok yüksek olmadığı için beklenen kredi zararı kavramına ihtiyaç duyulmamış olabilir.

Bundan sonraki çalışmalarda TFRS 9 kapsamında BIST100 veya BIST30 endeksinde dipnotlarda sunulan verilerin nitel analiz yöntemleri kullanılarak raporlaması neticesinde finansal bilgi kullanıcılarına sunduğu bilgilerin yeterliliğinin incelenmesi, türev finansal ürünlerin TFRS 9 kapsamında finansal tablolara etkilerinin ölçülmesi ve gerçeğe uygun değer değişiminin diğer kapsamlı gelire yada kar zarara yansıtılması arasındaki farklılığın bilanço etkilerinin analiz edilmesi kapsamında çalışmalar yapılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Abdioğlu, H., Kılıç, Burcu İ., Güneş, S. (2014). “Temel Finansal Araçların KOBİ TFRS, Tam Set TFRS ve Türk Vergi Mevzuatı ile Karşılaştırmalı İncelenmesi ve Muhasebeleştirme Örnekleri”. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 21(2), 141-161.
- Adıgüzel, H., Yılmaz, A. A. (2015). “Türev Ürünlerin Finansal Riskten Korunma Aracı Olarak Uluslararası Muhasebe Standartları Kapsamında Muhasebeleştirilmesi”, *Mali Çözüm Dergisi*, (131), 15-31.
- Akbulut, Y.Ö. (2008, 02-06 Mart). “Vergi Usul Kanunundaki Değerleme Hükümlerinin Türkiye Finansal Raporlama Standartları Kapsamında Değerlendirilmesi”, *Muhasebe Uygulamaları ve Vergi Mevzuatı Sempozyumu*, Antalya. Ankara: Ankara SMMM Odası Yayını No: 59, 1-274.
- Akçin, O., Kıymetli Şen, İ. (2019). “Özkaynak Yatırımlarının UFRS 9 Finansal Araçlar Standardı Uyarınca Muhasebeleştirilmesi”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (83), 131-146.
- Akdemir, V. (2009). *UFRS 39 ve FASB 133 Kapsamında Hedging ve Hedge Muhasebesinin İrdelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Akdoğan, N. (2001). “IAS 39 Nolu Standart Hükümlerine Göre Menkul Kıymetler ve Finansal Duran Varlık İşlemlerinde Uygulanacak Muhasebe Politikaları”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(3), 61-78.
- Akgemci, A. (2014). *Finansal Borçlanma Araçlarının TFRS 9 Kapsamında Değerlemesi ve Vergi Yasalarının Değerleme Hükümleriyle Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akgül, A., Akay, H. (2003). *Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye’de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma*, İstanbul.
- Akgün, A.İ. (2007). *Vadeli İşlemlere Yönelik Uluslararası Finansal Muhasebe Standartlarının Türkiye Açısından Değerlendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akgün, A.İ. (2011). “Türkiye Finansal Raporlama Standartları’nda Şerefiye ve Gerçeğe Uygun Değer İlişkisi”, *Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(2), 39-61.
- Akgün, A.İ. (2013). “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkisi: İMKB’ye Yönelik Bir Araştırma”, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 10-26.
- Akkuş, Hilmi T. (2013). *Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi ve Mali Tablolara Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

- Altunal, I. (2015). *Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesine Yönelik Politikalar: BIST Mali Sektörde Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Ayçiçek, F. (2011). “TMS 39 Çerçevesinde Bir Finansal Araç Olarak Tahviller”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (50), 59-76.
- Aydın, G. (2016). *Finansal Tablolarda Finansal Varlıkların Değerlemesi: Vergi Usul Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları Açısından Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Aygün, F. (2016). *Türkiye’de Türev Ürünlerin Mevzuat Açısından İncelenmesi ve Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde Muhasebeleştirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi, Yalova.
- Babuşçu, Ş. (2017). *Finansal Yönetim Temel Teoriler ve Açıklamalı Örnekler*, Ankara.
- Bahadır, O. (2012). “KOBİ’ler için UFRS/TFRS Kapsamında Temel Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm”, *Mali Çözüm Dergisi*, (111), 43-60.
- Bak, B. (2009). “Borsa Opsiyon Sözleşmesi”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(04), 39-75.
- Bal, Emine Ç. (2013). “Türkiye Finansal Raporlama Standardı – 9 Finansal Araçlar Standardına Göre Finansal Araçların Sınıflandırılması ve Uygulama Örnekleri”, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 47-63.
- Bal, Emine Ç., Öztürk, V. (2013). “Türkiye Muhasebe Standardı TMS- 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm Kapsamında Türev Ürünlerin Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlı Kullanımı: Forward Örneği”, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, (5), 123-140.
- Bamber, M., Mcmeeking, K. (2010). “An Examination Of Voluntary Financial Instruments Disclosures In Excess Of Mandatory Requirements By UK FTSE 100 Non-Financial Firms”. *Journal Of Applied Accounting Research*, Emerald Group Publishing, 11(2), 133-153.
- Barone, E., Gullkvist, B. (2012), “Academic Literature Review: Interaction of IFRS 9 and Long-Term Investment Decisions”. *Brussels: European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG)*, (46), 50-91.
- Başpınar, A. (2004). “Türkiye’de ve Dünyada Muhasebe Standartlarının Oluşumuna Genel Bir Bakış”, *Maliye Dergisi*, (146), 35-62.
- Bayrak, N. (2016). *Adli Muhasebecilik Mesleği ve Türkiye’de Uygulanabilirliğinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

- Beerbaum, D. (2015). "Significant increase in credit risk according to IFRS 9: Implications for financial institutions", *International Journal of Economics and Management Sciences*, 4(9), 1-3.
- Beerbaum, D., Piechocki, M. (2017). "IFRS9 For Financial Institutions–The Case For IFRS And Finrep Taxonomies–A Conceptual Gap Analysis", *Journal Of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 3(1), 80-90.
- Bernhardt, T., Erlinger, D., Unterrainer, L. (2016). "IFRS 9: The New Rules For Hedge Accounting From The Risk Management's Perspective", *Acron Oxford Journal Of Finance and Risk Perspectives*, 53(3), 1-14.
- Birgili, E., Akyel, N., Karaca, N. (2005). "Futures Sözleşmeler ve Muhasebeleştirilmesi", *Muhasebe Finansman Dergisi*, (26), 109-119.
- Bischof, J. (2009). "The Effects Of IFRS 7 Adoption On Bank Disclosure in Europe", *Accounting in Europe*, 6(2), 167-197.
- Bischof, J., Daske, H. (2016). "Interpreting the European Union's IFRS Endorsement Criteria: The Case of IFRS 9", *Accounting in Europe*, 13(2), 129-168.
- Bischof, J., Ebert, M. (2014). "IFRS 7 Disclosures and Risk Perception of Financial Instruments", *Schmalenbach Business Review*, (66), 276-308.
- Bonini, S., Dalocchio, M., Raimbourg, P., And Salvi, A. (2016). "Do Firms Hedge Translation Risks?", *Journal of Financial Management, Markets and Institutions*, 4(2), 155-178.
- Bozkurt, T. (2006). *Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesinin 32 ve 39 No'lu Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Canöz, B. (2018). *Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Cefis, L. A. (2017). "Testing For Convexity Relevance: An IFRS 9 Benchmark Cashflow Test Proposal". (With Stochastic Volatility) (September 22, 2017), 1-23.
- Ceran, Y., Öz, M. (2014). "TMS-32, TMS-39 ve TFRS-7, TFRS-9 Kapsamında Finansal Araçlar: Sunum, Muhasebeleştirme, Ölçüm ve Açıklamalar Standardına İlişkin Bir İnceleme", *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(28), 227-259.
- Çıkrıkçı, M. (2005). *Finansal Kurumlar ve Piyasalar*, Trabzon.
- Dızman, Ş. (2014). "Türev Finansal Ürünlerin; Türkiye Muhasebe Standartları (TMS), Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ve Yeni Hesap Planı Taslağı Kapsamında Muhasebeleştirilmesi", *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 17-30.

- Durmuş, H., Aytulun, A. (2016). *Muhasebe Mesleğini İlgilendiren Ulusal ve Uluslararası Kuruluşlar*, İstanbul: Muhasebe Uzmanları Derneği, Kitap No:11.
- Elitaş, C., Karakoç, M., Özdemir, S. (2011). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Perspektifinden Türkiye Muhasebe Standartları”, *World Of IFRS (UFRS Dünyası Dergisi)*, 1(5), 1-14.
- Emir Tuncay, F., Cengiz, H. (2015). “Faize Dayalı Swap Sözleşmeleri ve Muhasebeleştirilmesi”, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (16), 1-22.
- Engelmann, B. (2018). “Calculating Lifetime Expected Loss For IFRS 9: Which Formula is Correct?”. (April 30, 2018), 1-17.
- Ersan, İ. (1998). *Finansal Türevler*, İstanbul,
- Ertürk, S., Uçar, M., Günay, Y., Bilginer, M. (2016). “TMS 32 – Finansal Araçlar: Sunum”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 191-206.
- Fındık, H. (2016). “Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde Finansal Varlıkların Muhasebeleştirilmesi”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (69), 61-82.
- Fidan, M. (2018). “IFRS 9 Finansal Araçlar Standardına Göre Finansal Varlıkların Sınıflandırılması ve Sınıflandırmada Kullanılan Testler/Kriterler”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(1), 1-27.
- Fidan, M. (2018). “IFRS 9 Finansal Araçlar Standardına Göre Satın Alındığında veya Oluşturulduğunda Kredi-Değer Düşüklüğüne Uğramış Finansal Varlık Yaklaşımı”, *Maliye ve Finans Yazıları*, 1(109), 233-258.
- Fidan, M. (2019). “Ticari Alacaklarda Değer Düşüklüğü–TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının Basit Yaklaşımı ve Vergi Usul Kanunu Karşılaştırılması”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (81), 37-58.
- Fiechter, P. (2009). “Reclassification Of Financial Assets Under IAS 39: Impact On European Banks’ Financial Statements”, *Accounting in Europe*, 8(1), 49-67.
- Gebhardt, G. (2015). “Impairments of Greek Government Bonds Under IAS 39 and IFRS 9: A Case Study”. Safe White Paper Series 30, Goethe University Frankfurt, *Research Center Safe - Sustainable Architecture For Finance in Europe*, 1-52.
- Gornjak, M. (2017). “Comparison Of IAS 39 and IFRS 9: The Analysis Of Replacement, International Journal Of Management”, *Knowledge and Learning*, 6(1), 115-130.
- Gökgöz, A. (2019). “TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı Çerçevesinde Ticari Alacaklara İlişkin Beklenen Kredi Zararlarının Tespiti ve Muhasebeleştirilmesi”, *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, (5), 163-178.

- Gönen, S., Uğurluel, G. (2007). “Türkiye’de Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) Uygulamalarına Geçişte Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Vergi Dünyası Dergisi*, (316), 229-236.
- Güleryüz, M. (2014). *Finansal Araçların Vergi Usul Kanunu ve Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları’na Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Güngör, B. (2001). “Finansal Türevlerin Muhasebeleştirilmesi”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(1-2), 189-214.
- Gürdal, K. (2005). “Muhasebe Dünyasından Haberler”, *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, (14), 169-176.
- Haftacı, V., Pehlivanlı, D. (2007). “UMS 39 ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar”, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 139-151.
- Hashim, N., Li, W., O’Hanlon, J. (2015). “Expected-Loss-Based Accounting For Impairment Of Financial Instruments: The FASB and IASB IFRS 9”, *Approaches Proposals*, 1-61.
- Hronsky, J. (2010). “IFRS 9, Impairment and Procyclicality: Is The Cure Worse Than The Disease?”. *Journal of Applied Finance*, 4, 55-59.
- Huian, M. (2013). “Accounting for Financial Assets And Financial Liabilities According to IFRS 9”, *Annals of The Alexandru Ioan Cuza University-Economics*, 59(1), 27-47.
- İnternet: Çakır, H. (2005). “Muhasebe Standartlarına Duyulan İhtiyaç ve Avrupa Birliği Uyum Sürecindeki Gelişmeler (II)”. <http://www.muhasibetr.com/yazarlarimiz/hulya/003/> adresinden 01 Mart 2020’de alınmıştır.
- İnternet: “IFRS 7 Financial Instruments: Disclosures”. IFRS. Web: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-7-financial-instruments-disclosures/> adresinden 01 Mart 2020’de alınmıştır.
- İnternet: “IFRS 9 Financial Instruments: Disclosures”. IFRS. Web: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/> adresinden 01 Mart 2020’de alınmıştır.
- İnternet: “IAS 32 Financial Instruments: Presentation”. IFRS. Web: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-32-financial-instruments-presentation/> adresinden 01 Mart 2020’de alınmıştır.
- İnternet: “IAS 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement”. IFRS. Web: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-39-financial-instruments-recognition-and-measurement/> adresinden 01 Mart 2020’de alınmıştır.

- İşseveroğlu, G. (2014). “TMS 39 Kapsamında Finansal Varlıkların Sınıflandırılması ve Değerlemesi: Borsa İstanbul 100 Endeksindeki Şirketlerin Uygulamaları”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(21), 87-106.
- Karaca, N., Hacıhasanoğlu, T., Demirci, Ş.D. (2014). “TMS 39 ve TFRS 9 Standartları Kapsamında Endeks Opsiyon Sözleşmelerinin Muhasebeleştirilmesi- BIST 30 Endeks Opsiyon Sözleşmeleri Örneği”, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 247-272.
- Karadağ, G. (2018). *UFRS Finansal Araçlar Standartları Çerçevesinde Riskten Korunma Muhasebesi ve Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Karabayır, M., Ertugay, E. (2010). “Finansal Raporlama Standartlarının Dünü ve Bugünü”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(04), 195-197.
- Karahan, K. (2002). *Uluslararası Muhasebe Standartları Kapsamında Finansal Araçların Mali Tablolarda Gösterimi ve Değerlemesine İlişkin Esaslar*, Sermaye Piyasası Kurulu Muhasebe Standartları Dairesi Yeterlilik Etüdü, Ankara.
- Kaya, Gamze A. (2013). *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları'na Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi*, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Kaya, Gamze A. (2015). “Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları'na Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 105-121.
- Kaya, Ö. (2015). *Uluslararası Standartlar Çerçevesinde Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi; UFRS 9 ve 2008 Küresel Krizi Sonrası Gelişmeler*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kayar, Ö. (2016). *Türkiye Muhasebe Standartları Kapsamında Finansal Araçlar ve Muhasebeleştirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Kaygusuzoğlu, M. (2011). “Finansal Türev Ürünlerden Forward Sözleşmeleri ve Muhasebe İşlemleri”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(2), 137-149.
- Kholmy, K., Ernstberger, J. (2010). “Reclassification of Financial Instruments in The Financial Crisis – Empirical Evidence From The European Banking Sector”, 1-35.
- Kışalı, Y. (2001). “SPK ve TMS Hedeflerindeki Farklılıkları ve Bunu Finansal Tablolara Yansımaları”, *MUFAD Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (10), 46-48.
- Kocamaz, H. (2012). “Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünya'da ve Türkiye'de Oluşum ve Gelişim Süreci” *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 105-120.

- Kurtcebe, E. (2015). *Türev Finansal Araçlar ve Muhasebeleştirilmesi*, Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Lopes, Patrícia T., Rodrigues, Lúcia L. (2007). “Accounting for Financial Instruments: A Comparison of European Companies’ Practices with IAS 32 and IAS 39”, *Research in Accounting Regulation*, (20), 155-192.
- Meriç, S. (2017). *Finansal Risklerden Korunma Muhasebesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Mısırlıoğlu, İsmail U. (2008). “Türkiye Muhasebe Standartları’na Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi”, *Mali Çözüm Dergisi*, (86), 65-81.
- Onali, E., Ginesti, G. (2014). “Pre-Adoption Market Reaction To IFRS 9: A Cross-Country Event-Study”, *Journal Of Accounting And Public Policy*, 33(6), 628-637.
- Önce, S. (1995). *Türev Ürünlerin Muhasebe Sorunları ve Bankalar İçin Muhasebeleştirme Şekilleri*, Eskişehir.
- Örten, R., Kaval, H., Karapınar, A. (2012). *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları*, Ankara.
- Özbirecikli, M., Kıymetli Şen, İ. (2018). “Bobi FRS’nin Muhasebe Uygulamalarına Getirdiği Değişiklikler: BOBİ FRS, TMS/TFRS ve Mevcut Muhasebe Sistemi Çerçevesinde Bir İnceleme”, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, (Nisan 2018, Özel Sayı), 462-484.
- Özerhan, Y., Aslan, Ü. (2016). “Şeffaflık İlkesi Açısından Finansal Araçlarda Değer Düşüklüğünün Raporlanmasının Yeni UFRS 9: Finansal Araçlar Standardı Kapsamında Değerlendirilmesi”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 18(Özel Sayı: 1), 573-603.
- Özerhan, Y., Yanık, S. (2012). *Açıklamalı Örnek Uygulamalı TMS-TFRS*, Ankara.
- Özerhan, Y., Yanık, S. (2013). *Türkiye Finansal Raporlama Standartları*, Ankara.
- Özulucan, A., Arslan, S., Keleş, D. (2017). “Menkul Kıymetlerin TMS 39 ve TFRS 9 Çerçevesinde Muhasebeleştirilmesi”, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(4), 235-249.
- Poroy Arsoy, A. (2008). “Kurumsal Şeffaflık ve Muhasebe Standartları”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 17-35.
- Ramirez, J. (2015). *Accounting for Derivatives*, (Second Edition). Wiley, West Sussex, UK.
- Reitgruber, W. (2015). “Methodological Thoughts On Expected Loss Estimation for IFRS 9 Impairment: Hidden Reserves, Cyclical Loss Predictions And Lgd Backtesting”, *Credit Technology by Serasa Experian*, (92), 7-29.

- Saygın, O. (2010). *Finansal Araç Kavramının Uluslararası Mevzuat ve Türk Mevzuatı Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Slancheva, A. (2018). "Impact Of IFRS 9 On Financial Statements Of Banks". *3rd International Trakya Accounting Finance and Auditing Symposium*, October 2018, 1-4, Trakya University, 56-57.
- Sultanoğlu, B. (2019). "Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve: Değişiklikler ve Karşılaştırmalar", *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (57), 195-220.
- Sülün, Y. (2009). *32 ve 39 No'lu Uluslararası Muhasebe Stardartlarına Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi ve Kriz Döneminde Gerçeğe Uygun Değer*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- T.C. Resmi Gazete. (1981). Sermaye Piyasası Kanunu, 30.07.1981 Tarih ve 17416 Sayılı.
- T.C. Resmi Gazete. (1992). Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No:1., 26.12.1992 Tarih ve 21447 Mükerrer Sayılı.
- T.C. Resmi Gazete. (2005). Nakit Akış Tablolarına İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 7) Hakkında Tebliğ Sıra No: 4, 18/01/2005 Tarih ve 25704 Sayılı.
- T.C. Resmi Gazete. (2006). Finansal Araçlar: Sunuma İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 32) Hakkında Tebliğ, Sıra No: 40, 28.10.2006 Tarihli ve 26330 Sayılı.
- T.C. Resmi Gazete. (2006). Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ, Sıra No:41, 03/11/2006 Tarihli ve 26335 Sayılı.
- T.C. Resmi Gazete. (2012). TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçüm, 30/12/2012 Tarih ve 28513 Sayılı -2. Mükerrer.
- T.C. Resmi Gazete. (2016). TFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat, 9 Eylül 2016 Tarih ve 29826 sayılı.
- T.C. Resmi Gazete. (2017). Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ, Sıra No: 56, 29 Temmuz 2017 Tarih ve 30138 Sayılı Mükerrer.
- T.C. Resmi Gazete. (2017). TFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar, 19.12.2017 Tarih ve 30275 Sayılı Mükerrer.
- T.C. Resmi Gazete. (2017). Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçmeye İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ Sıra No: 41'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Sıra No: 107, 19/12/2017 Tarihli ve 30275 Sayılı (Mükerrer).

- T.C. Resmi Gazete. (2019). Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun 03/01/2019 Tarihli ve 75935942-050.01.04 – [01/29] Sayılı Kararı 15/01/2019 Tarihli ve 30656 Sayılı 1.Mükerrer.
- Tuğay, O., Arısoy, K. (2019). “Finansal Araçların TMS/TFRS ve BOBİ FRS Çerçevesinde Muhasebeleştirme Esaslarının Karşılaştırılması”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 563-567.
- Uluslan, H. (2008). “Değerleme Esasları ve Finansal Tabloların Niteliksel Özellikleri Açısından İncelenmesi”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 129-154.
- Uluslan, Y. (2007). “Finansal Raporlama Açısından Değerleme” *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 525-543.
- Üstündağ, S. (2000). “Muhasebe Standartları Oluşturulması Süreci”, *Muhasebe ve Denetim Bakış*, (1), 31-57.
- Xu, X. (2016). “Estimating Lifetime Expected Credit Losses Under IFRS 9” (August 20, 2016).
- Yılmaz, B., Şahin, E. İ. (2009). “Türev Ürünlerinden Swap İşlemlerinin Mali Risk Yönetiminde Kullanımı”, *Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (17), 393-406.
- Zaif, F., Torun, S. (2015). “Bileşik Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi, IAS-32 Kapsamında Finansal Tablolarda Sunumu”, *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 1(1), 43-58.
- Zoltán, Novotny-F. (2016). “The Interaction Of The IFRS 9 Expected Loss Approach With Supervisory Rules and Implications For Financial Stability”, *Accounting in Europe*, 13(2), 197-227.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Turan, Semih
Uyruğu : T.C
Doğum tarihi ve yeri : 17.04.1994 / Trabzon
Medeni hali : Bekar
Telefon : 0539 394 00 68
e-mail : semihturan17@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi, Muhasebe & Denetim	Devam ediyor
Lisans	Hacettepe Üniversitesi, İşletme (İngilizce)	2015

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2018-Halen	MAN Türkiye	Muhasebe Uzmanı
2015-2018	Deloitte	Yarı Kıdemli Muhasebeci

Yabancı Dil

İngilizce, Almanca

